

KMP

KYRKPRESSEN

TORSDAG 28 OKTOBER. NR 22/2021

ISSN 0356-1275
ISSN 2737-0003

DEN BLYGA BLEV RIKSDAGSMAN

Sidan 10

Vi önskar oss en god död,
men hur ser den ut? [Sidan 22](#)

Pedersörepräst riskerar
bli avkragad [Sidan 6](#)

Monika Fagerholm ger ett gott
råd till sitt unga jag [Sidan 24](#)

Den snälla arbetsgivaren

»Församlingarna badar minsann inte heller i pengar.«

SÅ KOM ÄNNU en än kyrklig nyhet om sparkrav. Den här gången drabbas centralförvaltningen, alltså Kyrkostyrelsen och domkapitlet, som ska spara tre miljoner euro per år för att få budgeten i balans före år 2023. Centralförvaltningen är en stödfunktion i kyrkan och inget självändamål.

Kyrkomötet krävde balans i budgeten redan 2021. Tydligt har man inte kommunicerat det tillräckligt tydligt eftersom det ännu verkar vara oklart inom förvaltningen om kravet verkligen gäller. Här påminner Tapio Tähtinen, ordförande för kyrkomötets ekonomiutskott, om att de här pengarna kommer från församlingarna.

FÖRSAMLINGARNA badar minsann inte heller i pengar. När de prioriterar bör de i sin tur komma ihåg sin viktigaste uppgift, att förkunna evangelium och förvalta sakramenten.

De största utgiftsposterna som församlingarna vanligtvis har är kostnader för fastigheter och löner. Slukar lönekostnaderna lejonparten av budgeten är det

rimligen där man ska börja söka inbesparingar.

Dessvärre finns det i församlingarna ingen tradition att samarbetsförhandla och säga upp folk. Det finns en ingrodd förväntan på att församlingen ska vara en snäll arbetsgivare med ett socialt samvete. Men det har inte församlingarna eller centralförvaltningen längre råd med.

I VÅR NYHET om centralförvaltningens sparkrav nämns ett ökat samarbete med inomkyrkliga organisationer som en strävan. I Pedersöre har församlingen sökt samarbete med de inomkyrkliga väckelserörelserna då den saknar muskler att hålla tre gudstjänster varje söndag.

Att Svenska Lutherska Evangelieföreningen svarade jakande på frågan är inte oväntat. Förutom att rörelsen har en lång tradition att hålla gudstjänster har Slef också präster bland sina anställda.

Det lätt att hålla med biskopen som inte ser några hinder för arrangemanget så länge det handlar om en av flera gudstjänster i en församling och så länge det finns ett ömsesidigt förtroende.

Men kyrkan får heller inte glömma samarbetet med lekmännen. Kyrkan bör göra det möjligt för lekmän att ta ett större ansvar i församlingen.

Johan Sandberg är redaktör på Kyrkpressen.

I DETTA NUMMER

Värdet ligger inte i prestationen

Depressionen lärde Maria Udd se på sig själv med nya ögon. Sid 20

”Acceptera din konstighet”

Monika Fagerholm har ett och annat klokt att säga till Monika, 20 år. Sid 24

Entusiaster pratar tyska

Svenska församlingen i Tammerfors ordnade det medlemmarna ville ha – det blev en tyska klubb. Sid 7

Utan kompass när sorgen drabbar

I sorgens landskap saknar vi bekanta stigar och karta. Ann-Sofi Nylund är sjukhuspräst. Sid 22

Avdelningar: Nyheter Sid 4 / Feature Sid 8 / Inkast Sid 13 / Den här söndagen Sid 14 / På gång i din församling Sid 15 / På gång i stiftet Sid 19 / Kultur Sid 20 / Feature Sid 22 / Opinion Sid 31

REDAKTIONEN

Ansvarig redaktör, vd
Nicklas Storbjörk
tfn 040 144 6200

Redaktionsansvarig
Sofia Torvalds
tfn 040 831 6748

Prenumerationer
Åsa Nordström
tfn 040 831 6614
(ej sms)

Layout
Malin Aho
tfn 040 831 6902

Redaktör
Ulrika Hansson
tfn 040 831 6788

Redaktör
Christa Mickelsson
tfn 050 361 6491

Redaktör
Erika Rönngård
tfn 040 831 6322

Redaktör Österbotten
Johan Sandberg
tfn 040 831 3599

Redaktör
Pian Wistbacka
tfn 040 831 5797

Redaktörer e-post:
fornamn.efternamn@kyrkpressen.fi

KONTAKTUPPGIFTER

Redaktionen i Helsingfors
Tölötorggatan 2 B vån. 8
00260 Helsingfors
tfn 040 831 6545
redaktionen@kyrkpressen.fi

Redaktionen i Österbotten
Norrmalmsgatan 21 A, 68600
Jakobstad, tfn 040 831 3599

Utgivare: Fontana Media Ab
Paradbild: Sofia Torvalds
Tryck: Botnia Print, Karleby
ISSN 0356-1275

DÄRFÖR FÅR DU KYRKPRESSEN

Kyrkpressens adressuppgifter kommer från församlingarna, som för register över sina medlemmar. Kyrkpressen sänds till alla hem i församlingar som prenumererar på den till sina medlemshushåll. Den är en hälsning från den församling och kyrka du tillhör. Kontakta din församling för adressändringar eller om du inte vill ha KP. Privata prenumeranter kontaktar Kyrkpressen: prenumeration@kyrkpressen.fi - tfn 040 831 6614

PRENUMERATIONSPRISER:
Finland 60 € Utlandet 84 €

www.kyrkpressen.fi

facebook.com/kyrkpressen

instagram.com/kyrkpressen

”Musik är improvisation, glädje och färger”

Vem är du? Tove Wingren gör nu sin första konsertturné efter coronan med en helhet som passar in i kyrkorummet.

TEXT: **JOHAN SANDBERG**
FOTO: **CHRISTA MICKELSSON**

Tove Wingren ger fyra konserter under höstturnén *Sounds of Love*, av vilka tre är i kyrkor.

– Det är ingen egentlig kyrkokonsert, det råkar bara vara så att tre av fyra konsertplatser är en kyrka.

Det är en helhet som fungerat på olika platser, säger hon.

Hon delar inte upp sitt liv i det som hör till tron och det som inte gör det.

– Jag tycker om att ha varierat program. Det handlar mera om musik för mig. Men jag är medveten om kyrkorummet och kan stå bakom att helheten passar där. Eftersom det är musik jag vuxit upp med och som betyder mycket för mig ingår också ett gospelsjok.

Under turnén har hon musikerna Patrick

Wingren på piano och Rickard Slotte på flygelhorn med sig.

– Musik är improvisation, glädje och färger. Den här konserten bildar en helhet tillsammans med Patrick, Rickard och mig. Vi är alla solister. Det tycker jag om för det gör att färgerna blandas. Det viktiga för mig är att det resonerar i människor. Det kan handla om ett ord, om rytmer eller harmonier som bildar en helhet, säger hon.

– Improvisation är allvarlig lek som påverkas av dagsformen, rummet och dem som lyssnar, och det ingår i sättet vi gör låtarna. Man vet aldrig på förhand hur det blir utan det beror på stämningen just då. När man ser låten och kompositörens namn i programbladet får man en bild av hur den låter. Men vi gör dem på det sätt som vi vill med nytt arrangemang.

Är det här dina första konserter efter coronan?

– Det är ganska länge sedan jag gjort en egen konsert. Jag har gjort vissa mindre framträdanden under coronatiden men det här är den första miniturnén. När jag höll den första konserten i turnén i Jakobstad hade restriktionerna nyss släppts och det var

GÖR:
Sångare och sångpedagog. Har studerat musikal på Royal Academy of Music i London. Tidigare dansare på Helsingin Kaupunginteatteri.
AKTUELL:
Med turnén *Sounds of Love* från den 2 oktober till den 19 november.

osäkert in i det sista om den skulle ordnas.

Hur känns det att få göra konserter igen och sjunga för folk?

– Det är jätteroligt. Det är ett plus efter coronaperioden att få ihop en helhet tillsammans med bra musiker. Det blev en feststämning. Att göra musik tillsammans är det bästa. Medan jag övar och planerar är jag mest ensam men när man får stråla samman med musikerna blir det meningsfullt. Sedan när publiken kommer blir det ännu mera meningsfullt.

Hade du planerat den här konserten redan före coronan?

– Jag gjorde en konsert för tre år sedan med samma musiker som gav mersmak. Av olika orsaker fortsatte vi inte direkt och så kom coronan. Nu känns det att det är tid för en fortsättning. Men det är en helt ny konsert.

Hur länge håller ni på?

– Nu är det konsert i Vasa baptistkyrka den 30 oktober, i Sibeliusmuseets konsertsal i Åbo den 4 november och i Andreaskyrkan i Helsingfors den 19 november. Jag jobbar på flera konserter mot vårsidan.

Kaj Granlund instiftar nattvarden i februari i följd då han installerades som kyrkoherde i Pedersöre i Purmo kyrka. Hur nattvarden ska firas i församlingen när Granlund går i pension är en fråga som hans efterträdare Mia Anderssén-Löf får ta ställning till tillsammans med församlingsrådet.

Laestadianer vill duka eget nattvardsbord

De laestadianska bönehusföreningarna i Pedersöre vill mera regelbundet ordna nattvard med präster som de själva väljer. Församlingsrådet har remitterat deras anhållan.

TEXT OCH FOTO:
JOHAN SANDBERG

I och med att Pedersöre församling för första gången valt en kvinna till kyrkoherde har laestadianerna i församlingen fått extra skjuts åt sin strävan att få ordna fler egna nattvardsgudstjänster, skriver Österbotens Tidning.

Bönehusföreningarna i Punsar och Kållby har fått ordna enstaka nattvardsgudstjänster i bönehusen med tillfälliga tillstånd av kyrkoherden. När församlingen valt **Mia Anderssén-Löf** till ny kyrkoherde har de anhållit hos församlingsrådet att få hålla dem mera regelbundet.

Enligt **Kaj Granlund**, kyrkoherde till den sista november, har valet resulterat i att flera Pedersörebor än vanligt lämnat kyrkan.

– Det är ingen våg, bara en liten krusning. Det handlar om högst tio personer. Men det har också skett en rörelse åt andra hållet, säger han.

Granlund bekräftar att Laestadianernas Fridsföreningars förbund LFF kommit in med en anhållan om att få fira stadigvarande nattvardsgång i Punsar och Flynnängens bönehus.

– Det finns två bitar i det. Dels kräver regelbundet firande tillstånd av domkapitlet och så behöver det passa in församlingens övriga gudstjänstliv, säger Granlund.

Regelbundet firande betyder också att bönehusen bör invigas till kyrka av biskopen och kyrkoherden. Och det blir för komplicerat, säger **Henry Ahlvik**, ordförande

TIPSA OSS!

Har du ett nyhetstips?
Epost:
redaktionen@
kyrkpressen.fi
Telefon:
040 831 6902

del av församlingens gudstjänstliv eller en självständighet i det.

Som kyrkoherde vill hon vill göra rum för att alla som behöver få nattvard ska få det.

– Jag tycker det är rättvist och ärligt att kännas vid att vi i Pedersöre församling har olika synsätt på hur man ska kunna ta emot nattvard.

Hon säger att nattvarden är helig och inte får göras till ett kyrkopolitiskt slagträ.

– I nattvarden utger sig Jesus Kristus för oss människor. Inför Gud och hans altare lägger jag ner mina vapen, för att andra, vilka teologiska riktningar de än företräder, också ska känna sig trygga och kunna ta del.

»Jag står bi löftet om att söka former för samexistens.«

Också biskop **Bo-Göran Åstrand** understryker kyrkoherdens och församlingens rådets roll när det gäller när och var nattvard kan firas.

– De måste gemensamt komma underfund med hur de vill ha det, säger han.

Biskopen hänvisar till kyrkoordningen som säger att nattvard ska firas i församlingens kyrka, kapell, jordfästningsskapell eller på annan plats som domkapitlet godkänt på framställan av församlingen.

– Nattvarden är ett av kyrkans två sakrament och det är ett sätt att utöva herdeskap att ansvara för var församlingens nattvardsbord dukas upp. Det är tydligt att nattvard inte kan firas i en församling utan kyrkoherdens tillsyn.

Enligt biskopen har det inte kommit någon fråga från bönehusföreningarna till domkapitlet om möjligheten att inviga bönehusen till kyrkor.

Mika Lassfolk är ordförande för Flynängens bönehus.

Församlingen visar vilja att gå bönehusföreningarna till mötes. På vilket sätt går ni församlingen till mötes?

– Vi för diskussioner på flera plan. Och det är något vi inte diskuterat direkt.

Om ni firar nattvard i Flynängens bönehus och Mia Anderssén-Löf deltar som en i församlingen. Får hon nattvard?

– Ja det får hon, alla är välkomna till Flynängen.

Kan ni tänka er att ha nattvardsgång i kyrkan?

– Det är inget nytt med det för det har vi haft. Vi har haft i bönehuset också. Men vill ha med de präster vi själva väljer.

Det uppfattar Lassfolk att de ska få och det är de nöjda med.

– Vi måste ju gå framåt på något vis.

för Punsar bönehusförening till ÖT.

Kyrkpressen har inte lyckats få kontakt med Ahlvik, men till ÖT säger han:

– Vi har några pensionerade präster som går att använda med kyrkoherdens lov. Mia har lovat att gå oss till mötes och vi litar på att vi själva får bestämma vem vi tar.

Vill söka former för samexistens

Till Kyrkpressen säger Mia Anderssén-Löf att hon både under valprocessen och efteråt gett uttryck för att hon vill hitta lösningar där alla kan samexistera.

– På ett principiellt plan har jag gett uttryck för min vilja att gå olika teologiska riktningar till mötes. Hur det i praktiken ska ordnas är beslut som jag inte ensam förfogar över. Församlingens råd och kyrkoherden beslutar tillsammans om kyrkornas användning och även om hur verksamheten ordnas, säger hon.

– Jag står bi löftet om att söka former för samexistens. Jag vill att vi ska godta varandra och mötas i välvilja och respekt.

När hon tillträder i december ska hon ta upp frågan i församlingens råd.

– Vi måste besluta om det ska vara en

Begär hjälp med gudstjänsterna

Pedersöre församling har begärt hjälp med gudstjänsterna av väckelserörelserna. Slef är den enda som svarat jakande.

TEXT: **JOHAN SANDBERG**

– I samband med sammanslagningen av de tre församlingarna till en har vi haft olika tankar på att hålla gudstjänster i alla församlingsdelar, säger kyrkoherde **Kaj Granlund**. Vi utreder lekmanagudstjänster och så har vi frågat väckelserörelserna vilka möjligheter de har att ställa upp mer eller mindre regelbundet.

Svenska Lutherska Evangeliföreningen, Slef, har svarat att de kan ställa upp. Tanken är en präst från Slef sköter cirka nio gudstjänster per år.

– Det kan vara i Åvist bykyrka eller i någon av kyrkorna. Där det bäst behövs just då. Gudstjänsterna kommer inte att kallas Slef-gudstjänster utan det är Pedersöre församlingens gudstjänst.

Planen är att församlingen under det kommande året står för kantor.

»Vi betalar ingen lön åt den som kommer.«

– Vi betalar ingen lön åt den som kommer, bara åt vår egen kantor. Gudstjänstens kollekt går i stället till någon av Slef:s verksamhetsformen.

Initiativet till arrangemanget kom från församlingen då man funderade över hur man ska hålla igång gudstjänsterna i alla församlingsdelar medan Slef önskade ett avtal.

I likhet med LFF:s initiativ till egna nattvardsgudstjänster remitterades avtalet med Slef till ny behandling.

I praktiken är Slef redan engagerade att hålla några gudstjänster.

Biskop **Bo-Göran Åstrand** ser inga principiella hinder för arrangemanget så länge det handlar om en av flera gudstjänster som församlingen firar den söndagen.

– I Pedersöre är det väldigt viktigt att det firas gudstjänst i alla tre kyrkor varje söndag. Jag kan föreställa mig att om någon väckelserörelse vill hjälpa till att hålla gudstjänstlivet levande är det möjligt. Men man bör från båda håll klargöra vad som gäller i samarbetet. Fortfarande är allt som sker i församlingen under kyrkoherdens tillsyn. Då är det väsentligt att man har kyrkoherden förtroende och att man är trygg i det här.

Svenfelt slutar i Pedersöre, riskerar avkragning

Om man inte håller de löften man avgett vid prästvigningen måste man slå sig ner och fatta nödvändiga beslut, säger biskop Bo-Göran Åstrand.

TEXT: **SOFIA TORVALDS**

Dennis Svenfelt, församlingsspastor i Pedersöre, meddelade i en video på instagram att han reviderat sin syn och kommit till att han inte kan samarbeta med kvinnor i prästämbetet. Pedersöre församlingens nya kyrkoherde **Mia Anderssén-Löf** börjar arbeta i församlingen den första november, och då avbryts också Svenfelts förordnande till församlingsspastor. Dennis Svenfelt blev prästvigd i mars i år.

Biskop **Bo-Göran Åstrand** poängterar att vägen till prästämbetet är en lång process och föregås av samtal där många olika frågor ställt. Till de frågorna hör frågan om man kan samarbeta med kvinnor i ämbetet, och vice versa.

– Det gäller i alla sammanhang, också vid altaret och i gudstjänstssammanhang. Man måste svara ja på den frågan, det har också Dennis gjort. Också vid prästvigningen har vi ordnat det så att det är både kvinnor och män vid altaret, och så var det också den dagen Dennis vigdes, säger Åstrand.

Om en präst ändrar sig, som Dennis Svenfelt gjort, kan det då leda till att han avkragad, det vill säga fråntas sitt prästämbete?

– Vägen in i ämbetet är lång, det tar en tid

Biskopen ser allvarligt på frågan om att löften som getts inför prästvigningen inte håller. FOTO: ARKIV/MATILDA SJÖBLOM

och ska innehålla en tid av reflektion och eftertanke. Också när det gäller vägen ut ur ämbetet ska det finnas en tid för reflektion och eftertanke. Jag ser inte att man ena dagen kan överlåta ämbetet och andra dagen ta det ifrån en person.

Dennis Svenfelts förordnande kommer att avbrytas i Pedersöre församling och inga andra prästuppgifter är aktuella för hans del.

– Efter ett samtal med Dennis har jag konstaterat att det inte finns förutsättningar

för honom att inneha ett förordnande i vårt stift, säger biskopen.

Men är det möjligt att han efter ett tag kunde bli avkragad?

– På ett allmänt plan kan jag säga att om något av löfterna som man avgett inför prästvigningen allvarligt fallerar i den praktiska tillämpningen, då måste man slå sig ner och både reflektera och fatta nödvändiga beslut. Till den delen ser jag allvarligt på situationen. Här blev en sak lovad som inte har fungerat.

För biskop Bo-Göran Åstrand är situationen ny, och han har inte heller hunnit diskutera frågan med biskopskolleger för att höra om andra råkat ut för något liknande.

Har situationen i Pedersöre blivit allvarligare än du skulle ha trott?

– Jag skulle inte säga att den blivit allvarligare än jag beräknade. Det är tidvis svårt att förutse vad som kommer att hända. Jag tänker att det här är en process som församlingen är mitt uppe i, och tidvis hör det till sådana processer att infallsvinklarna blir mer krävande. Jag ser det inte som katastrofalt på något sätt.

Han säger att han inte fått någon information om att fler anställda skulle vara på väg att lämna församlingen inför det stundande herdebytet.

– Det hör alltid till ett kyrkoherdebyte att ha överläggningar tillsammans med medarbetarna. Jag tror de har alla förutsättningar att hitta en gemensam väg. Som jag känner Pedersöre församling är det en församling där man alltid fokuserat på församlingens bästa.

"Jag har fått större klarsyn i ämbetets sakramentala sida"

Dennis Svenfelt slutar som församlingsspastor i Pedersöre eftersom han inte kan samarbeta med kvinnor i prästämbetet.

TEXT: **NICKLAS STORBJÖRK**

När Kyrkpressen intervjuade Dennis Svenfelt för ett drygt år sedan konstaterade han att han aldrig haft problem med att bli prästvigd tillsammans med kvinnor, men att han inte vet om han

Dennis Svenfelt gick ut med sitt beslut i en video på instagram. FOTO: SKÄRMDUMP

kan ingå i ett medarbetarteam. Nu har han gått ut med en video på instagram där han säger att Gud uppenbarat och visat saker för honom som gör att han inte längre han välja att samarbeta.

– Jag kommer inte i den här videon att gå in på vilka saker som fick mig att inse varför det inte håller, det som jag en gång förr tänkte. Men det handlar om att jag fått större klarsyn i det här med ämbetet och dess sakramentala sida, säger Svenfelt.

Hans förordnande i Pedersöre avslutas vid månadsskiftet.

Alla är välkomna till tyskklubben, oberoende av kunskaper, säger kantor Paula Sirén (nere till vänster) och deltagaren Torbjörn Nikus. FOTON: PRIVAT

Tyska i Tammerfors

I Tammerfors svenska är det tyska som gäller, åtminstone en gång i månaden. Då träffas en grupp entusiaster och sjunger och pratar på tyska.

TEXT: **ULRIKA HANSSON**

Vi börjar alltid med att sjunga "In einer kleinen Konditorei", berättar **Paula Sirén** som är kantor i Tammerfors svenska församling.

Tillsammans med Anna Arola och Marianne Hesthammer startade hon tyskklubben i församlingens regi på hösten 2019.

– Jag märkte att det var en del i församlingen som kan tyska och tänkte: Vad kan vi göra för dem?

Som mest har klubben haft tjugo deltagare, både äldre människor och personer i arbetslivet, men coronan gjorde att deltagarantalet sjönk en del. Paula Sirén har själv skoltyska i bagaget och då och då reser hon till sin favoritstad Berlin.

Dialekt är en fördel

En av deltagarna i tyskklubben är **Torbjörn Nikus**, hemma från Vörå men Tammerforsbo sedan många decennier tillbaka. Han är pensionerad tandläkare och utbildade sig i Erlangen i Bayern. Före det jobbade han på ett sjukhus i Hamburg och bodde på Svenska sjömanskyrkan där.

– Allan Store från Karleby var präst där då, och blev sedan en god vän till mig. Jag fick lite uppgifter i kyrkan och brukade ibland kliva upp i kyrktornet på söndag morgon och ringa i kyrkklockorna. Det var en upplevelse! Jag hade inte sett någon stad som var större än Vasa före det.

Torbjörn Nikus har rest till södra Tyskland ett trettiotal gånger och tyskan med sina artiklar der, das och die är ett språk som känns lätt för honom.

– Man har en fördel om man kan dialekt för dialekten har artiklarna kvar, "hundin" är han och "handin" är hon.

Kunskaperna bland deltagarna i tyskklubben varierar. Fokus ligger på konversation, inte att nå-

gon lär ut tyska.

– Tanken är att vi ska diskutera. Man får säga enkla eller svåra saker! Fastän man har mindre kunskaper kan man komma med, säger Paula Sirén.

Varje träff har ett tema som diskuteras.

– Som avslutning har vi en frågesport för att kolla om deltagarna somnat eller hängt med, skojar Nikus.

– Nästa gång ska jag berätta om Ludvig II, som byggde många vackra slott.

Det låter svårt?

– Inte alls, om man har fakta klart för sig!

Nikus tycker att vi gott kunde ta till oss en del saker från den tyska kulturen.

– De håller mycket mer fast vid traditioner. De klär upp sig när de går i kyrkan, och butikerna är stängda på söndagar.

Aktiv församling

Paula Sirén är uppvuxen i Tammerfors. Innan hon började jobba på svenska visste hon ganska lite om

den finlandssvenska minoriteten i sin hemstad.

– Jag visste att det fanns en svensk skola, men jag kände inga svenskspråkiga.

Numera har hon många svenska vänner tack vare jobbet.

– Den finlandssvenska kulturen är mysig, och det är sant att människor bryr sig om och frågar hur du mår, för sammanhangen är så små.

– Alla kan finska, men jag tycker det är viktigt att vi ordnar verksamhet på svenska, eftersom det är viktigt att svenska som minoritetspråk syns och hörs.

Hon gläds över att det är liv och rörelse i församlingen, inte minst tack vare musik, körer, barngrupper och olika läger.

– Just nu finns det exceptionellt många unga som är aktiva. Det är behändigt att församlingshemmet finns i samma byggnad som skolan.

– Många som deltar i vår verksamhet är kanske inte medlemmar i vår församling utan kommer också från kranskommunerna, säger Paula Sirén.

Kyrkan står inför stora sparkrav

FOTON: ARKIV

Biskoparna Teemu Laajasalo och Bo-Göran Åstrand uppmanar alla att ta vaccinet.

Biskopar deltar i vaccindebatt

I en opinionstext i Helsingin Sanomat tog Helsingforsbiskopen **Teemu Laajasalo** förra veckan ställning i vaccinfrågan. Han poängterade att det är vår plikt att tänka på vår nästa före oss själva, och att det bästa sättet att skydda vår nästa mot lidande och död är att vaccineras mot covid-19.

– Jag ser allvarligt på den desinformation om coronavaccinet som nu sprids via konspirationsteorier, säger Borgå stifts biskop **Bo-Göran Åstrand** till VBL/ÖT.

Åstrand tycker inte att vaccinationstvång är lösningen på problemet. Han betonar att vaccinet inte får inskränka på individens frihet.

– Men däremot kan man resonera, och ska resonera, långt utgående från det perspektivet att vad är jag beredd att göra för min medmänniska.

FOTO: SOFIA TORVALDS

Anne Burghardt kommer från Estland och är ny generalsekreterare för Lutherska världsförbundet.

Kyrkorna måste höja sin röst

Lutherska världsförbundets nya generalsekreterare, estniska **Anne Burghardt**, tillträder i början av november. Vid ett besök i Helsingfors nyligen sa hon att frågan om hur evangeliet ska förkunnas blir allt mer brännande i medlemskyrkorna.

– I vissa medlemskyrkor finns en ökad tendens att se lagiskt på det i stället för att fokusera på Kristus, säger hon.

Hon säger att Lutherska världsförbundets stora utmaningar just nu är kyrkornas ekonomi.

– Vi ser också en ökad polarisering i samhället. Här behöver kyrkorna höja sin profetiska röst.

Vilka är de teologiska utmaningarna?

– I Afrika är det framgångsteologin, i många kyrkor i Asien och i Östeuropa är det att medlemmarna blivit inskuffade i en nisch i sina samhällen och har svårt att komma ur den, säger Burghardt.

SOFIA TORVALDS

Kyrkans centralförvaltning måste spara. Det svenska arbetet går inte längre att skära i, visar en utredning. Samtidigt vet alla att det kommer en dag då också det måste ske.

TEXT: SOFIA TORVALDS

Om några veckor inleder kyrkomötet sin novembersession och ska ta ställning till sparplanen för kyrkans centralförvaltning, det vill säga Kyrkostyrelsen och domkapitlen. Målet är att skära ner de permanenta, årliga utgifterna med tre miljoner euro fram till 1.1.2023.

– Det är bra att komma ihåg att den här frågan också handlar om församlingarnas ekonomiska bärkraft. Vi kommer ännu att ha några bra år, men om tre-fyra år kommer vi att känna av en tydligt svagare ekonomi, säger **Tapio Tähtinen**, som är ordförande för kyrkomötets ekonomiutskott.

Ecklesiastikrådet **Juha Tuohimäki**, som leder Kyrkostyrelsens ekonomiavdelning, påminner om att de inbesparingar centralförvaltningen nu kämpar med handlar om att man år 2018 sänkte den avgift som församlingarna betalar till Kyrkans centralfond från 7,5 procentenheter till 6,5. Det här för att lätta på församlingarnas ekonomiska börda.

– Vi har hittat ungefär 1,7 miljoner säkra sparobjekt, men vi behöver fortfarande hitta 1,3 miljoner, säger Tuohimäki.

En av kungstankarna i sparplanen har varit att man ska undvika dubbleringar i uppgifterna mellan domkapitlen och Kyrkostyrelsen.

Kommer en osthyvel att hyvla över hela linjen, också i den svenskspråkiga verksamheten, som redan är liten?

– Det är uttryckligen så att vi inte kommer använda en osthyvel, utan försöka hitta funktioner som vi kan lägga ner helt. **Bror Träskbacka**, som utredde den svenska verksamheten, har konstaterat att det inte finns dubbleringar i det svenska ar-

betet. Jag ser ingen orsak till oro där, säger Tuohimäki.

Mindre bidrag

Inte heller **Monica Heikel-Nyberg**, som är medlem i Kyrkostyrelsens plenum, är orolig för de svenska tjänsterna inom kyrkans centralförvaltning.

– Däremot ser jag en risk för att det kan bli nedskärningar i de bidrag som går till organisationer som är knutna till kyrkan – till exempel Församlingsförbundet. Man kan utgå från att nedskärningarna också kommer att drabba dessa bidrag.

Sixten Ekstrand, som är direktor för Kyrkans central för det svenska arbetet, menar att mycket beror på om budgeten faktiskt måste vara i balans till år 2023.

– Om den måste vara det tror jag att man kommer att se personalnedskärningar både vid Kyrkostyrelsen och domkapitlen, säger han.

Han säger att det är viktigt att betona egenarten i det svenska arbetet och framhålla att om man ska upprätthålla de mest nödvändiga funktionerna på svenska går det inte att banta hur mycket som helst.

– Men förstås: det blir ju ändå mindre pengar år för år. Vi måste kreativt försöka se på om vi kan göra arbetet på ett annat sätt än tidigare – till exempel genom att samarbeta med föreningar och kyrkliga organisationer.

Nytt sätt att jobba

Tapio Tähtinen skjuter ner tanken på att det skulle vara möjligt att inte ha budgeten i balans till år 2023.

– Den borde ha varit i balans redan år 2021, så man har redan fått två extra år, säger han.

Vad handlar det om?

Kyrkans centralorganisation, det vill säga Kyrkostyrelsen och domkapitlen, måste spara tre miljoner euro på årsbasis.

Sparplanen har skissats upp på kort tid, från kyrkomötessessionen i augusti i år till följande session 8–12.11.2021.

Budgetramarna för nästa år och nedskärningarna behandlas av kyrkomötet i november.

Kyrkomötet förväntar sig att budgeten är i balans till 1.1.2023.

– Jag ser inget sådant alternativ att vi inte skulle spara hela summan på tre miljoner.

Han menar att det som ofta glöms bort i diskussionen är att de här pengarna kommer från församlingarna.

– Man brukar säga "euro on paras konsultti" (euron är den bästa konsulten), och i det här fallet gäller det kanske. Jag hoppas på att nedskärningarna också ska leda till en förändring i verksamhetskulturen, till nya nätverk och nya sätt att jobba. Det ser jag redan tecken på.

Debatt om framtiden

Rolf Steffansson, kyrkomötesombud och medlem i kyrkomötets ekonomiutskott, tycker att det vore viktigt att redan nu inleda en diskussion om hur det svenska arbetet i kyrkan ska organiseras i framtiden – och då menar han att man gärna får se tio-femton år framåt.

– Jag tror att vi i Borgå stift borde föra en diskussion om vad vi måste avstå från om vi måste. Förr eller senare kommer vi ändå att stå inför den situationen.

Han tänker på att resurserna i stiftet ju inte finns endast på Kyrkostyrelsen eller vid domkapitlet. Det finns också andra aktörer som betjänar församlingarna, exempelvis stiftsgården Lärkkulla och Församlingsförbundet.

– Finns det möjlighet till utökat samarbete? Vi borde undersöka vilka organisationer, föreningar och stiftelser som finns och vad de gör. Det är ett jobb som jag tror inte gjorts till fullo.

Han påminner om att det finns resurser också på församlingsnivå.

– Kyrkostyrelsen och domkapitlet är till för att betjäna församlingarna. Jag tror vi också borde fråga oss om mer kan göras av församlingarna.

FOTO: UNSPLASH/MARKUS WINKLER

”Folk har i allmänhet goda avsikter”

Anders Adlercreutz lagar hellre mat än talar inför publik. Han tycker mer om rutiner än improvisation. Han anser att det finländska samhällets superkraft är förtroendet vi känner för andra. – Jag önskar att vi kunde känna tillit också till personer som inte ser ut som vi.

TEXT OCH FOTO: **SOFIA TORVALDS**

Anders Adlercreutz växte upp i ett trähusinvidskogen i Jorvas, Kyrkslätt. – När jag tänker på min barndom känner jag att det fanns väldigt mycket tid. Vardagen var långsam, och vi gjorde mycket tillsammans. Jag minns att jag låg på golvet tillsammans med pappa och ritade världens största bild på världens största papper.

Hans båda föräldrar var arkitekter. Barnen förväntades måla och rita och spela instrument och sköta sina plikter – men det handlade inte om att prestera, mer om att arbetet hade ett värde i sig.

– För några år sedan var jag på min farmors brors begravning. Hans son talade vid minnesstunden och sa att hans pappa lärt honom: ”Man ska göra det som är rätt, inte det som är lätt.” Det slog mig att det är precis samma sak som jag fått av min egen far.

Anders Adlercreutz växte upp med en känsla av att man ska vara ärlig med sina motiv: Försöker man gena eller drivs man av en god avsikt?

– Jag minns många sådana diskussioner från min barndom.

Han minns också att hans föräldrar var bra på att bygga ett narrativ som gjorde vardagen mer spännande och dramatisk.

– De hade bott i USA på 60-talet och vi hade många utländska besökare. Till exempel en man som var sjörövare – nej, inte på riktigt! För att göra det lite mer spännande för mig sa de att han var sjörövare. Han hade väl varit sjöman. Han hade burrigt hår och jag tyckte han var väldigt spännande. Jag kommer ihåg hur jag sprang till grannkompisen för att berätta nyheten.

Inte fått allt på silverfat

När han själv skulle välja yrke kändes arkitektstudierna som ett alltför självklart val. Var det något han egentligen ville, eller var det något han lockades av bara för att hans föräldrar gjort samma sak?

– Till sist måste jag bara acceptera faktum: ibland är det som känns alltför självklart ändå rätt.

»Jag tycker att långsamhet på sätt och vis är en bra sak.«

När man ser på dig utifrån kan man tro att ditt liv varit lätt. Du kommer från en fin familj, du ser bra ut, du har haft en framgångsrik karriär. Vad tänker du om att sådana tankar projiceras på dig?

– Jag har ju stött på sådana tankar om mig, och namnet kan i vissa sammanhang vara en ballast. Men jag kan ta det. Jag minns att jag tänkte på det när jag studerade arkitektur: får jag bra vitsord på grund av mitt namn?

Men samtidigt, påpekar han, var hans uppväxt alldeles vanlig.

– Vi bodde i ett trähus vid skogen och jag bar in ved på morgonen och värmede upp den kalla gröten som min pappa hade kokat innan han for till jobbet, och så gick jag ut med hunden och gick till skolan. Jag har levt ett vanligt studieliv och drygat ut studiestödet genom att städa kontor om kvällarna.

Han vet att hans namn kan få folk att tro att allt serverats honom på silverfat, men det han fått tack vare sitt namn är inte materiella tillgångar.

– Det handlar snarare om att jag har en släkt där jag känner i stort sett alla, att jag har en massa släkthistorier jag kan berätta för mina barn. De kan förankra sig i ett större perspektiv tack vare de berättelserna. Det leder till en viss trygghet och till en känsla av sammanhang.

Tror på rutiner och ceremonier

Något annat han fått hemifrån: tryggheten i repetitiva rutiner.

– Jag tror på sådant som ger struktur och trygghet: att man till sin födelsedag alltid serveras någon viss sak, att det är samma

Anders Adlercreutz bor i Kyrkslätt och pendlar till riksdagen med tåg.

Anders Adlercreutz

Riksdagsledamot för Sfp, riksdagsgruppens ordförande. Arkitekt.

Bor i Jorvas, Kyrkslätt, i barndomshemmet. Familj: hustrun Ia, fem barn i åldern 23–11 (fyra pojkar och en flicka) och familjens dvärgschnauzer.

Gör på fritiden: snickrar (lappar på huset och snickrar möbler), spelar cello och lagar mat. Han lagar i regel maten i familjen.

prydnader som dinglar i taket varje år. Min hustru tror mer på improvisation medan jag tycker att det finns sådant som ska vara hugget i sten.

Hans mamma var bra på att skapa ceremonier i vardagen.

– Till exempel så att våren började med att man hade picknick på västra sidan av huset. Det var ritualer som skapade en känsla av mening, och sådant har jag försökt ge vidare.

Det tunga diskussionsklimatet

Som barn och tonåring var Anders Adlercreutz intresserad av politik och samhälle, men han var rädd för att hamna i ett maskineri där någon annan skulle säga vad han ska tycka eller tänka.

– Så jag blev arkitekt men funderade ändå mycket på samhället: hur lever människor, hur rör de sig, hur fungerar deras vardag, vad behöver de, hur skapar man välbefinnande? Det finns en anknytning till politiken där.

En annan anknytningspunkt är långsamheten. Byggnadsprojekt kan lätt ta tio år.

– Det är planläggning och sen läggs allt på is och sen kommer fel konjunktur ... Jag tycker att långsamhet på sätt och vis är en bra sak. Man tar upp en sak och folk börjar diskutera och känna efter. Sedan trillar vissa ord ner i vissa dokument och plötsligt har man det i regeringsprogrammet och sedan kan det börja bli av.

Han gillar att hans ”riktiga jobb” nu är

Forts. på följande sida. ►

Anders Adlercreutz tycker att arkitektur och politik har mycket gemensamt: hur man skapar en fungerande vardag för människor. Här är han på biblioteket Ode.

att sitta och fundera, att lyssna till experter, att skriva.

– Förr hade jag alltid dåligt samvete när jag sysslade med sådant, jag kände att jag egentligen borde ha suttit och ritat hus, ”riktigt arbete”.

Vad är tungt med politik?

– Det tunga är diskussionsklimatet. Man diskuterar inte utan ifrågasätter andras mål och motiv. Det har kanske att göra med den polarisering sociala medier lett till. Om jag till exempel ifrågasätter att minderåriga invandrare ska behöva ha en inkomst för att starta en familjeåterförningsprocess, då säger de: Jaha, du vill tydligen ha mer våldtäkter i Finland.

Mothuggen kommer inte i första hand i riksdagen – där är folk i regel bra på att hålla person och sak åtskilda. Det handlar mer om den politiska diskussionen i medierna.

– Man positionerar sig så hårt i olika läger. Om politiken drivs av att man ska delegitimeras den som man ser som sin motståndare så glömmar man ju att situationen efter nästa val kan vara en annan, och man måste ändå jobba vidare tillsammans.

Om han fick ändra på en sak i vårt samhälle bara genom en knapptryckning skulle det vara att utvidga vår känsla av förtroende att gälla också dem som inte ser ut som vi.

– Det finländska samhällets superkraft är att vi litar på varandra och att lagt kort ligger, och det underlättar mycket. Men det här förtroendet hyser vi i regel bara till dem som ser ut som vi. Jag skulle önska att alla tänkte att folk i allmänhet har goda avsikter, vilken bakgrund de än har.

”Jag har haft fruktansvärd tur”

Anders Adlercreutz är inte ateist. Han gillar kyrkan och det den representerar, även om han inte själv definierar sin tro genom vissa trossatser eller bibelberättelser utan snarare genom den medmänsklighet som han känner att kyrkan står för.

– Jag tycker att kristendomens kanske viktigaste budskap är att det finns en chans att göra bättring, att försöka på nytt och få en andra chans.

Tror du att livet – eller just ditt liv – har en mening?

– Jag tänker inte att det finns en specifik uppgift jag är född för. Jag ser att meningen med mitt liv främst är att relationen till mina när-

maste, min familj och mina vänner, är bra. Jag känner att jag med alla mått mätt har haft en helt fruktansvärd tur. Om någon skulle sagt till mig när jag var barn eller ung att mitt liv skulle se ut så här vid femtio – fem friska barn och ett gott parförhållande och goda relationer och att ha privilegiet att jobba i riksdagen – då hade jag aldrig trott på det.

Hur har livet förändrat dig?

– Jag har förändrats mycket. Jag känner mig själv bättre och är mer tillfreds med mig själv än jag var som ung.

Han var väldigt blyg när han växte upp.

– Det värsta jag kunde tänka mig var att ställa mig framför klassen och tala. Nu måste jag göra det varje dag, och jag klarar det. Jag är tryggare i mig själv och kan lita på mottagaren, jag tror inte längre att varje uppträdande är ett test där mitt människovärde kommer att mätas.

Ändå tycker han fortfarande att det bästa och bekvämaste sättet för honom att göra politik är det han kallar för ”kökspolitik”. Det var det han byggde sin kampanj på när han kom in i riksdagen.

– Jag tycker om att laga mat men var inte då speciellt bekväm med att stå framför folk och prata. Så jag jobbar helst så att jag tillreder en måltid, åker hem till någon, äter tillsammans och pratar politik.

»Det värsta jag kunde tänka mig var att ställa mig framför klassen och tala.«

Allt går inte som på Strömsö

FÖR NÅGRA veckor sedan gav startmotorn i min bil upp. Det här hände ungefär samtidigt som jag tillträdde ett nytt förordnande som tf kyrkoherde på den åländska landsbygden och behövde min bil i det dagliga arbetet. Jag fick åka bärgningsbil till en begravning, en munter kollega tyckte att jag också kunde ha haft en orkester som spelade New Orleans-jazz med på flaket. En ny startmotor fanns inte i landet, utan måste beställas. Ett par dagar fick jag röra mig med buss, taxi och till fots och när det var möjligt fick jag skjuts av mina nya arbetskolleger. Det innebar en massa extra planering, men också möjlighet att lära känna både församlingsbor och arbetskamrater. När startmotorn dröjde ännu ett par

veckor erbjöd sig en bekant generöst nog att låna ut sin bil åt mig. Plötsligt blev vardagsplaneringen betydligt lättare, men bilkörningen lite mer utmanande; jag var van att köra automatväxlad bil och skulle nu vänja mig med att växla igen. Plötsligt krävde också bilkörningen lite medvetenhet och aktivt tänkande.

ÖVERFÖRINGEN AV e-post, filer och olika behörigheter skedde inte helt friktionsfritt vid byte av församling. Jag talade de första veckorna nästan dagligen med vår fantastiska IT-support. Så var det pastoralkurs, kyrkoherdekonferens och så blev ett av mina barn akut sjukt och behövde opereras, samtidigt var det igen strul med avloppet hemma i lägenheten. Jag borde förbereda mig inför författarinter-

»Jag slet mitt kortstubbade hår och bad sinnesrobönen.«

vjuer på Helsingfors bokmässa samtidigt som vi i min nya församling körde igång med höstens verksamhet och en hel del förrättningar tillkom.

SÅ HÄR är livet i allmänhet. Bilar krånglar och barn blir sjuka, det går inte att planera i förväg. Jag slet mitt kortstubbade hår och bad sinnesrobönen: "Gud, ge mig sinnesro att acceptera det jag inte kan förändra, mod att förändra det jag kan och förstånd att inse skillnaden. Tack."

Jag gör så gott jag kan, försöker prioritera och vara så närvarande det bara går i varje stund, med varje människa. Vissa saker är akuta, annat kan vänta. Det tar på krafterna att möta nya utmaningar, men det ger också möjlighet att växa och utvecklas.

Operationen gick bra, bilen rullar igen och avloppet är fixat. Ännu några veckor kommer jag kanske ihåg att vara tacksam över just det.

Katarina Gäddnäs är författare och präst.

JAG HAMNADE VID ...

Under vinjetten "Jag hamnade på" hamnar vi på överraskande ställen, antingen fysiskt eller mentalt.

Höstfönstret

Träden därute är avklädda nu. Jag tänder ett ljus för dem jag älskade och vars aska sedan många år är utströdd i havet. Ibland tycker jag mig se dem i folkvimlet. Det finns ingen grav att gå till men jag minns dem ofta när jag går på stan och alltid när jag åker över broar.

Sofia Torvalds

KURT HELLSTRAND

Alla helgons dag

UTE I NATUREN börjar marken frysa, naturen verkar som död och mörkret tättnar allt mer omkring oss. Då nås vi av ett ljus från en snövit tron. Runt tronen stor en oräknelig skara ur olika folkslag, stammar och språk. Det är dem vi minns. Alla de som avsomnat i tron, oberoende av vilka spår de satt i sin egen tid eller för alla tider.

I en syn ser Johannes dem stå inför tronen och Lammet jublande över frälsningen. När en ängel frågar honom vilka de är som står där i vita kläder tycks Johannes bäva och svarar: "Min herre, du vet det."

»Här har de kämpat, tvivlat, fallit, blivit upprättade ...«

SVARET ÄR att de inte har kommit från något annat ställe än den här jorden. Här har de kämpat, tvivlat, fallit, blivit upprättade och "tvättat sina kläder och gjort dem vita i Lammet blod". Just därför står de nu där.

I Bergspredikan ger Jesus några kännetecken för dessa heliga och saliga. De är fattiga i anden och vet att de i sig själva äger ingenting. Därför hungrar och törstar de efter den rättfärdighet som bara Jesus kan ge.

De goda gärningar som de gjorde eftersom Jesus var deras förebild visste de inte så mycket om och kunde inte heller räkna dem som någon merit. Men de kände väl till det som Jesus gjort för dem. På nytt och på nytt hade de vandrat den välbekanta, upptrampade stigen till försoningens kors och låtit sin dopdräkt renas i förlåtelsens bad.

FINNS DET helgon bland oss? Någon har sagt att helgon är människor som lever så nära Herren att de blir levande vittnesbörd om Guds stora kärlek.

I ord och handling visar de att Gud lever. De är människor som där de rör sig sprider frid och ljus omkring sig och lämnar efter sig en doft av himlen.

Kurt Hellstrand är präst, pensionerad gymnasielärare och familjearbetare. **Gillar motion** i olika former men tänker som Paulus: "Fysisk träning är bra på sitt sätt, men gudsfruktan är nyttig på alla sätt. Den innebär ju ett löfte om liv både i den här världen och i den kommande."

SÖNDAG 31.10.2021, Tjugotredje söndagen efter pingst

Söndagen ger kyrkoåret puls. Varje söndag har ett namn och ett tema som återkommer i bibeltexterna. Den här sidan berättar vad de närmsta två söndagarna handlar om i våra kyrkor.

Den här söndagen

handlar om förlåtelsen och den ömsesidiga kärleken. Vi får förlåtelse genom Kristi korsdöd. Den kallar oss att möta våra medmänniskor med värme, kärlek och förlåtelse. När vi lever så, kan Guds rika gåvor komma till synes i våra liv. Temat för söndagen är **Förlåt varandra**.

Helgens texter

FÖRSTA LÄSNINGEN
Jes. 64:4–8

ANDRA LÄSNINGEN
Fil. 1:6–11

EVANGELIUM
Matt. 6:14–15

"Jesus sade: "Om ni förlåter människorna deras överträdelse skall er himmelske fader också förlåta er."

Läs mera i
Matt. 6:14–15.

Psalmförslag

433
891
892
875

Psalmerna är valda av Dag-Ulrik Almqvist.

Himmelske Fader, låt oss alla en gång få mötas inför tronen, jublande över din frälsning.

Bönen är skriven av Kurt Hellstrand.

SÖNDAG 6.11.2021, Alla helgons dag

Nästa helg

är en sammansmältning av två helgdagar, **alla helgons dag** och **alla troende avlidnas minnesdag**. Helgen firas sålunda både för kristenhetens martyrer och alla övriga som avlidit i tron på Kristus. Men ordet *heliga* syftar inte endast på de avlidna utan omfattar alla som tror. Temat är **De heligas gemenskap**. Temat för den tjugofjärde söndagen efter pingst är **Medborgare i två riket**.

Alla helgons dag

FÖRSTA LÄSNINGEN
Jes. 65:23–25

ANDRA LÄSNINGEN
Upp. 22:1–5

EVANGELIUM
Matt. 5:1–12

Tjugofjärde söndagen efter pingst

FÖRSTA LÄSNINGEN
Dan. 2:31–41, 44

ANDRA LÄSNINGEN
Rom. 13:1–7

EVANGELIUM
Matt. 17:24–27

Psalmförslag

Alla helgons dag
298, 129, 435, 582

Tjugofjärde söndagen efter pingst
295, 811, 169, 224

Psalmerna är valda av Dag-Ulrik Almqvist.

Saknar du någon församling? Du hittar de övriga på kyrkpressen.fi

Ett hav av ljus

Vid allhelgona samlas vi i mörkret och minns dem som gått före oss.

På alla helgons dag brukar man läsa upp namnen på alla de församlingsmedlemmar som gått bort under året. Kolla in annonseringen i din egen församling.

MELLERSTA NYLANDS PROSTERI

ESBO

Högmässor:

Olars kyrka: sö 31.10 kl. 10.30. Jäntti, Malmgren.

Esbo domkyrka: kl. 12.15. Kanckos, Brunell, Kronlund.

Högmässa på alla helgons dag: i Esbo domkyrka lö 6.11 kl. 12.15. Jäntti, Brunell, Kronlund, Sandberg, Malmgren. Under högmässan läses namnen på de församlingsmedlemmar som avlidit och jordfästs sedan senaste alla helgons dag upp och ljus tänds. Allhelgonacafé i församlingsgården, se nedan.

Högmässa med kaplansinstallation: i Esbo domkyrka sö 7.11 kl. 12.15. Ertman, Erkkö, Sandell, Kolkka, Malmgren, Kronlund, Brunell. Irene Erkkö installeras som kaplan och församlingens nyanställda välsignas. Efter högmässan festkyrkkaffe i församlingsgården.

Allhelgonacafé: i Esbo domkyrkas församlingsgård lö 6.11 fr. om. kl. 10. Öppet hus med kaffeservering för dem som besöker gudstjänsterna och sina anhörigas gravar. Esbo svenska församlings präster och diakoner är på plats för samtal kl. 13–18.

Konfirmandverksamhet 2022: Alla församlingsmedlemmar som är födda 2007 har fått ett brev med informa-

tion om nästa års konfirmandgrupper och den elektroniska anmälningen. Sista anmälningsdag är 31.10. Mer info: esboforsamlingar.fi/kom-med/skriftskola.

Familjeklubbar för föräldrar och småbarn: Vi träffas på följande platser kl. 9.30–11.30: Sång och lek i Sökö kapell varje ti. Esbo domkyrkas församlingsgård varje on. Imse-Vimseklubben i Mattby kapell varje to. Köklax kapell varje fre. Alla vuxna använder ansiktsmask.

Samlingar för daglediga kl. 13–14.30: Ti 2.11 Träffdax i Köklax kapell och Olars kyrka, svenska sidan. On 3.11 Söndrik kapell. To 4.11 Karabacka kapell. Ti 9.11 Köklax kapell.

Välkomna på adventsfest för daglediga: 24.11 kl. 11–14 till Församlingsgården (Kyrkstranden 2). Vi bjuder på gröt, kaffe och jultårta. Musikprogram, andakt och Lucia som kommer på besök. Anmäl er (och ev. specialkost) senast den 21.11 till Henrika Lemberg, 050 597 3313 henrika.lemberg@evl.fi

Symansellerna: Ti 9.11 kl. 16–19 i Vita huset, Prästgårdsg. 1.

Diakonin stöder och hjälper: Ta kontakt med diakonerna: Nina 050 432 4323, nina.wallenius@evl.fi, Taina 040 547 1856, taina.sandberg@evl.fi, Henrika 050 597 3313, henrika.lemberg@evl.fi samt WhatsApp, Facebook eller elektronisk tidsbokning asiointi.espoonseurakunnat.fi Mer info esboforsamlingar.fi/stod-och-

hjalp/samtalshjalp.

Diakonin samlar igen nya yllesockor, för vuxna, att dela ut till klienter vid julen. Sockorna kan hämtas till Kyrkogatan 10 mellan kl 9–13 och lämnas i korgen i aulan. För mera information: Nina Wallenius 050 432 4323.

Esbo svenska församlings kansli på Kyrkogatan 1: Vi betjänar per telefon må–fre kl. 9–13. Öppet för besök må och to kl. 9–13 eller enligt överenskomelse.

Bokning av dop, vigsel och jordfästning samt beställning av ämbetsbetyg och släktutredningar: Esbo regioncentralregister, betjäning per telefon och e-post må–ti kl. 9–15 och on–to kl. 9–12, fre stängt. 09 8050 2600, keskusrekisteri.espoo@evl.fi, Bokningstjänster, 09 8050 2601, varauspalvelut.espoo@evl.fi. Begravnings-tjänster, 09 8050 2200, hautatoimisto.espoo@evl.fi.

Vid alla evenemang följer vi myndigheternas anvisningar. Ansiktsmask bör användas. Aktuell information får du på esboforsamlingar.fi och sociala medier. Du kan också ringa församlingens kansli, 09 8050 3000, må–fre kl. 9–13.

GRANKULLA

Sö 31.10 kl. 12: Högmässa, Sini Aschan, Barbro Smeds. Kaffe i nedre salen.

Må 1.11 kl. 19: Requiem i Grankulla kyrka. Aarne Pelkonen, baryton, Kajsa Dahlbäck, sopran, Jan Söderblom, dirigent, ILOA och Brios-a-kvartetterna,

Venla Lahti, kontrabas och Heli Peitsalo, orgel. Biljetter 38/19€ via Lippupiste eller en timme före vid dörren.

Ti 2.11 kl. 9.30: Familjelyktan i Sebastos, Daniela Hildén, Heli Peitsalo.

Kl. 9.30–10.30: Diakonimottagning och brödutdelning i kyrkans aula.

Kl. 15: Glad idag – tvåspråkig mentaltvårdsgrupp i Sebastos, Catherine Granlund.

Kl. 18: Graziakören i kyrksalen, Heli Peitsalo.

On 3.11 kl. 14: Kyrkosyfoöreningen i övre brasrummet.

To 4.11 kl. 10–11: Lovsångs- och förbönsgrupp i övre brasrummet, Catherine Granlund.

Fr 5.11 kl. 18: Musikfestens konsert i kyrkan ”Framtidens skapare II”.

Brios-a-kvartetten: Aino Yamaguchi, violin; Ida Westerlund, violin; Julie Svacinova, altviolin; Siiri Nieminen, cello. Framgångsrik deltagare från Borgå cel-lotävling. Biljetter 25/10€ via Lippupiste eller en timme före vid dörren.

Lö 6.11 kl. 12: Allhelgonadagens högmässa, Ulrik Sandell, Heli Peitsalo, Catherine Granlund. Vi läser upp namnen på de församlingsmedlemmar som avlidit under året och tänder ett ljus för var och en av dem. Kyrkkaffe i övre salen.

Sö 7.11 kl. 10: Musikfestens tvåspråkiga musikgudstjänst, Daniel Nyberg, Anna-Kaisa Tuomi, Venla Lahti, kontrabas, Heli Peitsalo, orgel. Kyrkkaffe i övre salen.

Ti 9.11 kl. 9.30: Familjelyktan i Sebastos, Daniela Hildén, Heli Peitsalo.

Kl. 9.30–10.30: Diakonimottagning och brödutdelning i kyrkans aula.

Kl. 13.30: Tisdagsträffen i övre salen, Catherine Granlund. Sini Aschan och Carola Wikström gäster, två nyanställda i vår församling.

Kl. 15: Glad idag – tvåspråkig mentaltvårdsgrupp i Sebastos, Catherine Granlund.

Kl. 18: Graziakören i kyrksalen, Heli Peitsalo.

On 10.11 kl. 14: Kyrkosyfoöreningen i övre brasrummet.

Kl. 17.15–19.15: Familjekväll i Grankulla kyrka med matservering, program och andakt, Daniela Hildén, Heli Peitsalo.

To 11.11 kl. 9.30: Familjelyktan i Sebastos. Daniela Hildén.

Kl. 10–11: Lovsångs- och förbönegrupp i övre brasrummet, Catherine Granlund.

Lö 20.11 Julpyssel: i Sebastos kl. 10–12 (grupp 1) och kl. 12.30–14.30 (grupp 2).

Förhandsanmälan till Daniela Hildén, 050 443 0045.

Vill du skänka ett presentkort till jul åt behövande Grankullabor får du lämna in presentkortet till diakonin, kansliet eller till någon av vaktmästarna före den 10.12 så hinner diakonin dela ut gåvorna. Skriv ”svenska diakonin In-

KYRKSLÄTT Hej familjer!

Familjelördag i Ellen 13.11.2021 kl.10–14

10:15 Andakt med Ela, Jenny och Karin-nallen

10:30 Rimsalabim – vi leker med ord, dansar och fantiserar – en glad rimstund för hela familjen.

11:00 Kan vardagen vara lite magisk? En kort presentation med tips på hur man kan väva in glimtar av glädje in i familjens vardagspussel. Kaffe, saft och fritt att leka hela tiden! Instruktör: Marjo Paavola

www.sagoskogen.fi

samling julgran” på kuvertet. Diakonin koordinerar bland behövande. Frågor: Catherine Granlund, 050 439 3208.

KYRKSLÄTT

Lö 30.10 kl. 12: Slöjdgruppen träffas i Reguel Bengtströms smedja, ledare Rune Lith

Sö 31.10 kl. 12: Mässa i S:t Mikael's kyrka

To 4.11 kl. 10: Förmiddag på Hörnan

Lö 6.11 kl. 16: Parentation i S:t Mikael's kyrka

Sö 7.11 kl. 12: Mässa i S:t Mikael's kyrka

Må 8.11 kl. 18.30: Sång och bön i S:t Mikael's kyrka, ledare Lars-Henrik Höglund

Skribastart: 21.11 för skriban 2022

www.kyrkslattsforsamlingar.fi
– tel. 040 350 8213

TAMMERFORS

Sön 31.10 kl. 11 Högmässa: i Svenska Hemmet, Alekski Majuri, Paula Sirén

Tis 2.11 kl. 10–11.45 Familjelyktan: i Svenska Hemmet: anmälningar till barnledare Piu Heinämäki, tfn 040 804 8587

Tis 2.11 kl. 12.30–15.45: Tisdagsklubben för eleverna i årskurs 3 i Svenska Hemmet

Ons 3.11 kl. 13 Onsdagskaffe: i Svenska Hemmet, Svenska veckans festkaffe

Lör 6.11 kl. 18 Allhelgonadagens kvällsbön: i Svenska Hemmet. Vi tänder ljus till minne av våra kära. Kim Rantala, Anna Arola, Eila-Sisko Helisma, kvällste

Sön 7.11 kl. 11 Högmässa: i Svenska Hemmet, Kim Rantala, Anna Arola

Tis 9.11 kl. 10–11.45 Familjelyktan: i Svenska Hemmet, anmälningar till barnledare Piu Heinämäki, tfn 040 804 8587

Tis 9.11 kl. 12.30–15.45 Tisdagsklubben: för eleverna i årskurs 3 i Svenska Hemmet

Ons 10.11 kl. 13 Onsdagskaffe: i Svenska Hemmet, Choklad Tasting

Ons 10.11 kl. 18.30 A-män bastukväll i Ilkko: Om du behöver skjuts, kontakta Kim Rantala, tfn 050 464 8460.

VANDA

Fre 29.10 kl.18–19 Allsång i höstkvällen: tillsammans med ViAnda-kören i Dickursby kyrka, Vanda svenska församling ordnar en allsångskväll i samband med musikveckan i Dickursby kyrka. ViAnda-kören stöder sången och uppträder med ett flertal sånger. Som konferencier fungerar Gunnar Weckström och kantor Anders Ekberg leder sången och ackompanjerar.

Sö 31.10 Högmässa: i Dickursby kyrka kl.12 med A. Paavola och A. Ekberg.

Ons 3.11 kl. 7.45–8:15 Stilla morgonbön: med hela kroppen i Dickursby kyrka. Börja dagen med vårdande rörelser och stilla bön tillsammans med andra. Bönen kan dras på två språk enligt deltagarnas önskan. De gånger

som ledaren är Anu Paavola, kan bönen vara på två språk. Andra onsdagar ordnas bönen på finska.

Ons 3.11 kl. 14 Minnesstund: för avlidna missbrukare, Adress: A-Akilita, Römper Änäsgratan 9, Minnestunden är tvåspråkig och är öppen för alla. Kaffeservering. Varmt välkommen.

Ons 3.11 kl. 18 Minnesstund: till minnet för missbrukare i S:t Lars kapell. Minnesstunden är tvåspråkig och är öppen för alla. Varmt välkommen.

Ons 3.11 kl. 18 Ungdomskväll: i Dickursby kyrka

Lö 6.11 kl. 15 Stilla musik: med A.Ekberg i S:t Lars kapell

Lö 6.11 kl. 16 Gudstjänst till de dödas minne: med K. Willis och A.Ekberg i S:t Lars kapell.

Sö 7.11 kl. 12 Högmässa: i Dickursby kyrka med Kristian Willis och Anders Ekberg. Denna högmässa kommer att vara lite mera speciellt eftersom de kommer att sändas på radion.

Ons 10.11 kl.18 Ungdomskväll: i Dickursby kyrka

Sö 14.11 kl 13 Himmelverkstad: i Dickursby kyrka. Kom och pyssla ihop en vacker himmel. Församlingen bjuder på kaffe och tilltugg. Verkstaden passar för 15 år och uppåt. Anmäl dig med senast den 8.11 till Heidi Salminen 0503301828.

Skribaanmälan: vecka 42–43 för personer födda 2007 eller tidigare på vantaanriparit.fi

Högmässorna från Dickursby kyrka: strömmas via församlingens YouTube kanal.

ViAnda – kören: övar kl.11:30–13:30 på onsdagar, på Helsinggård, Konungsv. 2, Dickursby. Nya sångare hjärtligt välkomna! Info: Anders Ekberg, tfn 0503107096, anders.ekberg@evl.fi

Med förbehåll för ändringar: och annulleringar i programmet p.g.a. pandemin.

Kansliets öppettider: september–december är må-fre kl. 9–12, tfn 09–8306 262, epost vandasvenska@evl.fi

Prästdejour: enligt överenskommelse. Diakonin har öppen mottagning torsdag kl. 10–11.30.

HELSINGFORS PROSTERI

JOHANNES

Johanneskyrkan, Högbergsgatan 12 Gudstjänst: söndag 31.10 kl. 10 på Heikasvägen 7.

Högmässa: söndag 31.10 kl. 12 i Johanneskyrkan.

Parentationsgudstjänst: Alla helgons dag 6.11 kl. 14 i Nya kapellet på Sandudd, Sanduddsgatan 20.

Sammanlyst högmässa: söndag 7.11 kl. 10 på Heikasvägen 7. S:t Jacobs barnkör.

OBS! Ingen högmässa i Johanneskyrkan 7.11.

Evensong: söndag 7.11 kl. 18 i Johan-

neskyrkan. Aftongudstjänst i englisk tradition på Alla själars dag. S:t Jacobskören, Tomas vokalensemble och Johannes kantori.

Middagsbön: alla vardagar kl. 12 i Johanneskyrkan. Diakonin finns på plats i kyrkan tisdagar kl. 12–14.

Veckomässa: onsdagar kl. 18 i Johanneskyrkan.

För uppdaterad information, besök helsingforsforsamlingar.fi/johannes. Du kan också kontakta pastorskansliet med dina frågor måntis och tors-fre mellan kl. 10 och 15 (johannes.fors@evl.fi, 09 2340 7700).

Träffpunkt: tisdag 2.11 kl. 13 i Högbergssalen. Samtal, gemenskap och kaffe/te.

Sjung sorgen! tisdag 9.11 kl.14 i Högbergssalen. En akustisk konsert med Carita Holmström och Annika Cleo. Efteråt servering och samtal tillsammans med psykoterapeut Benita Söderström.

Stickningskvällar för alla åldrar: 2.11 i Hörnan, Högbergsgatan 10, ingång nära A-trappan. Mer info: nicolina.gronroos@evl.fi eller 050 598 6762.

Seniorfestival på Arbis: Johannes församling/diakoni finns på plats.Dagmarsgatan 3, lördag 13.11 kl. 12–15.

Musiklek: tisdagar kl. 9.30 (6 mån–1 år) och 10.30 (från 3 mån) på Högbergsgatan 10, 2 vän. Kaffe/te efter musikstunden.

Musiklek: tisdagar kl. 14 (0–3 åringar) i Bokvillan, Tavastvägen 125.

Musiklek: torsdagar kl. 10 (0–3 åringar) på Heikasvägen 7 C, 4 vän., Drumsö. Kaffe/te efter musikstunden.

Musiklek: fredagar kl. 9.30 (1–4-åringar) och 10.30 (från 3 mån) på Högbergsgatan 10, 2 vän. Kaffe/te efter musikstunden.

Anmälningar till musiklek riktas till heidi.oberg@evl.fi.

Lunchmusik: tisdagar kl. 12 i Gamla kyrkan

S:t Jacobskören: övar 2.11 kl. 18.30 på Heikasvägen 7, Ingen övning 9.11.

Roströsten: övar 4.11 kl. 18.30 på Högbergsgatan 10, 2 vän. Ingen övning 11.11.

Passionärerna: övar torsdag 4.11 kl. 10.30 i Folkhälsanhuset i Brunakärr. Ingen övning 11.11.

Sjung sorgen! Tisdagen 9.11.kl 14 i Högbergssalen. En akustisk konsert med Carita Holmström & Annika Cleo. Efteråt servering och samtal med psykoterapeut Benita Söderström.

UNGDOMAR & UNGA VUXNA

Spelkväll för unga vuxna: 9.11 kl. 18–20 i Hörnan, Högbergsgatan 10, ingång nära trappa A. Mer info: viivi.suonto@evl.fi eller 050 407 5165

Typ Livet-kväll: onsdag 10.11 i Johanneskyrkan, Högbergsgatan 12. Tema: Alkohol och droger. Mera info: viivi.suonto@evl.fi eller 050 407 5165.

Besök ungdomsarbets hemsida johannesungdom.wordpress.com för senaste nytt!

MATTEUS

Matteuskyrkan, Åbohusvägen 3
www.helsingforsforsamlingar.fi/matteus

Matteusmessa: I Matteuskyrkan, söndagar kl. 10. Följ med direkt via Matteus församlings Facebooksida och delta i gemenskapen i kommentarsfältet. Vi strömmar mässan två eller tre gånger i månaden. I november strömmas mässorna 7.11 och 28.11. Strömningarna hittas också på församlingens hemsida. Förändringar i programmet kan ske.

Musikandakt: 31.10 kl. 10. Deltagare i orgelkursen för barn och unga medverkar.

Ljusandakt: Varmt välkomna på Ljusandakt på Alla helgons dag 6.11.2021 kl. 18 i Matteuskyrkan, Åbohusvägen 3. Under andakten minns vi alla dem som gått bort under året.

MU-messa: Matteus Ungdoms veckomässor är tillbaka! Välkommen med vare sig du är ung i ålder eller hjärta, varje onsdag kl. 18.

Missa inte! Kvällsmessa: Söndag 31.10 kl. 18 i Matteuskyrkan, Åbohusvägen 3. En stämningsfull mässa utan krav. Välkommen också på kvällste efteråt.

Molnet: En bönegrupp som är öppen för alla. Du kan komma en eller flera gånger. Vi träffas några torsdagar i månaden i Matteuskyrkan kl. 18–19.30. Följande samlingar 4.11 och 28.11. Välkommen! Info: Gun Holmström, 040 759 6851. Mer info finns också på hemsidan: www.helsingforsforsamlingar.fi/matteus

Bibel för moderna tänkare: Bibelstudie torsdag 18.11 kl. 18:30 Döden – vad säger Bibeln? Överlever man att mista nån? Gäst: Monica Heikel-Nyberg

Stillhet: Hämta andan i Matteuskyrkan torsdag 18.11 kl. 18–18:30. Tänd ett ljus, lyssna till musiken och dina egna tankar. Stanna upp i en minut eller 30 och tänj ut tiden och tanken i skymningen.

Missa inte! Musiklek: På tisdagar samlas Matteus musiklek i Matteuskyrkan. Välkommen med du som är hemma med barn och vill prata och sjunga bort en stund. Klapp och Klang kl. 10 och 11, Gung och Sjung kl. 11:30. För mera info kontakta musikledare Daniela: daniela.stromsholm@evl.fi.

Tweentisdag: Öppet hus för barn i åk 3–6. Kom och pyssla, spela TV-spel, gör läxor tillsammans med en hjälpis, häng med dina vänner och fika. Tisdagar kl. 14–17.

Öppet hus för unga: I Matteuskyrkan varje onsdag kl. 15–18. Du kan komma och äta mellanmål, läsa läxor, mysa i soffan med en kompis, spela pingis, hänga på telefonen eller bara chilla och prata med våra ungdomsledare.

Popkören: övar varje tisdag kl. 15:30

Kyrkokören: övar varje tisdag kl. 18:30.

Matteus Voice: övar nästa gång söndag 31.10 och 14.11 kl. 15:30

Vår Ton: Håller paus under hösten. Vi

börjar sjunga igen 19.1.2022.

Orgelkonsert med Niels Burgmann: 7.11 kl. 18. Niels Burgmann spelar Bachs sonater nr 3, 4 & 5. Efter konserten tas kollekt upp till förmån för Matteus musikverksamhet.

Stickklubben: Vi träffas torsdagar under veckor kl. 11–13. Följande träffar är 28.10 och 11.11.

Matteus SALT: Lördag 30.10 kl. 10–12. Diskussion och fördjupande reflektion med brunch.

Samling för män: En diskussionskväll fredag 12.11 kl. 18–20, i Matteuskyrkan. Kontakt för SALT och Samling för män – Juho Kankare, 050–3803957

Kvinnor mitt i livet: Intressanta gäster, boksamtal eller promenader. För kvinnor i alla åldrar. Vi träffas 1.11 och 29.11. Mer info: Helena Salenius, helena.salenius@evl.fi.

Behöver du hjälp eller stöd?

Du kan alltid kontakta församlingen anställda och diakoniarbetarna om du behöver hjälp eller stöd i vardagen eller bara någon att tala med! Våra diakoniarbetare är Carita Riitakorpi 050–380 3986 eller Mari Johnson 050–380 3976.

PETRUS

Petruskyrkan Skogsbäcksvägen 15
www.petrusforsamling.net

Högmässa: Sö kl. 10 i Munksnäs kyrka. Söndagskola för barn i samband med gudstjänsten. 31.10, 7.11 Thylin.

Sö kl. 12: i Äggelby gamla kyrka. 31.10, 7.11 Thylin.

Puls-gudstjänst: Sö kl. 15.30 i Petruskyrkan. Puls är en gudstjänstgemenskap för alla åldrar. Välkommen med vare sig du varit med tidigare eller kommer för första gången! Barnkyrka och CoolKids för barn ordnas samtidigt.

Parentationsgudstjänst: 6.11 kl. 16 i Petruskyrkan. Vi minns dem som avlidit under året med att tända ljus. Följ Petrus Kidz-gruppen på facebook och hör mer om barnverksamheten!

Barnens söndag: Sö kl. 15.30 Barnkyrka och CoolKids för barn 2–6år och 7–13år i samband med Puls-gudstjänsten. Vi lyssnar på och pratar om bibelberättelser, ber tillsammans och pysslar ibland. Inte 31.10.

Musiklek: Kl. 10 ti i Malm och to i Haga. Välkommen med i vårt glada gäng och sjunga och leka tillsammans! Har du frågor eller vill anmäla dig? Ingen musiklek under höstlovet. Kontakta församlingsspastor Anne Koivula (@evl.fi; tel. 050 342 9990)

Missa inte! Knattekyrka: 31.10 kl. 10 i Petruskyrkan. Knattekyrka är en fest för alla familjer och en möjlighet att träffa andra barnfamiljer, sjunga sånger och höra spännande bibelberättelser. Efteråt äter vi tillsammans. Välkommen med hela familjen och bjud även med vänner! Anmäl dig till Anne Koivu-la så att maten räcker till.

EKENÄS

Bokkalas Med litterär högmässa och boksamtal

I november, i samband med Bokkalaset i Ekenäs, bjuder Ekenäsnejdens svenska församling på program med litterära förtecken.

Torsdagen den **11.11 kl. 19** hålls ett publikt samtal mellan biskopen i Borgå stift Bo-Göran Åstrand, skådespelaren Simon Häger och teologen Liisa Mendelin. Samtalet baserar sig delvis på innehållet i en kommande bok, i vilken biskopen brevväxlar med Mendelin, Häger, journalisten Jeanette Björkqvist och politikern Ulla-Maj Wideroos.

Samtalet modereras av kyrkoherde Anders Lindström och inträdet är fritt till Ekenäs församlingshem, som är platsen för samtalet.

På uppbrottets söndag den **14.11** firas en litterär högmässa **kl. 10 i Ekenäs kyrka** där ärkebiskop em. John Vikström är gästpredikant. Övriga medverkande i mässan är kyrkoherde Anders Lindström, kantor Anders Storbacka och Peregrinus-kvartetten. Mässan bandas och sänds i radio i början av 2022.

Keswick 28–30.10.21:

Keswick är en internationell kristen gemenskap med syftet att fördjupa det kristna livet och tron. Temat för helgen är "Hur mår din själ?". Huvudtalaren är Annahita Parsan. Hon är tidigare muslim, flydde från Iran och jobbar nu som präst i svenska kyrkan. To kl. 18, fre kl. 18, lö kl. 12, 14–16, 18 i Munksnäs kyrka. Välkommen!

Dagscafé 9.11: Välkommen med på en eftermiddag med kaffe, gemenskap och litet program. Varannan tisdag kl. 13. Vi ses i Petruskyrkan, Skogsbäcksvägen 15. Mer info av diakonissan Bodil Sandell, tel. 09 2340 7227 / 050 3803 925

Gudstjänstgruppen i Munksnäs: 4.11 kl. 18 i Munksnäs kyrka. Vill du vara med och bygga gemenskapen i Munksnäs-gudstjänsten? Den kristna tron handlar i hög grad om att leva i relation till Gud och till varandra. Vi vill tillsammans medvetet försöka fördjupa den gemenskapen. Vi funderar på hur vi upplever att vi kan och vill bidra. Ronny Thylin, ronny.thylin@evl.fi, 050–3803 548

Förbön och Tack: Ti 9.11 kl. 19. Tvåspråkig förbönsgudstjänst varannan vecka i Munksnäs kyrka. Du är välkommen på plats eller att följa online via Petrus facebook. Bengt Lassus, Henrik Perret. Förbönstelefonen öppen må kl. 14.30–16.30, ons kl. 18–20, 09–23407171. Eller till pray.petrus@evl.fi, per post: Petrus församling, Skogsbäcksvägen 15, 00630 Helsingfors.

Morgonandakt i Petruskyrkan: Börja morgonen med rätt fokus! Tisdagar kl. 9–9.30 börjar vi dagen med lovsång och andakt. Välkommen! Lärjungaskolan Transform leder morgonen.

Du hittar oss på instagram och face-

book: @petrusforsamling

Pulspodden: Lyssna på aktuell undervisning från Puls-gudstjänsterna

RASEBORGS PROSTERI

EKENÄSNEJDENS SVENSKA GUDSTJÄNSTER

Sö 31.10

– **kl. 10:** Högmässa i Ekenäs kyrka, Westerholm, Nygård

– **kl. 12:** Gudstjänst i Bromarvs kyrka, Westerholm, Lindroos

ALLHELGONATID

Vi minns våra kära och tänder ljus för dem som avlidit under året.

Alla helgons dag lö 6.11

– **kl. 10:** i Ekenäs kyrka, Lindström, Yliportimo, Nygård

– **kl. 10:** i Tenala kyrka, Westerholm, Lindroos, Mieronkoski

– **kl. 13:** i Bromarvs kyrka, Westerholm, Lindroos, Mieronkoski

– **kl. 13:** i Snappertuna kyrka, Yliportimo, Nygård.

Kyrkokörerna medverkar i Ekenäs, Tenala och Snappertuna.

Sö 7.11

– **kl. 10:** i Ekenäs kyrka, Westerholm, Nygård

To 11.11

Bokkalas kl. 19: i Ekenäs församlingshem: Ett samtal mellan gästerna, biskop Bo-Göran Åstrand, teologen Liisa Mendelin och skådespelaren Simon Häger. Samtalet modereras av khde Anders Lindström och tar avstamp i en blivande brevväxlingsbok med bland andra kvällens gäster.

Info: www.ekenasnejdensforsamling.fi

INGÅ

Fre 29.10:

– kl. 18.00 **Israelisk dansövning:** Församlingshemmet. Viveca Unnerus.

Sö 31.10:

– kl. 10.00 **Högmässa:** Ingå kyrka. Sjöblom, Westerlund.

Må 1.11:

– kl. 13.15–15 **Pysseklubb för barn i lågstadieålder:** Församlingshemmet. Anmälningar: Noora Nylund, tel. 050-501 1755 eller e-post noora-elina.nylund@evl.fi.

Ons 3.11:

– kl. 14.00 **Missionssyfoereningen:** Prästgården. Björklöf.

To 4.11

– kl. 11.30–13.00 **Matservering (4 €/person):** Församlingshemmet. Sköld-Qvarnström.

– kl. 18.00–20.00 **Infotillfälle för skriftskola 2022:** Församlingshemmet. Hellsten, Norrvik, Ahlfors.

Fre 5.11:

– kl. 18.00–19.30 **Bus eller ljus?**

Barnens allhelgona: Upplev en berättelse, vandra på kyrkogården med ficklampa (egen ficklampa med), kvällsmål i kyrkan – för barn i åldern 6–12 år: Ingå kyrka. Nylund, Sköld-Qvarnström.

Lö 6.11:

– kl. 10.00 **Allhelgonadagens högmässa med parentation:** Ingå kyrka. Sjöblom, Hellsten, Gustafsson Burgmann.

Sö 7.11:

– kl. 17.00 **Kärlekens måltid (tvåspråkig) – högmässa med gemenskapsmåltid:** Församlingshemmet. Förhandsanmälan senast 3.11.2021 kl 12 tel 09-2219030 eller e-post: inga.kansli@evl.fi. Medv. Tom Hellsten, Marianne Gustafsson Burgmann samt Susann Sköld-Qvarnström.

Må 8.11:

– kl. 13.15–15 **13.15–15 Einsteinklubb (en vetenskaps- och forskningsklubb) för barn i lågstadieålder:**

Församlingshemmet. Anmälningar: Noora Nylund, tel. 050-501 1755 eller e-post noora-elina.nylund@evl.fi

– kl. 18.30 **Bibelgrupp:** Prästgården. Norrvik.

To 11.11:

– kl. 9.00–9.30 **Kontemplativ morgonmeditation:** Ingå kyrka. Gustafsson Burgmann.

– kl. 11.30–13.00 **Matservering (4 €/person):** Församlingshemmet. Sköld-Qvarnström.

– kl. 13.00–14.30 **Minnes- och stödgrupp för närstående vårdare:**

Prästgården. Nylands Minneslots i samarbete med Ingå församling. – kl. 18.00 **Bönegrupp (tvåspråkig):** Prästgården. Tanja Kakko.

OBS!

• Ingå församlings kansli öppet må-ti kl. 9–12, ons-to endast telefonbetjäning, fre stängt.

• Ingå församlings diakonimottagning är stängd tills vidare – ta kontakt per telefon, tel 040-555 2090/Birgitta Lindell (e-post: birgitta.lindell@evl.fi) eller tel 050-413 8814/Terese Norrvik (e-post: terese.norrvik@evl.fi).

KARIS-POJO

Söndag 31.10

– kl. 10: Högmässa i Karis kyrka, Rautio, Tiitu.

– kl. 12: Högmässa i Pojo kyrka, Rautio, Lindroos.

ALLHELGONA: Vi minns våra kära och tänder ljus för dem som gått bort under året.

Fre 5.11 kl. 18: Kvällsmässa med ljusständning i Svartå kyrka.

Alla helgons dag lö 6.11

–kl. 10: Högmässa i Karis kyrka.

–kl. 12: Högmässa med ljusständning i Pojo kyrka.

–kl. 18: Musikandakt med ljusständning i Karis kyrka.

Sö 7.11

–kl. 12: Högmässa i Pojo kyrka. Ingen högmässa i S:ta Katarina kyrka.

–kl. 17: Barnvänlig allhelgonagudstjänst i S:t Olofs kapell i Karis. Vi går först på en stämningsfull kort promenad på gravgården, så leta fram din ficklampa eller lykta. Saft och smörgås efteråt i församlingshemmet. Kontakta Martina Lundström tfn 044 755 3626.

Närmare info om vår verksamhet hittar du på www.karis-pojoforsamling.fi

SJUNDEÅ

Mässa i S:t Petri kyrka: sö. 31.10 kl. 12.

Babygruppen i Lugnet: må. 1.11 kl. 10.

Klapp & Klang i Postilla: to. 4.11 kl. 10.

Bibelgruppen: samlas i församlingshemmet to. 4.11 kl. 17.

Mässa i S:t Petri kyrka: sö. 7.11 kl. 12
Vänligen se mer info och uppdateringar på www.sjundeaforsamling.fi

ESBO STIFT

LOJO

2.11. kl. 13.30: Samling för daglediga i Virkby kyrka. Trevlig samvaro och kaffe. Taxi.

6.11. kl. 13.00: Högmässa i Lojo S:t Lars kyrka. Efter högmässan kransnedläggning vid minnesmärket av De glömda i Lojo. Kyrktaxi, kyrkkaffe.

6.11. kl. 16.00: Allhelgonadagens tvåspråkiga andakt i Virkby kyrka. Vi minns de under året avlidna.

DOMPROSTERIET

AGRICOLA

Fredag 5.11 kl. 18 Lux Aeterna i Lovisa kyrka: Musik i allhelgonatid. Agricolakören och Ruotsinpyhtäänd Kirkon Kuoro under ledning av Merja Mäkivirta och Pirjo Laine. Elina Mieskolainen, violin, Vera Tollander, orgel. Fritt inträde.

BORGÅ

To 28.10 kl. 18: Café au Lady-träff på Teams. Samtal och samvaro kvinnor emellan, kort andakt firas under ledning av församlingspastor Elefteria Apostolidou. Du får en digital mötesinbjudan genom att skicka sms till Elefön 040 711 2800.

kl. 19: Konsert i Domkyrkan, Senja Rummukainen, cello & Fanny Söderström, piano. Fritt inträde; programblad 5 €

Sö 31.10 kl. 10: Gudstjänst i Kullo bykyrka, Smeds, Söderström

Kl. 12.15: Högmässa i Domkyrkan, Apostolidou, Smeds, Söderström, Tollander, Gaudeamuskören

Kl. 18: Konsert i Domkyrkan, Valthornskvartetten Wiener Burschen, Reidar Tollander, orgel.

1.11 Kl. 10: Motion och mission; Motionspromenad i sällskap. Kom med!

Ti 2.11 kl. 12: Andakt och lunch i församlingshemmet, Lundagatan 5

On 3.11 och to 4.11 kl. 10–13: Café Ankaret är öppet, ingång från gården.

Kl. 10.30: Tjejtrefsen för pensionerade barnledare, i musikrummet

To 4.11 Kl. 9–11.30: Baby och knatterytmi med familjeträff, Domprostgården, Antila, Strömfors

Kl. 13.30: Missionskretsen i Café Ankaret, Runebergsg. 24, Kerstin Vikström

Kl. 18: Bibeljakten, församlingshemmets stora sal, Runebergsg. 24. Erik Vikström, Johnny Holmberg

Kl. 18: Konsert i Lilla kyrkan, Sjung sorgen – konsert, Annika Cleo, sång, Carita Holmström, sång och piano. Efteråt diskussionstillfälle.

Fr 5.11 kl. 19: Sibbo kammarorkester, dir. Tapio von Boehm, program 15/10 €.

Lö 6.11 kl. 12.15: Högmässa på Alla helgons dag, parentation i Domkyrkan, Eisentraut-Söderström, Söderström, Monica Groop. Färdtjänst

Kl. 15: Andakt i Näsebackens begravningskapell, Ståhlberg.

kl. 16: Svenska dagen konsert "Längtan till Norden", Tanja Kauppinen-Savijoki, sopran, Kai Ekman, piano.

Sö 7.11 Kl. 12.15: Högmässa i Domkyrkan, Ståhlberg, Eisentraut-Söderström, Hätönen

kl. 16: Övergivelsesånger, Låt oss stilla oss för att minnas de avlidna med vacker musik och dikt, Jonna Imeläinen, sång, piano, Kaisa Sidoroff, sång, piano, orgel, Jussi Salonen, sång, Jarno Kokko, sång.

Må 8.11 1.11 Kl. 10: Motion och mission; Motionspromenad i sällskap. Kom med!

Kl. 13: Sjömansmissionskretsen, Göta Ekberg

Kl. 17: Missions- och bibelkväll i Café Ankaret, Lindström

Ti 9.11 kl. 12: Andakt och lunch i församlingshemmet, Lundagatan 5

On 10.11 och to 11.11 kl. 10–13: Café Ankaret är öppet, Runebergsgatan 24,

ingång från gården.

ON 10.11 Kl. 17: Missions- och bibelkväll i Café Ankaret, Lindström.

Kl. 13: Mariakretsen i musikrummet, Inge Blom

To 11.11 kl. 9–11.30: Baby och knatterytmi med familjeträff, Domprostgården, Jenni Antila, Strömfors

Kl.13.30: Väntjänstvännerna samlas i Café Ankaret, Runebergsg. 24, Juntunen

Kl. 14: Kråkökretsen samlas i Sjötorp, Lindström

Lö 20–sö 21.11: Kvinnoweekend på Siikaniemi kursgård i Lahtis. Anmäl dig senast 2.11. till församlingspastor Elefteria Apostolidou, elefteria.apostolidou@evl.fi eller tfn 040 711 2800.

SIBBO

Mer information: på Sibbo svenska församlings hemsida www.sibbo-svenskaforsamling.fi

To 28.10 kl. 9: Anmälan till konfirmandundervisningen 2022 inleds. Anmälan sker via församlingens hemsida och den är öppen till och med 12.11 kl. 15.

Sö 31.10 kl. 12: Högmässa i Sibbo kyrka.

On 3.11 kl. 10: Frukost i Söderkulla kyrka. Inledande andakt.

On 3.11 kl. 12: Ättaeuros lunch för daglediga. Inledande andakt.

To 4.11 kl. 13: Box missionskrets, möte i Bykyrkan Tabor, Grönkullavägen 142, Box. Missionärerna Andrey och Christina Heikkilä gästar mötet och berättar om sin verksamhet bland utsatta barn i Ryssland.

Fr 5.11 kl. 9–12: Möjlighet för dagisgrupper och småbarnsfamiljer att träffa barn- och familjearbetare Isabella Munck på gravgården i Kyrkoby och tillsammans med henne fundera på alla helgons dag.

Lö 6.11 kl. 12: Mässa med ljusständning i Sibbo kyrka. Mässan strömmas på församlingens Youtubekanal. Länk hittas på hemsidan och i församlingens sociala media-kanaler. Efter mässan samling för sörjande i Prästgården.

Lö 6.11 kl. 14.30–18: Träffa församlingsanställda vid Ljusets kapell (övre ingången). Prata en stund, få hjälp vid graven och drick en mugg värmande glögg.

Sö 7.11 kl. 18: Högmässa i Sibbo kyrka. Taizemässa, kyrkokören medverkar.

Må 8.11 kl. 19: Vikings veranda. En samtalsgrupp för män i Prästgården. Med Patrik Frisk.

On 10.11 kl. 10: Frukost i Söderkulla kyrka. Inledande andakt.

Församlingens julutfärd: går i år tisdagen den 30.11 (c. kl. 8–17) till Lojo med bland annat guidning i Lojo kyrka och Tytyri-gruvan. Noggrannare tidtabell i kommande annonser. Anmälan under ättaeuros luncherna eller direkt till mikael.gronroos@evl.fi, tfn 0400-496976, senast 18.11.

De lokala sidorna i Borgå, Sibbo och Vanda utkommer i varje nummer av Kyrkpressen. Redaktör: Ulrika Hansson, ulrika.hansson@kyrkpressen.fi, tfn 040 831 6788. Dessa sidor görs i samarbete med församlingarna och materialet är beställt av dem.

Jag har blivit en bättre person

– För en gångs skull ledde gruppsyck till en positiv sak, säger Glenn Johansson. Han valde att bli hjälpledare i församlingen.

TEXT: **ULRIKA HANSSON**

BORGÅ Glenn Johansson är abiturient i Borgå gymnasium. Före konfirmationstiden var han inte alls aktiv i församlingen.

– Jag var med på ett enda barnläger, och jag gick inte i kyrkan förutom när vi gick från skolan.

Själva konfirmationstiden var inte heller det som i första hand fångade hans intresse. Men när hans vänner valde att gå en hjälpledarutbildning i Borgå domkyrkoförsamling efter konfirmandtiden väckte det hans nyfikenhet.

– För en gångs skull ledde gruppsyck till en positiv sak.

– Jag skulle vara en sämre person om jag inte hade gått hjälpisutbildningen, slår han fast.

För honom handlar hjälpledarskapet om en träning i osjälviskhet.

– Som hjälpis är ditt fokus på konfirmanderna och att de ska ha ett så bra läger som möjligt. Det lärde mig mycket om osjälviskhet och att verkligen vilja arbeta för att någon annan ska ha det bra.

Via hjälpledarutbildningen blev han också bekant med ungdomsverksamheten i övrigt.

– När jag började arbeta och vara aktiv i församlingen utvecklades min tro. Alla har sina tvivel, men jag är mycket mer troende i dag.

Utveckling på många plan

Han har fått många nya vänner genom församlingen.

– Och som med all vänskap har det också format mig på många sätt. Församlingen har gett mig nya sociala kontakter utan att isolera mig från andra kontakter.

Ingen har reagerat negativt på hans församlingsengagemang.

– Jag har icke troende vänner och vi accepterar varandra i våra övertygelser.

Glenn Johansson berättar att han fått ett

Glenn Johansson säger att han mognat på många plan tack vare uppdraget som hjälpledare.

FOTO: PRIVAT

bättre självförtroende, dels för att han lärt sig att prata personligt inför konfirmanderna och leda kvällsprogram, men främst handlar det om ett djupare skikt.

– Det heter att man ska älska sig själv som sin nästa, men jag accepterade inte riktigt mig själv tidigare. När man är i ungdomsåren är man osäker och självmedveten, tänker mycket på vad andra tänker om en. Att vara hjälpis har gjort mig bättre på att vara mig själv, att våga visa: det är så här jag är!

Sketcherna han varit med i på lägren har också gett honom mycket, och han har uppskattat att stiga in i olika roller på scenen.

– Det har gett mig förmågan att bjuda

på mig själv. Det förväntas inte att man ska göra det som hjälpis, men det är enklare om du kan göra det. Det fick mig ur mitt skal.

Han tycker att det råder en bra balans mellan utmaningar och ansvar för hjälpledarna på lägren i Borgå.

– Vuxna och äldre hjälpisar har lyckats skapa en stämning av att de litar på en, men att de också finns där som ett stöd om man behöver det.

– Det bästa ett läger kan ge är om hjälpisar blir medvetna om styrkor de inte visste att de hade.

»Det har gett mig förmågan att bjuda på mig själv.«

DOMPROSTERIET

AGRICOLA

Fredag 5.11 kl. 18 Lux Aeterna i Lovisa kyrka: Musik i allhelgonatid. Agricolakören och Ruotsinpyhtään Kirkon Kuoro under ledning av Merja Mäkirvirta och Pirjo Laine. Elina Mieskolainen, violin, Vera Tollander, orgel. Fritt inträde.

BORGÅ

To 28.10 kl. 18: Café au Lady-träff på Teams. Samtal och samvaro kvinnor emellan, kort andakt firas under ledning av församlingspastor Elefteria Apostolidou. Du får en digital mötesinbjudan genom att skicka sms till Ele tfn 040 711 2800.

kl. 19: Konsert i Domkyrkan, Senja Rummukainen, cello & Fanny Söderström, piano. Fritt inträde; programblad 5 €

Sö 31.10 kl. 10: Gudstjänst i Kullo bykyrka, Smeds, Söderström

Kl. 12.15: Högmässa i Domkyrkan, Apostolidou, Smeds, Söderström, Tollander, Gaudeamuskören

Kl. 18: Konsert i Domkyrkan, Valthornskvartetten Wiener Burschen, Reidar Tollander, orgel.

1.11 Kl. 10: Motion och mission; Motionspromenad i sällskap. Kom med!

Ti 2.11 kl. 12: Andakt och lunch i församlingshemmet, Lundagatan 5

On 3.11 och to 4.11 kl. 10-13: Café Ankaret är öppet, ingång från gården.

Kl. 10.30: Tjejträffen för pensionerade barnledare, i musikrummet

To 4.11 Kl. 9-11.30: Baby och knatterytmik med familjeträff, Domprostgården, Antila, Strömfors

Kl. 13.30: Missionskretsen i Café Ankaret, Runebergsg. 24, Kerstin Vikström

Kl. 18: Bibeljakten, församlingshemmets stora sal, Runebergsg. 24, Erik Vikström, Johnny Holmberg

Kl. 18: Konsert i Lilla kyrkan, Sjung sorgen – konsert, Annika Cleo, sång, Carita Holmström, sång och piano. Efteråt diskussionstillfälle.

Fr 5.11 kl. 19: Sibbo kammarorkester, dir. Tapio von Boehm, program 15/10 €.

Lö 6.11 kl. 12.15: Högmässa på Alla helgons dag, parentation i Domkyrkan, Eisentraut-Söderström, Söderström, Monica Groop. Färdtjänst

Kl. 15: Andakt i Näsebackens begravningskapell, Ståhlberg.

kl. 16: Svenska dagen konsert "Längtan till Norden", Tanja Kauppinen-Savijoki, sopran, Kai Ekman, piano.

BORGÅ Taxi

Färdtjänst

Färdtjänst ordnas till högmässan i regel en gång per månad. Taxiskjutsen är till för dig som av en eller annan orsak har svårt att komma till kyrkan. Du beställer själv en taxi och en diakoniarbetare tar emot dig vid kyrkan och sköter om betalningen. Färdtjänst ordnas **lördag 6.11** till högmässa med ljuständning och **söndag 28.12** på första advent.

Sö 7.11 kl. 12.15: Högmässa i Domkyrkan, Ståhlberg, Eisentraut-Söderström, Hätönen

kl. 16: Övergivelsesånger, Låt oss stilla oss för att minnas de avlidna med vacker musik och dikt, Jonna Imeläinen, sång, piano, Kaisa Sidoroff, sång, piano, orgel, Jussi Salonen, sång, Jarno Kokko, sång.

Må 8.11 1.11 Kl. 10: Motion och mission; Motionspromenad i sällskap. Kom med!

Kl. 13: Sjömansmissionskretsen, Göta Ekberg

Kl. 17: Missions- och bibelkväll i Café Ankaret, Lindström

Ti 9.11 kl. 12: Andakt och lunch i församlingshemmet, Lundagatan 5

On 10.11 och to 11.11 kl. 10-13: Café Ankaret är öppet, Runebergsgatan 24, ingång från gården.

On 10.11 Kl. 17: Missions- och bibelkväll i Café Ankaret, Lindström.

Kl. 13: Mariakretsen i musikrummet, Inge Blom

To 11.11 kl. 9-11.30: Baby och knatterytmik med familjeträff, Domprostgården, Jenni Antila, Strömfors

Kl.13.30: Vänstjänstvännerna samlas i Café Ankaret, Runebergsg. 24, Juntunen

BORGÅ Konsert

Sjung sorgen

Välkommen på en akustisk konsert i intimt format i Borgå i Lilla kyrkan **4.11 kl. 18**. Konserten "Sjung sorgen" handlar om att tappa och hitta nytt fotfäste. Om att möta ensamheten för att finna ny gemenskap.

Annika Cleo (sång) och Carita Holmström (sång och piano) bjuder, utgående från sina egna upplevelser av sorg, på nyskrivet material och tonsättningar av dikter och texter av Tua Forsström, Anna Simberg, Solveig von Schoultz och rikssvenska Bruno K. Öjjer. Efter konserten ordnas en diskussion.

Kl. 14: Kråkökretsen samlas i Sjötorp, Lindström
Lö 20-sö 21.11: Kvinnoweekend på Siikaniemi kursgård i Lahtis. Anmäl dig senast 2.11. till församlingspastor Elefteria Apostolidou, elefteria.apostolidou@evl.fi eller tfn 040 711 2800.

SIBBO

Mer information: på Sibbo svenska församlings hemsida www.sibbosvenskaforsamling.fi

To 28.10 kl. 9: Anmälan till konfirmandundervisningen 2022 inleds. Anmälan sker via församlingens hemsida och den är öppen till och med 12.11 kl. 15.

Sö 31.10 kl. 12: Högmässa i Sibbo kyrka.

On 3.11 kl. 10: Frukost i Söderkulla kyrka. Inledande andakt.

On 3.11 kl. 12: Åttaeuros lunch för daglediga. Inledande andakt.

To 4.11 kl. 13: Box missionskrets, möte i Bykyrkan Tabor, Grönkullavägen 142, Box. Missionärerna Andrey och Christina Heikkilä gästar mötet och berättar om sin verksamhet bland utsatta barn i Ryssland.

BORGÅ Gemenskap

Kvinnoweekend

Välkommen med på en weekend som riktar sig till kvinnor i alla åldrar och erbjuder meningsfulla möten och egen tid, **20-21.11** på Siikaniemi kursgård i Lahtis.

Pia Kummel-Myrskog är gästtalare med temat "Kroppen, själen och anden". Pris: 75 € för medlemmar i Borgå svenska domkyrkoförsamling, 100 € för övriga deltagare. Anmäl dig **senast 2.11.** till församlingspastor Elefteria Apostolidou, elefteria.apostolidou@evl.fi eller tfn 040 711 2800.

SIBBO Ljuständning

Träffa anställda vid Ljusets kapell!

Kom och träffa församlingsanställda vid Ljusets kapell (övre ingången) på **lördag 6.11 kl. 14.30-18**.

Prata en stund, få hjälp vid graven och drick en mugg värmande glögg.

Fr 5.11 kl. 9-12: Möjlighet för dagis-grupper och småbarnsfamiljer att träffa barn- och familjearbetare Isabella Munck på gravgården i Kyrkoby och tillsammans med henne fundera på alla helgons dag.

Lö 6.11 kl. 12: Mässa med ljusständning i Sibbo kyrka. Mässan strömmas på församlingens Youtubekanal. Länk hittas på hemsidan och i församlingens sociala media-kanaler. Efter mässan samling för sörjande i Prästgården.

Lö 6.11 kl. 14.30-18: Träffa församlingsanställda vid Ljusets kapell (övre ingången). Prata en stund, få hjälp vid graven och drick en mugg värmande glögg.

Sö 7.11 kl. 18: Högmässa i Sibbo kyrka. Taizémässa, kyrkokören medverkar.

Må 8.11 kl. 19: Vikings veranda. En samsalsgrupp för män i Prästgården. Med Patrik Frisk.

On 10.11 kl. 10: Frukost i Söderkulla kyrka. Inledande andakt.

Församlingens julutfärd: går i år tisdagen den 30.11 (c. kl. 8-17) till Lojo med bland annat guidning i Lojo kyrka och Tytyri-gruvan. Noggrannare tidtabell i kommande annonser. Anmälan under åttaeuros luncherna eller direkt till mi-kael.gronroos@evl.fi, tfn 0400-496976, senast 18.11.

VANDA

Fre 29.10 kl.18-19 Allsång i höstkvällen: tillsammans med ViAnda-kören i Dickursby kyrka, Vanda svenska församling ordnar en allsångskväll i samband med musikveckan i Dickursby kyrka. ViAnda-kören stöder sången och uppträder med ett flertal sånger. Som konferecier fungerar Gunnar Weckström och kantor Anders Ekberg leder sången och ackompanjerar.

Sö 31.10 Högmässa: i Dickursby kyrka kl.12 med A. Paavola och A. Ekberg.

Ons 3.11 kl. 7:45-8:15 Stilla morgonbön: med hela kroppen i Dickursby kyrka. Börja dagen med vårdande rörelser och stilla bön tillsammans med andra. Bönen kan dras på två språk enligt deltagarnas önskan. De gånger

som ledaren är Anu Paavola, kan bönen vara på två språk. Andra onsdagar ordnas bönen på finska.

Ons 3.11 kl. 14 Minnesstund: för avlidna missbrukare. Adress: A-Akila, Römpers Anäsgatan 9, Minnestunden är tvåspråkig och är öppen för alla. Kafeservering. Varmt välkommen.

Ons 3.11 kl. 18 Minnesstund: till minnet för missbrukare i S:t Lars kapell. Minnesstunden är tvåspråkig och är öppen för alla. Varmt välkommen.

Ons 3.11 kl. 18 Ungdomskväll: i Dickursby kyrka

Lö 6.11 kl. 15 Stilla musik: med A.Ekberg i S:t Lars kapell

Lö 6.11 kl. 16 Gudstjänst till de dödas minne: med K. Willis och A.Ekberg i S:t Lars kapell.

Sö 7.11 kl. 12 Högmässa: i Dickursby kyrka med Kristian Willis och Anders Ekberg. Denna högmässa kommer att vara lite mera speciellt eftersom de kommer att sändas på radion.

Ons 10.11 kl.18 Ungdomskväll: i Dickursby kyrka.

Sö 14.11 kl 13 Himmelverkstad: i Dickursby kyrka. Kom och pyssla ihop en vacker himmel. Församlingen bjuder på kaffe och tilltugg. Verkstaden passar för 15 år och uppåt. Anmäl dig med senast den 8.11 till Heidi Salminen 0503301828.

Skribaanmälan: vecka 42-43 för personer födda 2007 eller tidigare på vantaanriparit.fi

Högmässorna: från Dickursby kyrka: strömmas via församlingens YouTube kanal.

ViAnda - kören: övar kl.11:30-13:30 på onsdagar, på Helsinggård, Konungsv. 2, Dickursby. Nya sångare hjärtligt välkomna! Info: Anders Ekberg, tfn 0503107096, anders.ekberg@evl.fi

Med förbehåll för ändringar: och annulleringar i programmet p.g.a. pandemin.

Kansliets öppettider: september-december är må-fre kl. 9-12, tfn 09-8306 262, epost vandasvenska@evl.fi

Prästdejour: enligt överenskommelse. Diakonin har öppen mottagning torsdagar kl. 10-11.30.

KOLUMNEN

CAMILLA EKHOLM

Vardagshjältar i livets ström

”**ETT MYCKET** vanligt misstag är att anse att människorna är goda, dåliga, dumma, kloka. Människan ”flyter”, i henne bor alla möjligheter”, sa den ryska författaren Leo Tolstoj.

Vi människor är fulla av både förtjänster och brister. Goda förebilder behövs men det finns inga övermänniskor. Den enda sant goda är Gud.

Gud har planterat kärleken i oss och vi människor gör allra oftast vårt bästa. Vi försöker räcka till, vi vill se det goda i varandra. Men vi fixar det inte alltid. Hur ofta har inte jag brustit? När jag ville tala lugnt med dottern, men min brådska och oförmåga att lyssna på djupet gjorde att det lugna samtalet blev till höjda röster. Hur ofta ser jag inte min egen spegelbild istället för verkligheten och lastar andra med mina förhastade tolkningar? Men ofta har jag också velat gott och stundvis också lyckats göra gott.

»Hur ofta har inte jag brustit?«

MIN VÄN som inte finns i jordelivet längre kallade ibland med glimten i ögat sig själv för en vardagshjälte då han utfört någon uppgift som hörde vardagen till, med allt vad gäller barn, hushåll och trädgårdsarbete. Livet är fullt av vardagshjältar som gör sitt bästa. Som ibland nästan gör mirakel i att lyssna, finnas till, uppmuntra, styra upp och fixa allt. Men som ibland också brister, i humör, i ork, i bemötande av andra.

VI ÄR människor och människan ”flyter”. Desto viktigare blir det att mitt i vardagsstressen och de hårda kraven på sig själv och andra med jämna mellanrum påminna sig själv och de omkring en att vi är vardagshjältar. Vardagshjältar som mitt i sin upplevelse av misslyckande kan få den där gudomliga puffen som får en att mitt i sin egen trumpenhet, knacka på dotterns dörr, ta henne i famn och säga förlåt. Vad skönt att jag får vara människa och ”flyta” medan Jesus har koll och nogger mig gudomliga puffar åt rätt håll med jämna mellanrum.

Camilla Ekholm är kyrkoherde i Sibbo svenska församling.

VANDA Sång och pyssel

Allsång i höstkvällen

Fredag **29.10 kl. 18-19** blir det allsång tillsammans med ViAnda-kören i Dickursby kyrka, kören stöder sången och uppträder med ett flertal sånger. Gunnar Weckström är konferecier och kantor Anders Ekberg leder sången och ackompanjerar.

Himmelverkstad

Kom och pyssla ihop en vacker himmel i Dickursby kyrka, **14.11 kl. 13**. Församlingen bjuder på kaffe och tilltugg. Verkstaden passar för alla från 15 år och uppåt. Anmäl dig **senast 8.11** till Heidi Salminen 0503301828.

Längtan efter gemenskap

Församlingskvällar är ett nytt koncept man vill testa i Sibbo. Första träffen drog femtio personer. – Vi uppfinner inte hjulet igen, men behovet av gemenskap finns, säger Patrik Frisk.

TEXT: **ULRIKA HANSSON**

SIBBO Några gånger per termin bjuder Sibbo svenska församling in till en församlingskväll, ett nytt koncept man vill testa.

– Det är en öppen samling för alla åldrar, från barn till lite äldre människor. Det är helt enkelt en gemenskapskväll med lite samtal, musik, allsång och servering, berättar ungdomsarbetare **Patrik Frisk**.

Konceptet ska få vara enkelt.

– Vi uppfinner inte alls hjulet igen, men vi har märkt att det finns ett sug efter det här. Folk vill träffas och umgås.

– Jag vet att det låter lite som att återgå till gamla tidens stugmöten, men jag upplever att kvällar som de här uppfyller en funktion fortfarande. Det måste inte vara ett nytänk.

Han upplever att ett sådant här koncept inte är alldeles vanligt i södra Finland, och med facit på hand var första träffen en lyckad satsning.

– Det kom femtio personer och respon- sen har varit översvallande.

Vad tror du det beror på?

– Det finns många som vill uppleva gemenskap, som vill vara tillsammans med andra människor. Men inte bara det, utan också uppleva en andlig gemenskap, som inte går ut på att sitta i kyrkbänken. Det här är ett annat sätt att umgås, man får träffa själsfränder i en mer avslappnad situation.

– Och man måste självklart inte ha någon speciell tro eller andlig nivå för att delta, tillägger han.

Församlingsmedlemmarna träffar kanske inte de anställda så ofta.

– Tanken är att flera anställda ska vara på plats under kvällarna, också för att vi ska ha en kontaktyta till våra medlemmar.

Det djupt mänskliga är ålderslöst

De personer som dök upp på den första församlingskvällen var i varierande åldrar, och

Patrik Frisk och andra församlingsanställda strävar efter att också satsa på musiken under församlingskvällarna.

FOTO: PRIVAT

»I det avskalade hittade vi kärnan och livet.«

för de yngsta fanns barnvakter på plats.

– Jag upplever det inte som en krånglig sak att hitta ett tema som skulle passa olika åldrar. Bara det är en sak som är mitt i livet och berör människor borde det fungera, säger Patrik Frisk.

Han vill undvika regelrätta predikningar. Första kvällens tema var: Det viktigaste i livet. Patrik Frisk och kyrkoherde **Camilla Ekholm** förde en dialog om sorg, gemenskap och framåtblickande.

– I det avskalade hittade vi kärnan och livet på något sätt.

Församlingskvällar

Nästa församlingskväll ordnas lördag 20.11 kl. 18 i stora salen i Kyrkoby församlingshem, Stora byvägen 1 i Sibbo.

I fokus står trevlig samvaro för alla åldrar.

Under kvällen förs ett samtal med allmänmänskligt tema. Musiker medverkar och det bjuds på allsång och kaffe/kvällste med smörgåsar. För de yngsta finns barnvakt.

Lokalsidorna för församlingarna i Helsingfors utkommer i varje nummer av Kyrkpressen. Redaktör: Erika Rönngård, erika.ronngard@kyrkpressen.fi, tfn 040 831 6322. Dessa sidor görs i samarbete med församlingarna och materialet är beställt av dem.

Att ligga vaken i vargtimmen

KOLUMN

Helene

Liljeström

jobbar som tf. kyrkoherde i Matteus församling.

FOTO: STEFANIE LINDROOS

DET FANNS en tid när sömnen var självklar om det bara fanns möjlighet att sova. Jag var småbarnsmamma i många år, eftersom vi har fyra barn och ålderskillnaden mellan några av dem är ganska stor. På den tiden kom sömnen genast om ingen ropade på mig.

Så är det inte längre. Numera vaknar jag ganska ofta och har inte lika lätt att somna om. Om jag oroar mig för någon eller något blir det ännu svårare att koppla bort tankarna och slappna av.

JAG TÄNKER nog som Knyttet att "på natten blir det hemska mycket värre än det är" (Tove Janssons Knytt). Knyttet har så rätt. Det har jag fått uppleva under många nattliga timmar. På natten har jag oroligt

gått omkring och oron har varit svår att hantera när sjukdom i familjen eller något annat har känts skrämmande. På dagen är det lättare att vara rationell och göra någonting konkret så att oron lättar.

NUMERA ÄR JAG inte så frustrerad om jag inte kan sova hela natten. Det är ju viktigt att få någon sömntid annars blir det säkert till och med farligt för kroppen. Det finns sömnskolor och hjälp av olika slag om sömnen bara inte infinner sig. Men ett vakande som inte är så allvarligt stressar mig inte längre.

Om jag inte kan sova mot morgonnatten, och bara ligger och vrider mig utan att få tag i sömnen, stiger jag helt enkelt upp. Gör något annat. Att läsa är ju gan-

»Numera är jag inte så frustrerad om jag inte kan sova hela natten.«

ska stillsamt och det stör inte heller någon annan som kanske sover i huset. Att titta på en film eller serie går också bra om ljudet är på minimum. Det gör väl inget om jag somnar efter någon timme i stolen och vaknar när filmen är slut... Det går ju att ta upp tråden där jag tappat den. En skön kopp te med honung är ju också gott att dricka i vargtimmen. Eller att följa med hur morgonen ljusnar.

EGENTLIGEN ÄR de allra tidigaste morgontimmarna rätt sköna att få uppleva. Några av skogens djur har ibland vågat sig ganska nära huset så jag har fått se dem på nära håll. Men om jag har något jag oroar mig för eller bär ett problem som är verkligt svårt att lösa, då hjälper nog inte boken eller facebooken eller filmen. Då kan jag bara bli lugn av att tala med Gud. Ropa utan ljud, viska om och om igen. Var du nära! Hjälp! Du ser och vet! Jag kan inte göra något men du kan! Vargtimmen kan vara en bra tid att tala med Gud. Han sover inte heller. Han lyssnar och är där.

Hallå där Mathias Rosenlund!

Han deltar i Bokmässan och talar om ungas illamående och porrens roll.

– **VIA PORRINDUSTRIN** skapas skadliga förväntningar på könsroller och sexualitet.

Han hade aldrig för avsikt att skriva om unga och porrberoende – men sedan fanns plötsligt hans huvudperson Theo där framför sin dator.

– **JAG HAR** två tonåringar, så jag vet att det inte är lätt att tala med sina barn om porr, men ju mer vi öppnar upp och talar om det, desto lättare går det. Det är viktigt att lära unga att se mediekritiskt också på porren och viktigt att prata om känslor, skam och kroppslighet.

ERIKA RÖNNGÅRD

Vaken igen? Du är inte ensam

FOTO: PEXELS/COTTONBRO

Alla sover dåligt ibland, men om sömnproblemen håller i sig många nätter lönar det sig att söka hjälp.

TEXT: **ERIKA RÖNNGÅRD**

En gång i tiden brukade **Martias Gädda** sova jättebra.
– När jag var i armén kunde jag somna på lastbilsflaket så fort bilen startade. Jag har till och med varit stolt över min sömn.

Sedan kom år 2002. Gädda kom hem från ett fredsbevarande uppdrag, gifte sig och flyttade ihop med sin fru och hade ett väldigt krävande arbete.

– Jag tror att mina sömnproblem var arbetsrelaterade. Jobbet tog mycket av min tid, min själ och mitt engagemang.

I september det året tror han att han inte sov över huvud taget. Gädda hamnade hos en läkare som blev arg för att han inte kommit tidigare.

– Han sa att jag förstört min sönmekanism för resten av livet, men jag håller inte riktigt med honom.

Han blev sjukskriven ett par månader och fick först sömnmedicin och senare en medicin mot depression och ångest. Den har han fortfarande kvar som skyddsmedicin, men med en bråkdel av dosen.

– I normala fall sover jag bra numera, somnar på en kvart och sover hela natten. Men om jag blir stressad eller upprörd påverkar det genast sömnen, då hjälper inte ens medicinen.

Vad gör du när du ligger vaken om natten?

– Som kristen har jag förstås bett, eller lyssnat på den upplästa versionen av Bibeln i min Bibelapp. Det fungerar ibland.

Han har också en andningsövning som han brukar ta till – han andas djupt och långsamt, håller inne luften en stund och andas sedan ut långsamt.

– Jag är inte en sån som stiger upp om jag inte kan sova. Jag går inte upp och äter, jag dricker inte varm mjölk. Jag ligger med slutna ögon. Det här är ett råd jag kan ge: stig inte upp och börja inte titta på någon skärm.

Vad har du lärt dig av att ligga sömlös?

– Att det inte är hela världen att ligga osömnig en natt, alla har sådana nätter ibland av olika orsaker. Det är inget att stressa upp sig över, men man kan ta det lite lugnare nästa dag. Men låt det inte gå en vecka utan att du söker hjälp om du inte alls kan sova.

Matias Gädda. FOTO: PRIVAT

Petteri Hyrynkangas. FOTO: TERVEYSTALO

Heidi Bergman. FOTO: PRIVAT

Minst sju timmar

– Sömnproblem är en mycket vanlig orsak till att människor söker hjälp hos arbetshälsovården. Upp till 10 procent av finländarna lider av långvariga sömnproblem, säger **Petteri Hyrynkangas**, arbetshälsovårdsläkare på Terveystalo.

På kort sikt kan nätter med för lite sömn leda till problem med minne och koncentration, att vi blir irriterade och att vår bilkörning påverkas på motsvarande sätt som om vi skulle ha druckit alkohol.

– Undersökningar har visat att långvariga sömnproblem påverkar livskvaliteten och kan öka risken för olika sjukdomar – till exempel depression, högt blodtryck, hjärt- och kärlsjukdomar och diabetes. Personer med långvariga sömnproblem löper också en ökad risk för olyckor, säger Hyrynkangas.

Därför lönar det sig att ta sömnproblemen på allvar. Människor är individer, och deras sömnproblem kan också ha många olika orsaker.

– Men för många kan det vara så att de helt enkelt har för lite tid att sova. Få av oss klarar sig med mindre än sju timmars sömn, och en del kan behöva nio timmar.

En regelbunden sömnrhythm är också viktig – alltså att vi går och lägger oss och stiger upp ungefär vid samma tid varje dag.

– Jag brukar också uppmana patienterna att vara uppmärksamma på aktiviteter under dags- och kvällstid som kan störa sömnen. Det har talats mycket om att smarttelefoner kan påverka sömnen negativt, men samma sak gäller alkohol och kaffe sent på kvällen. Och även om fysisk aktivitet tidigare på dagen kan hjälpa oss att somna bättre på kvällen kan effekten bli den motsatta om man tränar för sent på kvällen.

Prioritera kvällsrutinerna

– Sömlöshet är faktiskt en del av livet. Jag tror vi glömmar att det är normalt att ha perioder när vi sover sämre, säger **Heidi Bergman**.

Även om vi bara sover en tredjedel av dygnet återspeglas de övriga två tredjedelarna i hur vi sover. Vår sömn påverkas om nervsystemet går på högvarv, och Bergman påminner om att det inte bara behöver handla om utbrändhet utan också kan röra sig om vanlig vardagsstress.

– Jag tror att vi är lite rädda att berätta om vår sömlöshet. Det finns en skam kring det, tänk om någon tror att jag mår dåligt?

Numera åter hon sömnmedicin i lägsta dosen.

– Nu klarar jag av att gå till jobbet och känner mig som en människa.

»Jag tror att vi är lite rädda att berätta om vår sömlöshet.«

Om man testat hemmaknepen – till exempel att röra på sig utomhus under dagen, ha det svalt i sovrummet och ha lugna kvällsrutiner – utan att få hjälp tycker Bergman att man ska kontakta vården.

För henne fungerar det inte att ligga kvar och vrida sig i sängen, då stiger hon hellre upp och gör något annat en stund.

– Det kan vara att ta fram en bok, gå och diska eller måla.

Hon har lärt sig att hon somnar bättre om hon först tröttar ut hjärnan genom att fokusera på annat än sömnen – till exempel en bok eller ett spel på telefonen. Om det i stället är hjärnan som är trött medan kroppen är uppe i varv försöker hon göra avslappningsövningar eller stretcha.

– Det är bra att ha metoder att ta till även om ingen av dem är vattentät. Olika strategier kan få oss att känna att vi kan påverka situationen, och utan dem förlorar vi lätt hoppet.

Att förbereda sig inför nattens sömn genom speciella kvällsrutiner hjälper oss att varva ner.

– Men hur många sätter en timme på att förbereda sitt sovande? Kroppen är sekundär – tills den inte fungerar längre.

KYRKAN I HELSINGFORS

PROGRAMMET GÄLLER FREDAG 29.10 – TORSDAG 11.11

Matteus församling

Andligt liv

Matteusmessa: I Matteuskyrkan, söndagar kl. 10. Följ med direkt via Matteus församlings Facebooksida och delta i gemenskapen i kommentarsfältet. Vi strömmar mässan två eller tre gånger i månaden. I november strömmas mässorna 7.11 och 28.11. Strömningarna hittas också på församlingens hemsida www.helsingforsforsamlingar.fi/matteus. Förändringar i programmet kan ske.

Musikandakt: 31.10 kl. 10. Deltagare i orgelkursen för barn och unga medverkar.

Ljusandakt: Varmt välkomna på ljusandakt på Alla helgons dag 6.11.2021 kl. 18 i Matteuskyrkan, Åbohusvägen 3. Under andakten minns vi alla dem som gått bort under året.

MU-mässa: Matteus Ungdoms veckomässor är tillbaka! Välkommen med vare sig du är ung i ålder eller hjärta, varje onsdag kl. 18.

Missa intel! Kvällsmässa: Söndag 31.10 kl. 18 i Matteuskyrkan, Åbohusvägen 3. En stämningfull mässa utan krav. Välkommen också på kvällste efteråt.

Molnet: En bönegrupp som är öppen för alla. Du kan komma en eller flera gånger. Vi träffas några torsdagar i månaden i Matteuskyrkan kl. 18–19.30. Följande samlingar 4.11 och 28.11. Välkommen! Info: Gun Holmström, 040 759 6851. Mer info finns också på hemsidan: www.helsingforsforsamlingar.fi/matteus

Bibel för moderna tänkare: Bibelstudie torsdag 18.11 kl. 18:30 Döden – vad säger Bibeln? Överlever man att mista nån? Gäst; Monica Heikel-Nyberg **Stillhet:** Hämta andan i Matteuskyrkan torsdag 18.11 kl. 18–18:30. Tänd ett ljus, lyssna till musiken och dina egna tankar. Stanna upp i en minut eller 30 och tänj ut tiden och tanken i skymningen.

Barn och unga

Missa intel! Musiklek: På tisdagar samlas Matteus musiklek i Matteuskyrkan. Välkommen med du som är hemma med barn och vill prata och sjunga bort en stund. Klapp och Klang kl. 10 och 11, Gung och Sjung kl. 11:30. För mera info kontakta musikledare Daniela: daniela.stromsholm@evl.fi.

Tweentisdag: Öppet hus för

barn i åk 3–6. Kom och pyssla, spela TV-spel, gör läxor tillsammans med en hjälpis, häng med dina vänner och fika. Tisdagar kl. 14–17.

Öppet hus för unga: I Matteuskyrkan varje onsdag kl. 15–18. Du kan komma och äta mellanmål, läsa läxor, mysa i soffan med en kompis, spela pingis, hänga på telefonen eller bara chilla och prata med våra ungdomsledare.

Musik

Popkören: övar varje tisdag kl. 15:30

Kyrkokören: övar varje tisdag kl. 18:30.

Matteus Voice: övar nästa gång söndag 31.10 och 14.11 kl. 15:30

Vår Ton: Håller paus under hösten. Vi börjar sjunga igen 19.1.2022.

Orgelkonsert med Niels Burgmann: 7.11 kl. 18. Niels Burgmann spelar Bachs sonater nr 3, 4 & 5. Efter konserten tas kollekt upp till förmån för Matteus musikverksamhet.

Stickklubben: Vi träffas torsdagar udda veckor kl. 11–13. Följande träffar är 28.10 och 11.11.

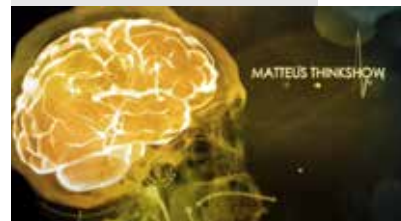
Matteus SALT: Lördag 30.10 kl. 10–12. Diskussion och fördjupande reflektion med brunch.

Samling för män: En diskussionskväll fredag 12.11 kl. 18–20, i Matteuskyrkan. Kontakt för SALT och Samling för män – Juho Kankare, 050–3803957

MATTEUS Thinkshow

Tema: psykisk hälsa

Torsdag 11.11 kl. 18:30. Aktuella teman ur ungdomsvärlden i vuxen förpackning tillsammans med våra unga experter. Den här torsdagen är temat psykisk hälsa. En talkshow som väcker tankar. ThinkShowen strömmas på Matteus Youtubekanal, delta där det passar dig bäst. Kan även ses i efterhand.

Kvinnor mitt i livet: Intressanta gäster, boksamtal eller promenader. För kvinnor i alla åldrar. Vi träffas 1.11 och 29.11. Mer info: Helena Salenius, helena.salenius@evl.fi.

Behöver du hjälp eller stöd? Du kan alltid kontakta församlingen anställda och diakoniarbetarna om du behöver hjälp eller stöd i vardagen eller bara någon att tala med! Våra diakoniarbetare är Carita Riitakorpi 050-380 3986 eller Mari Johnson 050-380 3976.

MATTEUS FÖRSAMLING

www.helsingforsforsamlingar.fi/matteus

Kansliet: Fysiska kansliet är stängt. Telefoni ti och to 10-14. **Lokaler:** Matteuskyrkan, Åbohusvägen 3 (Matteussalen vän. 1).

Johannes församling

Gudstjänster

Gudstjänst: söndag 31.10 kl. 10 på Heikasvägen 7.

Högmässa: söndag 31.10 kl. 12 i Johanneskyrkan.

Parentationsgudstjänst: Alla helgons dag 6.11 kl. 14 i Nya kapellet på Sandudd, Sanduddsgatan 20.

Sammanlyst högmässa: söndag 7.11 kl. 10 på Heikasvägen 7. S:t Jacobs barnkör.

OBS! Ingen högmässa i Johanneskyrkan 7.11.

Evensong: söndag 7.11 kl. 18 i Johanneskyrkan. Aftongudstjänst i anglikansk tradition på Alla själars dag. S:t Jacobskören, Tomas vokalensemble och Johannes kantori.

Middagsbön: alla vardagar kl. 12 i Johanneskyrkan. Diakonin finns på plats i kyrkan tisdagar kl. 12-14.

Veckomässa: onsdagar kl. 18 i Johanneskyrkan.

För uppdaterad information, besök helsingforsforsamlingar.fi/johannes. Du kan också kontakta pastorskansliet med dina frågor mån-tis och tors-fre mellan kl. 10 och 15 (johannes.fors@evl.fi, 09 2340 7700).

Gemenskap

Träffpunkt: tisdag 2.11 kl. 13 i Högbergssalen. Samtal, gemenskap och kaffe/te.

Sjung sorgen! tisdag 9.11 kl.14 i Högbergssalen. En akustisk konsert med Carita Holmström och Annika Cleo. Efteråt servering och samtal tillsammans med psykoterapeut Benita Söderström.

Stickningskvällar för alla

åldrar: 2.11 i Hörnan, Högbergsgatan 10, ingång nära A-trappan. Mer info: nicolina.gronroos@evl.fi eller 050 598 6762.

Seniorfestival på Arbis: Johannes församling/diakoni finns på plats. Dagmarsgatan 3, lördag 13.11 kl. 12-15.

Barnfamiljer

Musiklek: tisdagar kl. 9.30 (6 mån-1 år) och 10.30 (från 3 mån) på Högbergsgatan 10, 2 vån. Kaffe/te efter musikstunden.

Musiklek: tisdagar kl. 14 (0-3 åringar) i Bokvillan, Tavastvägen 125.

Musiklek: torsdagar kl. 10 (0-3 åringar) på Heikasvägen 7 C, 4 vån., Drumsö. Kaffe/te efter musikstunden.

Musiklek: fredagar kl. 9.30 (1-4-åringar) och 10.30 (från 3 mån) på Högbergsgatan 10, 2 vån. Kaffe/te efter musikstunden.

Anmälningar till musiklek riktas till heidi.aberg@evl.fi.

Musik

Lunchmusik: tisdagar kl. 12 i Gamla kyrkan

S:t Jacobskören övar 2.11 kl. 18.30 på Heikasvägen 7, Ingen övning 9.11.

Roströsten övar 4.11 kl. 18.30 på Högbergsgatan 10, 2 vån. Ingen övning 11.11.

Passionärerna övar torsdag 4.11 kl. 10.30 i Folkhälsanhuset i Brunakärr. Ingen övning 11.11.

Sjung sorgen! Tisdagen 9.11 kl 14 i Högbergssalen. En akustisk konsert med Carita Holmström & Annika Cleo.

Efteråt servering och samtal med psykoterapeut Benita Söderström.

JOHANNES

Kvällsgudstjänst

Evensong

Välkommen att fira Evensong i Johanneskyrkan söndag 7.11 kl. 18.

En stämningsfull kvällsgudstjänst i allhelgonatid där körsången har en central plats.

Ungdomar & unga vuxna

Spelkväll för unga vuxna: 9.11 kl. 18-20 i Hörnan, Högbergsgatan 10, ingång nära trappa A. Mer info: viivi.suonto@evl.fi eller 050 407 5165

Typ Livet-kväll: onsdag 10.11 i Johanneskyrkan, Högbergsgatan 12. Tema: Alkohol och droger. Mera info: viivi.suonto@evl.fi eller 050 407 5165. Besök ungdomsarbets hemsida johannesungdom.wordpress.com för senaste nytt!

JOHANNES FÖRSAMLING

www.helsingforsforsamlingar.fi/johannes

Kansliet: må, ti, to, fre 10-15. Högbergsgatan 10, tel. 09-2340 7700.

Lokaler: Johanneskyrkan, Högbergsg. 12, Högbergssalen och Tian, Högbergsg. 10 E (vån. 2), Hörnan, Högbergsg. 10 (gatuplan), Folkhälsan och Majblomman, Mannerheimv. 97, Gamla kyrkan, Lönnrotsgatan 6, Bokvillan, Tavastv. 125, S:t Jacobs kyrka, Kvarnbergsbr. 1. Drumsö: Heikasvägen 7.

Petrus församling

Gudstjänster

Högmässa: Sö kl. 10 i Munksnäs kyrka. Söndagskola för barn i samband med gudstjänsten. 31.10, 7.11 Thylin. Sö kl. 12 i Äggelby gamla kyrka. 31.10, 7.11 Thylin.

Puls-gudstjänst: Sö kl. 15.30 i Petruskyrkan. Puls är en gudstjänstgemenskap för alla åldrar. Välkommen med vare sig du varit med tidigare eller kommer för första gången! Barnkyrka och CoolKids för barn ordnas samtidigt.

Parentationsgudstjänst: 6.11 kl. 16 i Petruskyrkan. Vi minns dem som avlidit under året med att tända ljus.

Barnfamiljer

Följ Petrus Kidz-gruppen på facebook och hör mer om barnverksamheten!

Barnens söndag: Sö kl. 15.30 Barnkyrka och CoolKids för barn 2-6år och 7-13år i samband med Puls-gudstjänsten. Vi lyssnar på och pratar om bibelberättelser, ber tillsammans och pysslar ibland. Inte 31.10.

Musiklek: Kl. 10 ti i Malm och to i Haga. Välkommen med i vårt glada gäng och sjunga och leka tillsammans! Har du frågor eller vill anmäla dig?

Ingen musiklek under höstlovet. Kontakta församlingspastor Anne Koivula (@evl.fi; tel. 050 342 9990)

Missa inte! Knattekyrka:

31.10 kl. 10 i Petruskyrkan. Knattekyrka är en fest för alla familjer och en möjlighet att träffa andra barnfamiljer, sjunga sånger och höra spännande bibelberättelser. Efteråt äter vi tillsammans. Välkommen med hela familjen och bjud även med vänner! Anmäl dig till Anne Koivula så att maten räcker till.

Evenemang

Keswick 28-30.10.21: Keswick är en internationell kristen gemenskap med syftet att fördjupa det kristna livet och tron. Temat för helgen är "Hur mår din själ?".

Huvudtalaren är Annahita Parsan. Hon är tidigare muslim, flydde från Iran och jobbar nu som präst i svenska kyrkan. To kl. 18, fre kl. 18, lö kl. 12, 14-16, 18 i Munksnäs kyrka. Välkommen!

Dagscafé 9.11: Välkommen med på en eftermiddag med kaffe, gemenskap och litet program. Varannan tisdag kl. 13. Vi ses i Petruskyrkan, Skogsbacksvägen 15. Mer info av diakonissan Bodil Sandell, tel. 09 2340 7227 / 050 3803 925

Gudstjänstgruppen i Munksnäs: 4.11 kl. 18 i Munksnäs kyrka. Vill du vara med och bygga gemenskapen i Munksnäs-gudstjänsten? Den kristna tron handlar i hög grad om att leva i relation till Gud och till varandra. Vi vill tillsammans medvetet försöka fördjupa den gemenskapen. Vi funderar på hur vi upplever att vi kan och vill bidra. Ronny Thylin, ronny.thylin@evl.fi, 050-3803 548

Andakt och bön

Missa inte! Förbön och Tack:

Ti 9.11 kl. 19. Tvåspråkig förbönsgudstjänst varannan vecka i Munksnäs kyrka. Du är välkommen på plats eller att följa online via Petrus facebook. Bengt Lassus, Henrik Perret. Förbönstelefonen öppen må kl. 14.30-16.30, ons kl. 18-20, 09-23407171. Eller till pray.petrus@evl.fi, per post: Petrus församling, Skogsbacksvägen 15, 00630 Helsingfors.

Morgonandakt i Petruskyrkan:

Börja morgonen med rätt fokus! Tisdagar kl. 9-9.30 börjar vi dagen med lovsång och andakt. Välkommen! Lärjungaskolan Transform leder morgonen.

PETRUS

Keswick-möten

Hur mår din själ?

"Hur mår din själ?" är temat för Keswick-möten. Keswick är en internationell kristen gemenskap med syftet att fördjupa det kristna livet och tron. Huvudtalaren är Annahita Parsan. Annahita är tidigare muslim, hon flydde från Iran och jobbar nu som präst i svenska kyrkan. To kl. 18, fre kl. 18, lö kl. 12, 14-16, 18 i Munksnäs kyrka. Välkommen! Mer info: www.petrusforsamling.net/keswick/

Online

Du hittar oss på instagram och facebook: @petrusforsamling

Pulsodden: Lyssna på aktuell undervisning från Puls-gudstjänsterna

PETRUS FÖRSAMLING

www.petrusforsamling.net
Kansliet: Må-ti, to-fre kl. 10-13, ons kl. 13-16, tel. 09-2340 7100. Skogsbacksvägen 15, 00630 Helsingfors.

Lokaler: Hagasalen och Södra Haga kyrka, Vesperv. 12, Malms kyrka, Kommunalv. 1, Munkshöjens kyrka, Raumov. 3, Munksnäs kyrka, Tegelst. 6, Petruskyrkan, Skogsbacksv. 15, Äggelby gamla kyrka, Brofogdev. 12.

Föränderliga tider

Församlingarna följer med coronasituationen och myndigheternas anvisningar. Vid behov kan evenemang inhiheras eller deltagarantalet begränsas.

Följ med Kyrkpressen och församlingarnas hemsidor för uppdaterad information. Du kan också kontakta din församling om du har frågor eller behöver prata med någon.

Lokalsidorna för de svenska församlingarna i Korsholm utkommer i varje nummer av Kyrkpressen. Redaktör: Ulrika Hansson, ulrika.hansson@kyrkpressen.fi, tfn 040 831 6788. Dessa sidor görs i samarbete med församlingarna och materialet är beställt av dem.

”Det är mycket folk i himlen”

Några barn i Korsholm har funderat på vad som händer efter döden. Och de ger många bra tips: om man saknar någon kan man ha en tyst stund för sig själv. Och bästa sättet att trösta en kompis är till exempel att ge kramar.

SAMMANSTÄLLT AV: **SUSANNE NABB-VORNANEN, ULRIKA HANSSON OCH FÖRÄLDRAR TILL BARNEN**

Signe, 4 år, Solf

1. – Man kommer till hundhimlen. Om man är människa kommer man till människohimlen.

– Jag vet inte hur himlen ser ut, kanske som en gammal hund. Mymlan, vår hund, finns där.

– Man kommer till himlen när man är jättegammal.

Signe anser att hennes mor är väldigt gammal.

– För hon kan räkna jättelångt. Till 70 eller åtminstone till 60 kan hon räkna.

2. – Jag brukar titta på bilder och lyssna på Mymlans sång (*Echoes of Love* heter sången och det var hunden Mymlans officiella namn.)

3. – Man kan paja kompiserna på ryggen och pussa och krama.

Nima, 7 år, Eliana, 4 år

1. – Man far upp i himlen. Man får se dinosaurierna och andra folk och kompisar. Man går på moln och kan hoppa på dem.

2. – Man kan kolla på en bild av den som har dött. Gråta. Fara till graven.

3. – Man kan gå till kompiserna och fråga om han eller hon vill komma på besök. Hitta på något att göra eller leka tillsammans.

Alma 3 år och mamma Lilli-May, Vikby

1. – Bjarne sitter nog på ett moln nu, tror Alma.

– Himlen, dit man far då man dör, är ovanför molnen, och där mår man bra. Men jag skulle nog ändå tycka att det var roligt att få träffa Bjarne igen, funderar Alma.

2. – Vi brukar tillsammans vara och tända ljus på begravningsplatsen ibland.

3. – Det bästa sättet att trösta en kompis är att säga förlåt, säger Alma bestämt.

KORSHOLM Barnen fick fundera på följande frågor:

1. Vad tror du händer efter att någon dött?
2. Vad brukar du göra när du saknar någon som har dött?
3. Hur ska man trösta en ledsen kompis?

Adele, snart 10 år, Ragnar, 5 år, Petsmo

1. **Adele:** – Man kommer först till himlen, man får nytt liv, och om man vill så kommer man inte ihåg sitt förra liv. Det är mycket folk i himlen, ett stort paradiset! Gud har en stor bok, där står namnen på alla människor som har dött.

Ragnar: – Jag tror inte att man kommer tillbaka utan man blir kvar i himlen. Himlen är blå och har stjärnor och moln. Man flyger runt i himlen som en ängel!

2. **Adele:** – Jag brukar tänka på alla de saker som vi har gjort tillsammans och ha en tyst stund för mig själv.

Ragnar: – Jag brukar se på ett fotografi av den som dött.

3. **Adele:** – Fråga hur den personen mår. Man ska inte ta över diskussionen utan låta personen berätta och själv bara lyssna och trösta.

Ragnar: – Ge kramar!

Minéa, 11 år, Ester, 9 år, Karperö

1. **Ester:** – Man blir begravd, så blir ens kropp kvar där men själen far upp till himlen. I himlen får man en ny kropp som inte kan bli sjuk eller skadad. Jag tror det finns lyxiga butiker med saker som är gratis i himlen.

Minéa: – Man kommer upp till himlen. I himlen tror jag att det finns en stor vattenfontän. Det bästa med himlen är att få träffa alla som har dött och som man har långt bak i sin släkt.

2. **Ester:** – När jag saknar brukar jag ta fram en sak som jag har fått av den personen.

Minéa: – Ingen som jag har känt riktigt bra har dött, så det är svårt att veta.

3. **Ester:** – Fråga om kompiserna vill leka. Det kan hjälpa att börja tänka på något roligt tillsammans.

Minéa: – Gå fram och fråga hur de mår och fråga om de vill prata.

KORSHOLMS PROSTERI

KORSHOLM

Barnkyrka: fr 29.10 kl 10 i Smedsby fg. Andakt med Mats Björklund. Därefter serveras soppa till lunch!

Gudstjänst: sö 31.10 kl 11. Rune Lindblom och Ann-Christine Nordqvist-Källström.

Motion & mission: må 1.11 kl 10. Samling utanför fg i Smedsby. Andakt, gemensam promenad och en chans att ge en slant till missionen. Ledare: Sandra Mörk.

Musikskolans matiné: må 1.11 kl 18 i Korsholms kyrka.

Föreläsning: 1.11 kl.18 i Smedsby fg. Tia-Maria Nord föreläser om "Hur man orkar som en förälder". Föreläsningen är riktad till barnfamiljernas föräldrar. Anmäl gärna senast 29.10 till Henna, 044-7129425 eller Sanna 044-3560531.

Föräldra-barnträff: i Karperö on 3.11 kl 9.30.

"Sångarglädje": ALLSÅNG för daglediga to 4.11 kl 13 i Smedsby fg. Allsångsledare Ann-Christine Nordqvist-Källström.

psalmÅsång: to 4.11 kl 17.30. Reprissändning på Facebook och Youtube av psalmÅsång från 31.10 2020. Medverkande: Ungdomskören Germivox, Adelcrantz Vokalensemble, Kör för alla samt Korall-kören. Musikalisk ledning: Susanne Westerlund och A-C Nordqvist-Källström. Andakt, Ruth Vesterlund. Bild & ljud, Tommy Rannanpää.

Föräldra-barnträff: på HopLop fr 5.11. Samling kl 10 vid ingången. Församlingen betalar barnens inträde! Anmälan senast 3.11 kl 16 till Henna, 044-7129425 eller Sanna 044-3560531!

Allhelgonadagens minnesgudstjänst: lö 6.11 kl 11. Emilia Kontunen, Ann-Christine Nordqvist-Källström och Susanne Westerlund. Korall-kören medverkar. Vi tänder ljus och läser upp namnet på dem som avlidit under det gångna året.

Konsert i allhelgonatid: lö 6.11 kl 19 i kyrkan.

Kammarkören Psallite och Korsholms kammarorkester. Solister: Veera Linna, Evelina Koskinen och Ronja Rantala. Dir. Susanne Westerlund.

Gudstjänst med parentation: sö 7.11 kl 18 i Smedsby fg. Rune Lindblom, Ann-Christine Nordqvist-Källström och Susanne Westerlund. Vi tänder ett ljus för dem som avlidit under året som gått.

Missionssyfoeringen: samlas må 8.11 kl 13 i rum Glöd i Smedsby fg.

Karträff: ti 9.11 kl 13 i Gröna Rummet i Smedsby fg. Ledare Rune Lindblom.

Föräldra-barnträff: i Tölby on 10.11 kl 9.30.

SOLF Estland

Välgörenhetskonsert för vänförsamling

Estlandskommittén i Solfs församling samlar den här hösten medel för att hjälpa vänförsamlingen i Audru i Estland som byter plattor på sitt läckande kyrktak. **Lördagen 13.11 kl. 18** har vi i Solf kyrka glädjen att lyssna till **Church Hill Boys** med Kristoffer Streng! Kvällen avslutas med andakt av Ruth Vesterlund. Även Estlandskommitténs ordförande Kerstin Borg medverkar som sakkunnig.

Arrangörerna hoppas på talrik uppslutning och offervilja för ett akut behov! Kollekten går oavkortat till Audru församling. Varmt välkomna!

KVEVLAX

Frukost före gudstjänsten: sö 31.10 kl 9-10 i församlingshemmet. Församlingskretsen ordnar.

Gudstjänst: sö 31.10 kl 10 Kass, André.

Bön för bygden: må 1.11 kl 19 i Krubban.

Mathjälpen: ti 2.11 kl.10 i drängstugan. Utdelning av matkassar. (Om du inte kommit tidigare – ring diakonissan före så vi vet antal, tel.nr. 0440462312).

Bibel- och bönegrupp: ti 2.11 kl 19 i Krubban.

Pensionärssamling: ons 3.11 kl 13 i församlingshemmet. Britten Nylund berättar om "Att se på annat sätt" – en synskadads vardag.

Karakaffe: to 4.11 kl 9.15 i drängstugan.

Öppet hus: to 5.11 kl 18 i Fyren, för ungdomar.

Gudstjänst på Alla helgons dag: lö 6.11 kl 10 Kass, André, kyrkokören, Yngve Lithén, saxofon. Vi tänder ljus för alla som avlidit under året.

Högmässa: sö 7.11 kl 10 Kass, Håkan Nitovuori, André.

Mathjälpen: ti 9.11 kl.10 i drängstugan. Utdelning av matkassar.

Ungdomssamling för åk 7: Ons 10.11 kl 15.30, i samarbete med Korsholms svenska och Replot.

Försäljare sökes till Julcafé 26.11 kl.14-18! Anm. till pastorskansliet tfn 3462300 senast 22.11 kl.13.

RELOT

Gudstjänst: sö 31.10 kl.10 i Replot. Berg, Wargh.

Högmässa: sö 31.10 kl.12:30 i Björkö. Berg, Wargh. Kyrkkaffe efter högmässan.

Öppet hus för föräldrar o barn: on 3.11 kl.9-11 i fh.

Kaffehörna för daglediga: to 4.11 kl.14-15 i fh. Fri samvaro.

Minnesgudstjänst med ljuständning: Alla helgons dag 6.11 kl.10 i Replot. Svevar, Wargh. Kyrkkaffe efter gudstjänsten i kyrkan.

Minnesgudstjänst med ljuständning: Alla helgons dag 6.11 kl.12:30 i Björkö. Svevar, Wargh. Kyrkkaffe efter gudstjänsten.

Musikgudstjänst i allhelgonatid: sö 7.11 kl.18 i Replot. Svevar, Wargh.

Öppet hus för föräldrar o barn: on 10.11 kl.9-11 i fh.

Kaffehörna för daglediga: to 11.11 kl.14-15 i fh. Fri samvaro.

SOLF

Solfångarna: övar fr 29.10 kl 12.20 i skolans musikal.

Bön och lovsångskväll: lö 30.10 kl 19 i kyrkan. Andakt och bön med Ruth Vesterlund, musik: Heidi Lång.

De äldres kyrksöndag och skördetacksägelse: sö 31.10 kl 10 med Ruth Vesterlund och Heidi Lång. För att beställa kyrktaxi, ring Joanna Holm tel 050 541 4740 senast fr 29.10! Efter gudstjänsten blir det kyrkkaffe i församlingshemmet! Vi tar gärna emot skördegåvor att smycka kyrkan med! Dessa kan hämtas till Lovisas missionsstuga på lördag kl 11-14.

Motion för mission: må 1.11 kl 9. Samling vid församlingshemmet.

Föräldra-barnträff: ti 2.11 med drop in från kl 9.30 i församlingshemmet. Ledare Joanna Holm och Sanna Huhta. Gemensam frukost (serveras ca 10.30), fri lek och klapp- och klangsånger! Nya välkomna med!

KVEVLAX Frukost

Frukost

Söndagen **31.10 kl. 9** har vi möjlighet att starta dagen med att äta en god **frukost** tillsammans. Församlingskretsen bjuder in till ett rikligt dukat bord, till samtal och gemenskap. Efteråt går vi tillsammans och firar gudstjänst i kyrkan **kl. 10** med kyrkoherde Fredrik och kantor Rodney. Observera att vi går över till vintertid!

Pensionärsträff

Onsdag 3.11 kl. 13 ordnas **pensionärsträff** i församlingshemmet. Britten Nylund, informatör på "Vasa svenska synskadade" och kamratstödsperson berättar om den verkliga synskadade lever i. Välkomna med!

RELOT Allhelgona

Replot och Björkö

Minnesgudstjänsterna på Alla helgons dag, **6.11**, hålls i Replot kyrka **kl. 10** och i Björkö kyrka **kl. 12:30** med Camilla Svevar och Michael Wargh.

I Replot kyrka tänds ljus för avlidna Replotbor och i Björkö kyrka för avlidna Björköbor i samband med att namnen räknas upp. Församlingen bjuder på kyrkkaffe i kyrkan efter Replotgudstjänsten och i Björkögården efter Björkögudstjänsten. I fortsättningen bjuds vanligen på kyrkkaffe efter de gudstjänster som hålls dagtid. Det gäller både Replot och Björkö.

På söndagskvällen, **7.11**, är du välkommen till musikgudstjänst i allhelgonatid i Replot kyrka **kl. 18** med Camilla Svevar och Michael Wargh.

Solfångarna: övar fr 5.11 kl 12.20 i skolans musiksalsal.

Minnesgudstjänst: lö 6.11 kl 18 med Ruth Vesterlund och Heidi Lång. Vi tänder ett ljus och läser upp namnen på dem som avlidit under det gångna året.

Högmässa: sö 7.11 kl 10 med Ruth Vesterlund och Heidi Lång.

Samtalscafé: sö 7.11 kl 18 i Prästgården. Samtalscaféet arrangeras i samarbete med Kyrkans Ungdom i Solf-Sundom. Inbjuden gäst är Benjamin Sandell. Servering, samtal och trevlig samvaro står på programmet!

Motion för mission: må 8.11 kl 9. Samling vid församlingshemmet.

Föräldra-barnträff: ti 9.11 kl 9.30 i församlingshemmet.

Pensionärsträff: on 10.11 kl 13 i församlingshemmet

Koralkören: övar on 10.11 kl 18.30 i församlingshemmet. Ledare Heidi Lång.

Välgörenhetskonsert: lö 13.11 kl 18 till förmån för vänförsamlingen i Audru, Estland. Medverkande: Church Hill Boys med Kristoffer Streng, Ruth Vesterlund, andakt och Kerstin Borg, sakkunnig.

BERGÖ

Fr 29.10 kl. 19: Ungdomskväll i församlingshemmet.

Sö 31.10 kl. 14: Gudstjänst. Englund, Brunell.

Må 1.11 kl. 10: Familjeklubben i församlingshemmet.

Må 1.11 kl. 17.30: Gemensamma kyrkofullmäktige sammanträder i kyrkhemmet i Malax.

Ti 2.11 kl. 13: Syföreningen i församlingshemmet

On 3.11 kl. 18: Minior-junior i ladan.

On 3.11 kl. 18: Kyrkokören i församlingshemmet.

Fr 5.11 kl. 19: Ungdomskväll i församlingshemmet.

Lö 6.11 kl. 16: Ljuständning på alla helgons dag. Vi tänder ljus för de församlingsmedlemmar som avlidit sedan förra allhelgona. Kyrkokören medverkar. Englund, Brunell.

Sö 7.11 kl. 14: Högmässa. Englund, Brunell.

Må 8.11 kl. 10: Familjeklubben i församlingshemmet.

On 10.11 kl. 18: Kyrkokören i församlingshemmet.

MALAX

Sö 31.10 kl. 10: Gudstjänst i kyrkan.

Frank Isaksson, Katri Lax.

Må 1.11 kl. 18: Gemensamma kyrkofullmäktige sammanträder i KH.

To 4.11 kl. 13: Minnescafé i KH. Arr Österbottens Minneslots.

Lö 6.11 kl. 19: Alla helgons dag. Minnesgudstjänst med ljuständning i kyrkan.

Sö 7.11 kl. 10: Högmässa i kyrkan.

Sö 7.11 kl. 12: Finsk Minnesgudstjänst med ljuständning i kyrkan.

Sö 7.11 kl. 17: Bön för alla i FH

Må 8.11 kl. 10: Karacafé i KH. Arr. Äldrerådet och Folkhälsan i Malax.

Må 8.11 kl. 18: Ekumenisk bön i KH.

Ti 9.11 kl. 19: Amici i KH. Vi diskuterar aktuellt och gammalt inom teologi, psykologi och filosofi.

To 11.11 kl. 17: Samtalsgruppen för personer med funktionsvariationer i FH.

PETALAX

Sö 31.10 kl. 12: Gudstjänst. Isaksson, Brunell.

Må 1.11 kl. 17.30: Gemensamma kyrkofullmäktige sammanträder i kyrkhemmet i Malax.

On 3.11 kl. 13.30: Syföreningen i församlingshemmet

To 4.11 kl. 18.30: Minior-junior i ladan.

To 4.11 kl. 18.30: Kyrkokören i församlingshemmet.

Fr 5.11 kl. 9: Familjeklubben i prästgården. OBS ny tid!

Lö 6.11 kl. 19: Ljuständning på alla helgons dag. Vi tänder ljus för de församlingsmedlemmar som avlidit sedan förra allhelgona. Kyrkokören medverkar. Isaksson, Brunell.

Sö 7.11 kl. 12: Högmässa. Isaksson, Brunell. Kyrktaxi.

To 11.11 kl. 18.30: Kyrkokören i församlingshemmet.

Fr 12.11 kl. 9: Familjeklubben i prästgården.

Fr 12.11 kl. 13: Fredagssamling i församlingshemmet. Taxi.

KOLUMNEN

RUTH VESTERLUND

En kväll då vi minns

VISTÅR inför alla helgons dag, en dag då vi minns våra kära som har lämnat detta livet. Helgen kan vara svår och tung om man saknar och sörjer någon som nyligen gått bort.

Hösten är annars också lite tung och mörk, men jag brukar tänka att på något sätt hjälper själva naturen oss att varva ner och förbereda oss inför just denna helg. Löven i träden virvlar ner, de har bytt färg från grönt till gul-orange-röd-brunt, ja alla dessa färger. På något sätt vill naturen lägga sig till vila.

SÅ HÄR års och inför alla helgons dag är vi många som vill besöka gravgården. Vi smycker gravarna och gör dem fina inför helgen. Jag har flera gravar som jag brukar besöka då och då, där våra nära och kära ligger. Men min mammas grav är mig allra kärast. Hon dog för några år sedan och hennes grav vill vi gärna smycka med granris från hemmet. Det är granar som mamma och pappa planterade för många år sedan, som nu har blivit riktigt stora. Ovanpå detta granris brukar vi ha ljung och någon ljuslykta, som vi får tända då vi är där.

»Det är ett enda ljushav.«

PÅ ALLHELGONADAGENS kväll brukar det vara väldigt vackert på gravgården med alla ljusen som lyser upp i mörkret. Det är ett enda ljushav. Det är också en speciell stämning inne i kyrkan denna kväll. Speciellt om närstående avlidit under året kan det kännas svårt då namnet läses upp och man tänder ljus för den kära. Denna kväll är en kväll då man tänker på dem som gått bort, och vissa minnen man har väcks till liv. Jag minns då min egen mamma hade gått bort och vi på kvällen satt och samtalande. Då var det någon av oss som sade: "Tänk om vi skulle kunna ringa och fråga hur hon har det!" Det var nämligen så att min mamma brukade ringa nästan varenda kväll och fråga oss hur vi hade det, så vi var så vana vid att samtala en stund på kvällen innan vi skulle gå och lägga oss.

NUFÅR vi speciellt under allhelgonadagen och -kvällen tända ljus och minnas. Vi får vara tacksamma för den tid vi fick vara tillsammans, för allt det ljusa och fina som de nära förmedlade till oss. Och vi får vara så tacksamma för allt som de lärde och sade till oss under hela sin livstid. De ville oss bara gott.

Med önskan om en rofylld och vacker allhelgonatid.

Ruth Vesterlund är församlingsspastor.

KORSHOLM Ljuständning

Allhelgona

Lördagen 6.11 kl. 11 firas **Allhelgonadagens minnesgudstjänst** i Korsholms kyrka. Vi tänder ljus och läser upp namnet på alla dem som gått bort under året som gått. Emilia Kontunen, Ann-Christine Nordqvist-Källström, Susanne Westerlund samt Korall-kören medverkar.

Konsert i Allhelgonatid lördag kl. 19 i Korsholms kyrka med Kammarkören Psallite och Korsholms kammarorkester. Solister: Veera Linna, Evelina Koskinen och Ronja Rantala. Dir. Susanne Westerlund.

Gudstjänst med parentation söndag kl. 18 i Smedsby församlingsgård. Ett ljus tänds för dem som avlidit under året. Rune Lindblom, Ann-Christine Nordqvist-Källström och Susanne Westerlund. Gudstjänsten strömmas på församlingens Facebooksida. Välkomna att fira Allhelgona med oss!

Kammarkören Psallite och Korsholms kammarorkester består av både amatörer och proffs. Susanne Westerlund är dirigent. FOTON: PRIVAT

Konsert som speglar sorgens nyanser

– Man brukar säga att musiken når dit ordet inte når, säger Susanne Westerlund. I november ordnas ”Konsert i allhelgonatid” i Korsholms kyrka.

TEXT: **ULRIKA HANSSON**

KORSHOLM – Jag tror att musiken har en väldigt stor betydelse i sorgearbete, man brukar säga att musiken når dit ordet inte når, säger **Susanne Westerlund** som är ledande kyrkomusiker i Korsholms svenska församling.

Traditionen att ordna en konsert kring allhelgona går långt tillbaka i tiden i Korsholm. Under pandemin sattes käppar i hjulet, men nu ordnas en konsert i Korsholms kyrka med kammarkören Psallite och Korsholms kammarorkester.

– Orkestern kommer bland annat att framföra Jenkins ”Palladio”, ett verk som till vissa delar är ganska rytmiskt. Men sorgen är mångfacet-

terad, och jag tror att sorgens olika ansikten kan förmedlas genom den här konserten.

Hur mångbottnad sorgen kan vara har Susanne Westerlund upplevt i samtal med anhöriga under minnesstunder.

– Det är ett stort ansvar att göra en repertoar, och jag är jättetacksam att jag får sammanställa ett program som förhoppningsvis kan hjälpa människor i olika delar av sorgprocessen.

Att nå ut och fram

Kammarkören Psallite kommer bland annat att framföra Gammal fäbodpsalm.

Konsert i allhelgonatid

Korsholms kyrka lördag 6.11 kl. 19.
Korsholms kammarorkester: Jenkins ”Palladio”, solister: Evelina Koskinen, Ronja Rantala. Tele-mann: Violakonsert i G-dur, solist: Veera Linna.

Kammarkören Psallite framför: Gammal fäbodpsalm, I himmelen, Du som gick före oss, Earth song, God be in my head, Aftonbön.

Dirigent: Susanne Westerlund.

Arrangörerna följer med vilka restriktioner som gäller då.

Fritt inträde till konserten.

– Den har framförts på många begravningar, men vad den betyder för den enskilda lyssnaren vet jag inte: Är den trösterik? Eller väcker den något obearbetat? Det behöver vi egentligen inte heller veta, huvudsaken är att vi berör.

Repertoaren skulle ha framförts redan ifjol, men pandemin ville anorlunda. Men Susanne Wester-

»**Musik är färskvara.**«

lund har omarbetat vissa delar.

– Musik är färskvara. Därför måste vi fråga oss vad som känns aktuellt: Varför spelar vi det här? Vad vill vi förmedla?

Hon märker om musiken berör. – Det är i stunden vi skaparen dialog mellan utövande musiker och lyssnare, och jag känner starkt om vi når ut och fram, det känns i luften.

Coronapandemin har krävt mycket av musiker, både praktiskt och känslomässigt.

– Repertoaren speglar också mitt år i tjänst.

Ett helt år övade kören virtuellt. – Jag kunde alltså inte höra dem. Sångarna är värda ett stort tack för att de hållit ut och övat trots allt.

Vilken slags musik tröstar dig?

– Jag är svag för större verk för kör och orkester. Hur man framför musiken är också viktigt, om det känns äkta tilltalas jag oberoende.

– Ibland kan mina barn läsa av mig bättre än jag själv. Min 10-åriga dotter kan säga i bilen: ”Mamma nu tror jag det är dags för det här”, och lägger på musik. Det lyckas varje gång.

Lokalsidorna för de svenska församlingarna i Pedersöre prosteri utkommer i varje nummer av Kyrkpressen. **Redaktör:** Johan Sandberg, johan.sandberg@kyrkpressen.fi, tfn 040 831 3599. Dessa sidor görs i samarbete med församlingarna och materialet är beställt av dem.

Marita Holmlunds hjärta klappar för barnen.

Barnen står henne varmt om hjärtat

I nästan fyrtio år jobbade Marita Holmlund som barnträdgårdslärare i Munsala. Barnen står henne fortfarande varmt om hjärtat.

TEXT OCH FOTO: **JOHAN SANDBERG**

NYKARLEBY Sedan hon gick i pension 2010 har Marita Holmlund i Vexala haft mera tid att engagera sig i församlingen. Nu sitter hon andra perioden i kyrkofullmäktige och är ersättare i kyrkorådet. Dessutom är hon med i styrgruppen för barn och familj, är församlingsfadder och sjunger i Församlingskören som ersatt kyrkokörerna.

Men det är barnens plats i församlingen som hon i första hand tänker på. Därför försöker hon få mera barnverksamhet till stånd.

– Men det ska finnas både ledare och pengar. Även om man har ett intresse för saken så kan inte allt skötas med frivilliga krafter.

Veckan efter höstlovet kommer hon själv att göra ett försök att starta en läseklubb för ettorna och tvåorna i Munsala skola.

– Jag tänkte läsa ur Barnens Bästa Bibel. Vi får se om det finns något intresse.

Hon konstaterar att det är mycket som konkurrerar om barnens och ungdomarnas intressen idag.

– Det är en utmaning för styrgruppen. Men det är en rolig utmaning.

Hon ser styrgruppens uppdrag som jätteviktigt.

– För det är ju med barnen vi ska börja. Får man barnen med så kommer också föräldrarna. Fast de inte är så intresserade till en början kan deras intresse väckas, säger hon.

Som barn växte Marita Holmlund upp i Damskata och gick i församlingens söndagsskola och junior som barn. Då hölls söndagsskolan på Udden som var åldringshem.

– I Vexala har det traditionellt funnits många olika trosriktningar, vilket gjort att ingen blivit riktigt stark. Någon söndagsskola finns här inte längre. När våra barn var små gick de i baptisternas söndagsskola i byn.

Nytt på programmet

Också skolornas inställning till den konfessionella kristendomsundervisningen har förändrats.

– Därför är det viktigt att försam-

lingen får samla barn och familjer. Vi har bland annat ordnat påsk- och julvandringar, på dagen för skolorna och på kvällarna för allmänheten. De har lockat mycket folk.

Senare i höst ordnar församlingen också en pappa-barn-kväll

»Det krävs ett nytänk. Det är ju det vi håller på med nu.«

i Nykarleby med spårning och annat på programmet.

– Det behövs ett nytänk för att göra församlingen intressant. Det är ju det vi håller på med nu.

De senaste åren har det varit många omställningar i Nykarleby församling.

– De måste göras av ekonomiska skäl. Vi ska tro det blir bra fast det kan kännas lite råddigt ibland för oss äldre. Dessutom ställde coronan till det och allt blev konstigt.

PEDERSÖRE PROSTERI

JAKOBSTAD

FR 29.10 kl. 19.00: In da house i Församlingscentrets ungdomsutr., Nylund-Wentus, Mård.

LÖ 30.10 kl. 18.30: Fokus i Församlingscentret, Johan Candelin, lovsång Emilia och David Lövsund, barnfokus, servering.

SÖ 31.10 kl. 12.00: Gudstjänst i Jakobstads kyrka, Turpeinen, Borgmästars. Johan Sandbergs gudstjänstgrupp. Sänds även via församlingens Youtubekanal. Länk finns på www.jakobstadssvenskafor-samling.fi.

MÅ 1.11 kl. 13.30: Mariahemmets syförening i Församlingscentret. Jan-Erik Sandström talar om sorgen och saknaden.

TI 2.11 kl. 11-13: Jakobstads kyrka öppen för bön och samtal.

TO 4.11 kl. 12.00: Lunchmusik i Jakobstads kyrka, Konttila.

TO 4.11 kl. 18.00: SLEF:s missionsafton i Församlingscentret.

FR 5.11 kl. 13.15: Andakt med nattvard på Hötorgscenter, Björk, Wester.

FR 5.11 kl. 19.00: In da house i Församlingscentrets ungdomsutr., Nylund-Wentus, Mård.

LÖ 6.11 kl. 13.00: Mässa i Jakobstads kyrka, Edman, Krokfors, Wester, Borgmästars. Köreerna Gloria, Cantate och Adorate. Direktsänds i YLE Vega. OBS! Tiden. Sänds INTE via församlingens Youtubekanal.

LÖ 6.11 kl. 18.00: Parentation i Pedersöre kyrka. OBS! Platsen. Krokfors, Borgmästars, Wester, diakoniarbetarna. Ett enskilt ljus tänds och den avlidnes namn läses för var och en av våra församlingsmedlemmar som har avlidit sedan senaste Alla helgons dag (oberoende av var jordfästningen ägt rum). Ett gemensamt ljus tänds även för dem som avlidit och begravts på annan ort och för annan sorg. Sänds även via församlingens Youtubekanal. Länk finns på www.jakobstadssvenskafor-samling.fi.

SÖ 7.11 kl. 12.00: Gudstjänst med små och stora i Jakobstads kyrka, Turpeinen, Wester, öppen dagklubb medverkar.

TI 9.11 kl. 11-13: Jakobstads kyrka öppen för bön och samtal.

TI 9.11 kl. 12.00: Taizébön i Johanneskapellet, Wester.

TO 11.11 kl. 12.00: Lunchmusik i Jakobstads kyrka, Borgmästars.

KRONOBY

Sö 31.10 kl 10.00: Finskspråkig gudstjänst Kronoby kyrka

PEDERSÖRE Konsert

Akustisk bluegrass för Project Liv

Söndagen den **31 oktober klockan 15** kan vänner av bluegrassgospel söka sig till Pedersöre kyrka.

Där sjunger och spelar Jussi Syren & The Groundbreakers och den lokala gruppen Homeward Bound. Musikstilen är gammal akustisk country med andlig prägel så kallad bluegrassgospel.

En andakt och presentation av Project Liv ingår i programmet. Konserten stöder Project Livs verksamhet.

Lö 6.11 kl 10.00: Mässa (strömmas) Kronoby kyrka. Parentation.

Sö 7.11 kl 10.00: Mässa (strömmas) Kronoby kyrka.

Terjärv

Sö 31.10 kl 18.00: Gudstjänst Terjärv kyrka.

Lö 6.11 kl 10.00: Mässa Terjärv kyrka. Parentation.

Sö 7.11 kl 10.00: Gudstjänst Högnabba byahem.

Nedervetil

Sö 31.10 kl 10.00: Gudstjänst (strömmas) Nedervetil kyrka.

Lö 6.11 kl 10.00: Mässa Nedervetil kyrka. Parentation. Kyrkkaffe.

Sö 7.11 kl 10.00: Mässa Norrby byagård.

LARSMO

Gudstjänsterna och högmässorna strömmas via församlingens YouTube kanal Larsmo församling live. Förändringar i församlingens verksamhet kan ske med kort varsel. Aktuell information finns på församlingens hemsida.

To 28.10 kl. 19: Karasamling församlingshemmet. Sånggruppen Fiskarna medverkar.

Sö 31.10 kl. 10: Familjegudstjänst Sjöblom, Forsman, sång av dagklubbarnen.

kl.18: Sommarskriftskolans start och föräldrasamling i kyrkan.

Fre 5.11 kl. 19-20: Stilla musik inför allhelgona i kyrkan. Kyrkan är öppen och du kan komma och gå då det passar dig. Anders Forsman spelar orgelmusik av Johann Pachelbel.

Lö 6.11 kl. 10: Allhelgonadagens högmässa Sjöblom, Lassila, Forsman, parentation. Kyrkvård: Fagernäs, Fagerudd. Lunch och samvaro i församlingshemmet efteråt. Mary Andrén-Pada, handledare i sorgebearbetning, medverkar och delar sina personliga erfarenheter från sin vandring i sorgens landskap. Tillfället är öppet för alla, varmt välkommen!

kl. 15: Allhelgonakonsert i kyrkan Maurice Durufles Requiem. Karleby Vokalensemble & Instrumentalensemble, sångsolister Rachel McIntosh och Hannu Ilmola, dir. Martti Laitinen. Fritt inträde.

kl. 18: Nattvardsmässa i Risöhall bönehus, Jouko Talonen, Lassila.

Sö 7.11 kl. 10: Gudstjänst Lassila, Forsman, sång Eivor & Nils Johansson. Kyrkvård: Gertruds.

NYKARLEBY

Gudstjänster

Sö 31.10 kl 10: Gudstjänst Jeppo kyrka, Smeds, Ringwall

- **kl 12:** Högmässa S:ta Birgitta kyrka, Edman, Albert Häggblom, Ringwall

- **kl 18:** Kvällsgudstjänst Munsala fh, Smeds Lönnqvist

Lö 6.11 kl 10: Högmässa S:ta Birgitta kyrka, Edman, Ringwall, ljusständning för avlidna sedan senaste alla helgons dag.

- **kl 10:** Högmässa Jeppo kyrka, Östman, Lönnqvist, ljusständning för avlidna sedan senaste alla helgons dag.

- **kl 18:** Högmässa Munsala kyrka, Östman, Lönnqvist, ljusständning för avlidna sedan senaste alla helgons dag.

Sö 7.11 kl 14: Nattvardsgudstjänst Pensala bönehus, Tomas Klemets, Bengt Forsblom, sång Christel Nyman.

On 10.11 kl 13: Nattvardsandakt Jepoträffis, Östman, Vesternäs, Lönnqvist.

Musik

Sö 7.11 kl 18: Sång och dikt i allhelgonatid S:ta Birgitta, Jyrki Paalanen cello, Rainer Holmgård piano, Johan Klingenberg, Sandra Frilund dikter, Edman, Ringwall (KU).

Grupper och samlingar

To 28.10 kl 13: Missionsmöte Jeppo bönehus. Cha-

LARSMO Musik

Stilla musik i allhelgonatid

Fredagen den **5.11 kl. 19-20** bjuds det på stilla musik i kyrkan. Anders Forsman spelar orgelmusik av Johann Pachelbel. Kyrkan är öppen och du kan komma och gå då det passar dig.

Lördagen den **6.11 kl. 15** framförs Maurice Durufles Requiem för kör, orkester och sångsolister. Då gästas Larsmo kyrka av Karleby Vokal- och Instrumentalensemble, mezzosopranen Rachel McIntosh och barytonen Hannu Ilmola. Dirigent är Martti Laitinen.

JAKOBSTAD Parentation

Avlidnas namn blir upplästa

Välkomna till parentation med ljusständning, textläsning och musik till Pedersöre kyrka lördag **6.11.2021 kl. 18.00**. Ett enskilt ljus tänds och den avlidnes namn läses för var och en av Jakobstads svenska församlings församlingsmedlemmar som har avlidit sedan senaste Alla helgons dag (oberoende av var jordfästningen ägt rum). Parentationen sänds även via församlingens Youtubekanal och länken finns på www.jakobstadssvenskafor-samling.fi, vilket möjliggör för dem som inte kan fysiskt närvara att ändå ta del av parentationen.

milla o Kristian Sjöbacka.

- **kl 18:** Församlingsfaddersamling Munsala fh

Fr 29.10 kl 19: Bibelhelgsmöte Jeppo fh, Albert Häggblom, André Djupsjöbacka, sångsyrstrarna Andtfolk.

Lö 30.10 kl 19: Bibelhelgsmöte Pensala bönehus, Albert Häggblom, Delilakören, dir. Martin Klemets.

Sö 31.10 kl 14: Jubileumsfest SLEF Nykarleby 50 år, Nkby fh, Albert Häggblom, Mats Edman, historik Åke Lillas, strängband.

To 4.11 kl 13: Missionsmöte Jeppo bönehus, Magnus Dahlbacka.

Fr 5.11 kl 19: Möte Pensala bönehus, Kurt Hellstrand, Dennis Svenfelt, Jeppokvartetten.

Lö 6.11 kl 14: Möte Pensala bönehus, Rune Fant, Bengt Djupsjöbacka, Pensala strängband.

Sö 7.11 kl 14: Tackfest Jeppo bönehus

- **kl 18:** Bön o Lovsång Hirvlax baptistkyrka

Må 8.11 kl 18: Kenyamissionen Nykarleby fh, Hjördis Förars

Ti 9.11 kl 13.30: Missionsträffen Nkby fh

To 11.11 kl 13: Samtalsgrupp för män, Nkby fh

- **kl 13.30:** Möte "Dela tro och liv", Socklot bönehus, Helena Smeds.

- **kl 17:** Sorgegrupp Nkby fh, en ny grupp startar. Anm senast må 8.11 t diakon Anne, 040 868 7052.

Vi uppdaterar annonseringen kontinuerligt.

Följ med på församlingens webbplats och FB-sidan! Alla gudstjänster från Jeppo kyrka ljudströmmas.

www.nykarlebyforsamling.fi

PEDERSÖRE

Lö 30.10 kl. 18: Vålgörenhetskonsert. Pedersöre kyrka. Nada Nord och Linds orkester. Andakt Portin.

Lö 30.10 kl. 19: Helgsammankomst. Flynängens bönehus.

Lö 30.10 kl. 19: Musikcafé Bennäs kyrkhem, Maria Eklund bjuder på lovsångshits från 90-talet.

Sö 31.10 kl. 10: Gudstjänst Esse kyrka. Granlund, Pandey, manskören, strömmas på Youtube.

Sö 31.10 kl. 15: Sammankomst Punsar bönehus.

Sö 31.10 kl. 15 och 18: Helgsammankomst

Flynängens bönehus.

Sö 31.10 kl. 15: Konsert. Pedersöre kyrka. Bluegrassgospel för Projekt Liv. Jussi Syren & The Groundbreakers, Homeward Bound. Andakt Granlund.

- **kl. 19:** Gudstjänst Purmo kyrka. Portin, Ellfolk-Lasén.

Må 1.11 kl. 13: Symöte. Forsby bykyrka, Eklund.

Må 1.11 kl. 13: Symöte. Kållby bönehus.

Ti 2.11 kl. 13.30: Missionsmöte Emaus bönehus, Kung.

To 4.11 kl. 14: Nattvard i Essehemmet.

Fre 5.11 kl. 19: Ljuständning för dem som avlidit under året. Purmo kyrka. Portin, Ellfolk-Lasén, St Olofskören. Strömmas på Youtube.

Lö 6.11 kl. 10: Högmässa Pedersöre kyrka. Pandey, kyrkokören.

Lö 6.11 kl. 10: Högmässa Esse kyrka. Granlund, Malmsten-Ahlsved, Ida Pettersson tvårflöjt.

Lö 6.11 kl. 15: Sammankoms Flynängens bönehus.

Lö 6.11 kl. 16: Ljuständning för dem som avlidit under året Pedersöre kyrka. Pandey, Folke Nylund violin, Daniel Nylund cello.

Lö 6.11 kl. 19: Ljuständning för dem som avlidit under året Esse kyrka. Granlund Kaj, Malmsten-Ahlsved, församlingsskören.

Sö 7.11 kl. 10: Högmässa Purmo kyrka. Ellfolk-Lasén

Sö 7.11 kl. 14: Möte Emaus bönehus. André Djupsjöbacka Emilia och David Lövsund.

Sö 7.11 kl. 14: Gudstjänst Forsby bykyrka. Portin, Pandey

Sö 7.11 kl. 15: Sammankomst Punsar bönehus.

Sö 7.11 kl. 15: Sammankomst Flynängens bönehus.

Sö 7.11 kl. 18: Familjegudstjänst Esse kyrka. Granlund, Malmsten-Ahlsved, De 5 musikererna.

Ti 9.11 kl. 13.30: Symöte Åvist bykyrka.

Lö 13.11 kl. 11-13: Soppdag Esse församlingshem. Färdigförpackad älgköttssoppa säljs för Finska Missionssällskapets katastroffond.

Ons 17.11 kl. 13: Lunch för daglediga Esse församlingshem. Eivor och Nisse Johansson. 10 euro. Anmälan senast 12.11 tfn 040-3100458.

KOLUMNEN

HENRIK ÖSTMAN

Förlåtelsens kraft

I ETT ett japanskt fångläger under andra världskriget ställdes en division skotska soldater inför en rasande fångvaktare. En spade saknades. Den skulle genast hittas, annars! När ingen rörde sig, slet officeren upp sitt vapen och hotade att döda dem alla.

Då steg en man fram. Officeren tog en spade och slog ihjäl mannen. När det var över tog de överlevande kroppen och bar den med sig till den andra kontrollpunkten. Då saknades ingen spade – det hade faktiskt skett ett misstag. Budet spred sig som en löpeld: En oskyldig var villig att offra sig för att rädda de andra!

Händelsen hade en djupgående effekt på alla. De började behandla varandra som bröder. Det berättas att när de allierade styrkorna stormade in i lägret, ställde sig de överlevande soldaterna upp på en rad – fast de nu såg mer ut som levande skelett – och skyddade sina fångvaktare. De sade: "Inget hat, inget dödande mer. Det som vi nu behöver är förlåtelse."

»Det som vi nu behöver är förlåtelse.«

LIKNELSEN är förstås haltande, men det finns en parallell mellan det som hände i djungeln och den kristna tron: När Jesus älskade oss så högt att han var villig att offra sig för oss, har det en förvandlande kraft på oss. Hans kärlek kan få också oss att börja förlåta. Denna förvandling ligger bakom Jesu ord i anslutning till bönen Fader vår: "Om ni förlåter människorna deras överträdelse skall er himmelske fader också förlåta er. Men om ni inte förlåter människorna skall inte heller er fader förlåta er era överträdelse."

Ställer Jesus här ett krav för att vi ska få Guds förlåtelse? Nej, nåden är gratis och fås genom tron, bara för Jesu Kristi skull. Men poängen är att granska vårt sinnelag. Om Gud förlåter oss våra fel och onda gärningar, men vi inte förlåter våra medmänniskor, kan det betyda att det står illa till med oss. Det kan vara ett tecken på att vi inte i tro har tagit emot Guds förlåtelse. Vi är som den onde tjänaren, som misshandlade och satte sin medtjänare i fängelse för att han var skyldig honom pengar, fastän han själv hade fått hela sin skuld efterskönt.

Världen idag hungrar efter förlåtelse och kärlek. Kristus har kommit för att ge oss den. Låt den helige Ande verka i våra hjärtan, så att också vi får hjälp att förlåta dem som står i skuld till oss.

Henrik Östman är kaplan i Nykarleby församling.

NYKARLEBY Jubileum

Bibelhelg med 50-årsfest

Den **29-31 oktober** hålls den traditionella bibelhelgen i Nykarleby församling med Svenska Lutherska Evangeliföreningens lokalavdelningar. Möten hålls i Jeppo församlingshem på fredag och Pensala bönehus lördag, båda kl. 19. På söndag 31.10 uppmärksammas att lokalavdelningen i Nykarleby fyller 50 år med en högmässa i S:ta Birgitta kyrka kl. 12 och jubileumsfest kl. 14 i Nykarleby församlingshem. Verksamhetsledare Albert Häggblom medverkar och Åke Lillas presenterar en historik. Alla är varmt välkomna till evenemangen!

Han upptäcker Nykarleby

Nykarleby är en ort som vikarierande ungdomsledaren Marco Harju inte känner till.

– Det är en enda upptäcktsresa, säger han.

TEXT: **JOHAN SANDBERG**

NYKARLEBY Och det han sett hittills har överraskat honom positivt.

– Det känns jätteroligt att vara här, både i arbetslaget och i själva jobbet. Det är ganska smått och nätt här. Folk är ärliga och står med fötterna på jorden. Det känns enkelt, säger han.

Han började för ungefär en månad sedan som moderskapsvikarie för en av ungdomsledarna. Han har i huvudsak hand om ungdomsarbete i Jeppo och Munsala.

Marco Harju kommer från Nedervetil och har två äldre bröder som bägge jobbar i kyrkan. Sedan två år tillbaka bor han i Jakobstad med sin familj som består av fru och två barn, den äldre är snart fyra och den yngre har nyss fyllt ett år.

– Jag är halvfärdig teolog. Sedan någon gång när jag blir vuxen vill jag bli präst.

För fyra år sedan, när sonen föddes, skiftade prioriteringarna. Då bodde de i Åbo.

– Vi ville komma närmare våra rötter, far- och morföräldrar och resten av familjen, när vi fick barn. Jag var trött på studierna och började jobba. När lönen börjar komma in är det ganska svårt att ge upp den biten. Så länge man är ensam går det bra att leva knappt som studerande, men det vill man inte göra när det kommer barn in i bilden.

Ungdomsledarjobbet i Nykarleby är hans första församlingsjobb sedan han återvände till Österbotten. Han har jobbat som försäljare och med ungdomar på After Eight.

– När vi fick vårt andra barn var jag hemma med henne en tid. Det är jätteviktigt för mig att vara hemma med barnen medan de är små. Sedan ringde Mia Anderssén-Löf och frågade om jag var intresserad av det här vikariatet. Då hittade jag mig i Nykarleby.

Hur ser din arbetsvecka ut?

– Måndag och tisdag är planeringsdagar som jag försöker hålla rena. På onsdagar är vi ungdomsledare i Zachariasskolan och

Marco Harju har i huvudsak hand om ungdomsarbete i Jeppo och Munsala.

FOTO: PRIVAT

»Ett jobb som man gör med sin person.«

Topeliusgymnasiet för att hälsa på ungdomarna och prata med dem. Det är jättekul att vi är välkomna dit. På onsdag är det också hjälpisskolning.

Torsdagar är han i Jeppo. Då är det ungdomskväll på Loftet. Före det har han också minior- och juniorgrupper i Jeppo.

– Vi leker, har charader eller spelar något. Till min hjälp har jag hjälpisar och några föräldrar. Det är bra att vi är många för det kan gå ganska vilt till ibland med barnen.

På fredag har han ungdomskväll i Munsala.

– Utöver det har jag smågrupper, samtal och är med konfirmander på gudstjänster, har lektioner för dem och är på läger.

Är du en lägermänniska?

– Så länge jag var barnlös var jag det. Sedan dess har jag inte varit från mina barn mer än en natt så jag vet inte hur jag kommer att hantera det. Jag får ta det som det kommer.

Har du några visioner som du ska förverkliga?

– Jag har jättemycket respekt för det jobb som gjorts före mig och först måste jag känna in det. Ungdomsarbete är ju ett jobb som man gör med sin person. Man måste utgå från sig själv som det främsta arbetsredskapet.

PÅ GÅNG LOKALT NÄRPES, KRISTINESTAD, KORSNÄS, MALAX, PETALAX, BERGÖ

Lokalsidorna för de svenska församlingarna i Närpes prosteri utkommer i varje nummer av Kyrkpressen. Redaktör: Pian Wistbacka, narpes@kyrkpressen.fi, tfn 040 831 5797. Dessa sidor görs i samarbete med församlingarna och materialet är beställt av dem.

Att vänta och lyssna

Maria Sten har i sitt arbete fokus på vuxna i kyrkan. I allhelgonatid möts vi i ett samtal om sorg, tröst och mod.

TEXT: **PIAN WISTBACKA**

KRISTINESTAD Under uppväxten i Kristinestad jobbade hon ofta på stadsbiblioteket under loven och drömde om att bli bibliotekarie. Teologin drog ändå det längre strået. Idag är **Maria Sten** präst och sakkunnig vid Kyrkans central för det svenska arbetet.

– Jag arbetar bland vuxna i kyrkan och med kulturfrågor. Det kan till exempel gälla bokmässan eller arbetet på språköar. Jag jobbar också mycket med frågor som gäller övergrepp och våld i nära relationer.

År 2010 blev hon prästvigd. Det betyder att hon i mån av möjlighet tar sig an gudstjänster och förrättningar, bland annat jordfästningar.

Hur förbereder du dig inför ett sorgesamtal?

– Jag tänker på att möta människorna där de är. I samtalet brukar jag be dem berätta hurdan den bortgångna var. Vilka minnen har ni? Hurdan var hen? Ofta kommer minnena fram utan att jag behöver fråga särskilt mycket. Det behövs bara någon som ger tid.

– Allt behöver inte vara så idylliskt, ibland kan det finnas konflikter i bakgrunden. Det är så som livet annars också är.

Ibland kan en präst bli ombedd att jordfästa en vän. Hur orkar prästen själv?

– Det är jobbigt att jordfästa en kär vän. Samtidigt är det ett hedersuppdrag. Jag tycker att det ligger något i tanken "ämbetet bär". Jag får tänka att jag är här, inte för min egen skull, utan för att jag har fått en kallelse och ett uppdrag – i sista hand av Gud.

– Vid jordfästningen av en nära vän kände jag mig konkret buren för att jag visste

– Jag vill möta människor där de är, säger Maria Sten. FOTO: EMELIE WIKBLAD

Maria Sten

Bor i Helsingfors, har rötterna i Kristinestad.

Är präst, arbetar som sakkunnig vid Kyrkans central för det svenska arbetet.

Sysslar på fritiden med att fotografera, vattenlöpa, njuta av kulturupplevelser och umgås med vänner.

Kristinestad för mig är ... hav, smala gator, trähus. Vackra hus gör något med en!

att andra bad för mig. "Jag får gråta när jag kommer hem", tänkte jag.

Hur kan vi trösta den som sörjer?

– Jag tror mycket på att vara ett lyssnande öra. Att förmedla: Nu är det din stund. Jag finns här för dig. Du får prata, och det gör ingenting om samma saker kommer flera gånger. "Man ska inte ha bråttom i sorgehus", sa en vän till mig.

Det kan också handla om en konkret uppmaning i en viss situation.

– Någon kan till exempel behöva höra: Du gjorde inte fel fast du inte satt vid sängen när din närstående dog. Det är sådant vi inte alltid får välja.

Korvsoppans omsorg

Vid en traumatisk händelse kan den praktiska hjälpen vara det allra bästa, konstaterar Maria Sten.

– "För fast korvsoppa!" sa en präst som blev tillfrågad om hur man kunde hjälpa de sörjande efter en tragisk olycka. En matkasse eller en praktisk hjälp av något annat slag är kanske ibland det som behövs.

Alla vill eller orkar inte heller prata. Också här gäller det att lyssna och visa att det är tillåtet att sörja på sitt eget sätt.

– Sorgen är olika, det är viktigt att komma ihåg.

»Det är tillåtet att sörja på sitt eget sätt.«

NÄRPES PROSTERI

KORSNÄS

To. 28.10, 4.11 och 11.11. kl. 18.00 Kyrkokör, kl. 19.00 Projektkör
Fre 29.10 och 5.11 kl. 08.30–09.00 Matutdelning
Sö. 31.10 kl. 11.00. Gudstjänst. Heikkilä, Granholm. Projektkören medverkar. Söndagsskola i församlingshemmet.
Ti 2.11 och 9.11 kl. 10–12.00 Små och Stora i församlingshemmet
Ti 2.11 och 9.11 kl. 13–18.00 Baltikumvännernas klädmottagning och loppis är öppet.
Lö. 6.11. kl. 11.00 Alla helgons dags gudstjänst. Kyrkokören medverkar. Ljuständning för de avlidna församlingsmedlemmar som blivit jordfästa här i sin hemförsamling sedan allhelgona i fjol. Om nära anhöriga önskar kan vi tända ljus också för avlidna med anknytning till Korsnäs som begravts på annan ort. Kontakta i så fall pastorskansliet på 044-4101800 eller korsnas.pastorskansli@evl.fi.
Sö. 7.11. kl. 11.00. Gudstjänst i Taklax bönehus/ Söndagsskola i Korsnäs församlingshem.
Ti. 9.11 Församlingsutfärd till Bergö. Vi börjar med guidning vid Bergö kyrka och museet kl.13.30, därefter kaffe i församlingshemmet, andakt och samvaro. Hemfärd ca kl. 16. Anmälan till Hanna senast måndag 8.11. Vi plockar upp deltagare i hela kommunen, tidtabell ges när vi ser vem som anmält sig.
Ti 9.11 kl. 18.00 Pysselcafé för Nordkorea i församlingshemmet
Ons. 10.11 kl. 13.00. Sorgegrupp i församlingshemmet.
Följande vecka, vecka 46 ordnas byasamlingar. Se hemsidan för mera info eller kontakta Hanna.

KRISTINESTAD

www.kristinestadssvenskaforsamling.fi
Fr 29.10 kl. 19: Pärlbandet i Sby kyrka. Samling för kvinnor, gäst Ebba Carling. Tema: Ur livets skattkista. Norrback Erica, Norrback Daniel.
Fr 29.10 kl. 21: Nattvardsmässa i Sby kyrka. Norrback Daniel.
Lö 30.10 kl. 18: SLEF:s höstfest i Krs förs.hem. Alf och Mona Wallin, Daniel Norrback, Tom Bergman, Olle Nilsson, sång av Consobrinas.
Sö 31.10 kl. 12: Högmässa i Krs kyrka. Norrback, Martikainen.
Sö 31.10 kl. 15: Gudstjänst i Sideby kyrka. Norrback, Martikainen.
Sö 31.10 kl. 16: Pop up gospel i Krs förs.hem. Vi träffas och sjunger gospel på engelska med Nanna Rosengård. Inga förkunskaper eller anmälan behövs. Ribacka-Berg Jeanette.
Ti 2.11 kl. 12:30 Missionsstugan i Krs förs.hem. Träff med fokus på missionen. Hellman Siv.
Ti 2.11 kl. 13: Kenyasiförening i kyrksalen i Lfds förs.hem. Terminsstart. Välkommen med både nya och gamla deltagare! Vi träffas och tar del av hälsningar från Kenyamissionen. Avgiften för kaffe och dopp, 5 euro går oavkortat till missionsarbetet. Vill du handarbete under samlingen går det bra, ta med eget projekt. Notera utrymmet. Norrback Erica.
Ti 2.11 kl. 14: Diakonisyföreningen träffas i grupprummet i Lappfjärds församlingshem. Välkommen med!
Fr 5.11 kl. 15: Gitarr, fortsättningsgruppen i magasinets i Lfd. Martikainen.
Fr 5.11 kl. 19: Allhelgona-andakt i Tjock kapell. Norrback.

KRISTINESTAD

Gospelsång

Pop up-gospel i Kristinestad

Kom med och sjung glada gospelsånger på engelska med **Nanna Rosengård!**

Det spelar ingen roll om du är en van eller ovan körsångare. Vi sjunger tillsammans för att det är roligt att sjunga, utan krav på att uppträda. Vi träffas två söndagar i höst. Den första träffen är **nu på söndag 31.10 kl. 16–18** i Kristinestads församlingshem. Den andra träffen blir **21.11**.

SOLF Kyrktak i Audru

Välgörenhetskonsert för vänförsamling

Estlandskommittén i Solfs församling samlar den här hösten medel för att hjälpa vänförsamlingen i Audru i Estland som byter plattor på sitt läckande kyrktak.

Lördagen 13.11 kl. 18 har vi i Solf kyrka glädjen att lyssna till **Church Hill Boys** med Kristof-

fer Streng! Kvällen avslutas med andakt av Ruth Vesterlund. Även Estlandskommitténs ordförande Kerstin Borg medverkar som sakkunnig.

Arrangörerna hoppas på talrik uppslutning och offervilja för ett akut behov! Kollekten går oavkortat till Audru-församling. Varmt välkomna!

Lö 6.11 kl. 10: Gudstjänst med parentation i Lappfjärds kyrka. Norrback, Martikainen, kyrkokören med.

Lö 6.11 kl. 12: Gudstjänst med parentation i Krs kyrka. Engström, kyrkokören med.

Lö 6.11 kl. 15: Gudstjänst med parentation i Sideby kyrka. Norrback, Martikainen, Glädjedropparna med.

Sö 7.11 kl. 10: Högmässa i kyrksalen i Lfds förs.hem. Engström, Martikainen.

On 10.11 kl. 13: Pensionärsamling i kyrksalen i Lfds förs.hem. Camilla Skrifvars-Koskinen från Finska missionsällskapet gästar. Alla som är intresserade att höra om FMS arbete varmt välkomna! Kaffe med sött och salt 3 euro.

On 10.11 kl. 16:30 Församlingens orkester övar i Krs förs.hem. Martikainen Anna Karin

On 10.11 kl. 17: Sorgegrupp i kyrksalen i Lfds förs.hem. Grupp för dig som upplevt sorg. Norrback Erica, Hellman Siv, af Hällström Inga-Lene.

NÄRPES

www.narpesforsamling.fi

OBS! Morgonandakt varje vardag i Kyrkkanalen kl. 9.30.

Närpes:

Lö 30.10 kl. 18: Aftonmusik i S:ta Maria. Lindén.

Sö 31.10 kl. 12: Gudstjänst. Sundqvist, Heikkilä, Legato.

Sö 31.10 kl. 16: Högmässa i Töjby bykyrka. Uppläsning av de som dött under året i Töjby.

On 3.11 kl. 14.45: Sång- och musikstund i Arken för daglediga. Lindén-Liljehage.

To 4.11. kl. 14: Kalas för 70-åringar i församlingshemmet. Blomberg, Lillbäck Engström, Lindén-Liljehage.

Lö 6.11 kl. 12: Gudstjänst med parentation. Audas-Willman, Lindén-Liljehage, S:ta Maria församlingsskör.

Su 7.11 klo. 12: Suomenkielinen messu. Ingvesgård,

Heikkilä, S:ta Marian kuoro.

Sö 7.11 kl. 18: Glad Ton och The Blazers uppträder på God Jul i Filadelfia. Lindén-Liljehage.

Ti 9.11 kl. 13: Tiistaikerho Närpiössä. Lillbäck Engström.

On 10.11. kl. 13: Tillfälle för samtal el. personlig förbön med diakon i kyrkan. Lillbäck Engström

On 10.11. kl. 14.45: Sång- och musikstund i Arken för daglediga. Lindén-Liljehage.

On 10.11. kl. 18: Familjesång i Arken för vuxna och barn el. barnbarn. Lindén-Liljehage.

On 10.11 kl. 18: Om Liv och Död med Ann-Mari o. Kerstin i kansliets samtalsrum.

Övermark:

Sö 31.10 kl. 14: Högmässa. Ingvesgård, Heikkilä.

Ti 2.11 kl 13: Tisdagskaffe i församlingshemmet. Sång, samvaro o. andakt. Örn, Heikkilä.

Lö 6.11 kl. 14: Gudstjänst med parentation. Jakobsson, Heikkilä.

To 11.11 kl. 18: Gung och sjung. En sångstund för barn med vuxna i församlingshemmet. Heikkilä.

To 11.11 kl. 19: Lovsång och bön i församlingshemmet. Heikkilä.

Pörtom:

Sö 31.10 kl. 10: Gudstjänst. Sundqvist, Granholm.

Lö 6.11 kl. 18: Gudstjänst med parentation. Jakobsson, Granholm, Pörtomkören.

On 10.11 kl. 13: Karasamling i församlingshemmet. Blomberg.

To 11.11 kl. 13: Pensionärssamling i församlingshemmet. A-C Norrback talar om "En dagens fåraherde". Örn, Granholm.

KORSHOLMS PROSTERI

BERGÖ

Fr 29.10 kl. 19: Ungdomskväll i församlingshemmet.

Sö 31.10 kl. 14: Gudstjänst. Englund, Brunell.

Må 1.11 kl. 10: Familjeklubben i församlingshemmet.

Må 1.11 kl. 17.30: Gemensamma kyrkofullmäktige sammanträder i kyrkhemmet i Malax.

Ti 2.11 kl. 13: Syföreningen i församlingshemmet

On 3.11 kl. 18: Minior-junior i ladan.

On 3.11 kl. 18: Kyrkokören i församlingshemmet.

Fr 5.11 kl. 19: Ungdomskväll i församlingshemmet.

Lö 6.11 kl. 16: Ljuständning på alla helgons dag. Vi tänder ljus för de församlingsmedlemmar som avlidit sedan förra allhelgona. Kyrkokören medverkar. Englund, Brunell.

Sö 7.11 kl. 14: Högmässa. Englund, Brunell.

Må 8.11 kl. 10: Familjeklubben i församlingshemmet.

On 10.11 kl. 18: Kyrkokören i församlingshemmet.

MALAX

Sö 31.10 kl. 10: Gudstjänst i kyrkan. Frank Isaksson, Katri Lax.

Må 1.11 kl. 18: Gemensamma kyrkofullmäktige sammanträder i KH.

To 4.11 kl. 13: Minnescafé i KH. Arr Österbottens Minneslots.

Lö 6.11 kl. 19: Alla helgons dag. Minnesgudstjänst med ljuständning i kyrkan.

Sö 7.11 kl. 10: Högmässa i kyrkan.

Sö 7.11 kl. 12: Finsk Minnesgudstjänst med ljus-tändning i kyrkan.

Sö 7.11 kl. 17: Bön för alla i FH

Må 8.11 kl. 10: Karacafé i KH. Arr. Äldrerådet och Folkhälsan i Malax.

Må 8.11 kl. 18: Ekumenisk bön i KH.

Ti 9.11 kl. 19: Amici i KH. Vi diskuterar aktuellt och gammalt inom teologi, psykologi och filosofi.

To 11.11 kl. 17: Samtalsgruppen för personer med funktionsvariationer i FH.

PETALAX

Sö 31.10 kl. 12: Gudstjänst. Isaksson, Brunell.

Må 1.11 kl. 17.30: Gemensamma kyrkofullmäktige sammanträder i kyrkhemmet i Malax.

On 3.11 kl. 13.30: Syföreningen i församlingshemmet

To 4.11 kl. 18.30: Minior-junior i ladan.

To 4.11 kl. 18.30: Kyrkokören i församlingshemmet.

Fr 5.11 kl. 9: Familjeklubben i prästgården. OBS ny tid!

Lö 6.11 kl. 19: Ljuständning på alla helgons dag. Vi tänder ljus för de församlingsmedlemmar som avlidit sedan förra allhelgona. Kyrkokören medverkar. Isaksson, Brunell.

Sö 7.11 kl. 12: Högmässa. Isaksson, Brunell. Kyrktaxi.

To 11.11 kl. 18.30: Kyrkokören i församlingshemmet.

Fr 12.11 kl. 9: Familjeklubben i prästgården.

Fr 12.11 kl. 13: Fredagssamling i församlingshemmet. Taxi.

KOLUMNEN

INGA-LENE AF HÄLLSTRÖM

När motgången möter mig

”VISST SKULLE jag vara glad, bara jag inte hade så många bekymmer.” Speciellt nattetid dyker de upp och förstör nattsömmen. Ekonomi, relationer och hälsa kan ofta ge oro och bekymmer. Som om jag inte hade nog av eget, har människor jag bryr mig om också en hel del.

Efter några natters vältrande i bekymmer och brist på sömn bad jag i min stilla bön få lära mig leva så att livet blir bekymmersfritt. Jag bad om att få hjälp att fatta smarta beslut, sköta saker rätt, ha insikt, tålmod och djup godhet för att komma bort från bekymmer i livet. Jag såg framför mig hur min kropp blev 15 kilo lättare, axlarna blev avslappnade i en ny position samtidigt som ett innerligt leende lyste över hela ansiktet. Lättsamt möter jag livet.

»I livet måste få ingå både en och annan dust och vurpa.«

NÅGRA DAGAR senare läste jag: ”Be inte om medvind. Lär dig segla.” Måne det var ett svar på min bön? Jag behövde påminnelsen.

Redan som ny i föräldrarollen insåg jag att mina barn inte kan eller ska få allt de pekar på. De måste ibland få höra ordet nej och lära sig hantera det. Är jag en klok förälder ber jag inte om en spikrak väg åt mina barn där allt går som på räls. Nej, vi inser alla att i livet måste få ingå både en och annan dust och vurpa. Hurudana människor skulle de annars bli?

Det jag istället ber om för mina barn är insikt, mod, kärlek, kraft och tro. Insikten att kunna skilja rätt från fel, viktigt från oviktigt. Modet att vara sig själva. Kärlek till sig själv och andra. Kraft att ta sig igenom det svåra. Tro på att det finns en mening och någon som hjälper och hör bön.

Devisen ”Be inte om medvind. Lär dig segla” är förenlig med hur jag normalt förhåller mig till livet. I alla fall när jag har sovit ordentligt och därmed har klara tankar!

Inga-Lene af Hällström är vikarierande diakon i Kristinestads svenska församling.

Hans-Erik Lindqvist

Bor i Finby, Närpes.

Är forstmästare och pensionerad stadsdirektör. Medlem i Närpes stadsfullmäktige och ordförande i stadsstyrelsen.

Familj: sambo Mona, tre vuxna barn och två barnbarn.

Intressen: skärgårdsliv, motion och bänkidrott.

– Nu som pensionär hinner jag njuta av naturen på ett helt nytt sätt. Jag tycker till och med om höstmörkret! säger Hans-Erik Lindqvist. FOTO: PRIVAT

”Vi ska jobba för trygghet”

– Jag är tacksam för att jag fick en chans till i livet! säger Hans-Erik Lindqvist, pensionerad stadsdirektör i Närpes.

TEXT: **PIAN WISTBACKA**

NÄRPES För drygt ett år sedan gick **Hans-Erik Lindqvist** i pension från arbetet som stadsdirektör. Det gick inte utan en viss dramatik. I slutskedet av tjänstgöringen fick han problem med hälsan.

– Jag hade haft astma som barn och trodde att det var den som hade kommit tillbaka, men andningsproblemen visade sig bero på ett klaffel på hjärtat. Jag blev opererad i februari i fjol. Jag är tacksam för att jag fick ett nytt liv!

Som stadsdirektör tog han över år 2007, och det hann bli 13 år på posten. Före det arbetade han in-

om skogssektorn i 26 år. Dessutom har han haft ett deltidjordbruk ända tills i fjol.

– Många har frågat mig om det inte kändes underligt att gå från att vara skogskarl till att bli kommunalare. Jag brukar tänka att människorna alltid är väldigt lika oberoende av bransch. Det som man har i uppdrag och utför skiljer sig åt i de olika branscherna, men speciellt som förman är det befriande att erfara att människan i grunden är likadan.

Samhällsengagemanget är inte lagt på paus efter pensioneringen.

I somras blev Hans-Erik Lindqvist invald i stadsfullmäktige i Närpes, och han är dessutom ordförande i stadsstyrelsen från och med i höst.

Varför vill du fortsättningsvis vara engagerad?

– Som pensionär tycker jag att man är skyldig att visa sin tacksamhet för det man fått och det man varit med om. Och samhällsintresset har jag ju alltid haft!

Rollen som förtroendevald är lite annorlunda.

– Det är att besluta och försöka lyssna på invånarna ur en annan synvinkel och göra det bästa för dem.

– Vi ska jobba för trygghet, säger Hans-Erik Lindqvist. Tryggheten är viktig både i familjen och samhället. Det är något vi alla söker, och det kan vi bjuda på i de mindre kommunerna.

Som medlem i styrgruppen och styrelsen för Österbottens välfärdsområde ser han hoppfullt på den kommande vårdreformen och de förändringar den medför.

– Vårdreformen har diskuterats

hela den tid som jag varit med inom det kommunala, och någon gång måste man ju komma till skott. Jag tror att vi kan bygga upp någonting som känns som att alla har nytta av det. Närservicen ska finnas kvar, men jag hoppas också att vi kunde få lite specialvård ute i bygden.

»Jag tror att vi kan bygga upp något som alla har nytta av.«

Hur ser du på församlingens roll i närsamhället?

– Jag har börjat uppskatta tredje sektorn och församlingarna mer och mer. Jag beundrar människor som lägger all sin fritid på att hjälpa andra människor både i närsamhället och längre ute i världen. Det är så viktigt att vara med och skapa trygghet för andra.

Lokalsidorna för de svenska församlingarna i Åboland-Åland utkommer i varje nummer av Kyrkpressen. Redaktör: Sofia Torvalds, sofia.torvalds@kyrkpressen.fi, tfn 040 831 6748. Dessa sidor görs i samarbete med församlingarna och materialet är beställt av dem.

Lisbet Nordlund är tacksam över att så många vill fylla på Matbankens förråd och på det viset göra livet lättare för de mest utsatta.

Matbanken behövs

Matbankens verksamhet har nästan återgått till det normala efter coronabegränsningarna. – Den minskar lidandet för dem som är ekonomiskt utsatta, men den gör också en miljöinsats.

TEXT: **SOFIA TORVALDS**

MARIEHAMN Matbanken grundades i tiden som ett samarbete mellan olika kyrkor och organisationer som alla var bekymrade över EU-migranterna som satt utanför butikerna och tiggde.

– Vi började i liten skala. Vi hade klienter som vi inte kunde hjälpa på andra sätt, men vi kunde välkomna dem till Matbanken i stället för att bara komma med ett nej, berättar Lisbet Nordlund, som är diakonissa i Mariehamns församling.

Matbanken är en egen förening,

men den är en viktig del av församlingens diakoni.

– Det är över hundra hushåll per vecka som besöker Matbanken. Under pandemin har alla Matbankens kunder fått besöka den varannan vecka.

Överväldigande respons

Matbanken delar ut svinmat från affärer och från lokala matproducenter. Det kommer också in exempelvis äpplen och potatis från jordbrukare.

– I höst har vi fått in lite sämre

med varor och vi hade ganska tomma förråd. Butikerna har blivit bättre på att minska på matsvinnet och så har vi ju haft en exceptionellt fin turistsommar, vilket inneburit att varorna gått åt.

De gick ut på sociala medier och bad om hjälp med att fylla förråden.

– Vi blev helt överväldigade av responsen! Vi har haft arbetsplatser som samlat in varor för matbanken bland personalen, medierna har bjudit på gratisannonser. Just nu ser det bra ut!

Gör också en miljöinsats

Men behovet finns fortfarande, och Matbanken och Mariehamns församlings diakoniarbetare tar tack samt emot alla donationer.

– Jag tycker Matbankens insats är väldigt viktig. Med hjälp av den minskar vi lidandet för dem som lever i ekonomisk utsatthet, men

vi gör också en miljöinsats genom att dela ut matsvinn.

Tror du att Matbankens klienter känner av en tröskel – att det kan kännas svårt att ta emot hjälp?

– Visst finns det en tröskel. Men jag tycker också att den blivit lägre med tiden.

Matbanken har öppet varje onsdag och torsdag. Onsdagarna är reserverade för barnfamiljer och torsdagarna för andra.

– Just nu är pandemiläget sådant att några kunder i taget får komma in, men inte vandra fritt i utrymmet. I stället får man stå vid disken – lite som i butiken förr i tiden! – och peka på vad man vill ha. Det ligger ju i allas intresse att den mat som delas ut verkligen är välkommen och blir uppäten.

Vill du hjälpa till med att fylla Matbankens förråd för hösten? Onsdagar och torsdagar kl 10–12 kan du komma med varor till Matbanken. Andra dagar tar diakonin emot varor på pastorskansliet.

»Tröskeln har blivit lägre.«

ÅBOLANDS PROSTERI

VÄSTÅBOLAND

Pargas församlingsdistrikt:

Fr 29.10 kl. 18: Konserten "Sånger av Johannes – nyskrivna sånger i kristen tradition" i Pargas kyrka, med Johannes Westö, gitarr, munspel och sång. Fritt inträde. Servering i pausen.

Lö 30.10 kl. 18.15: Psalmafton om Britt G. Hallqvists psalmer i Pargas kyrka, med Birgitta Sarelin och Brita Holmström.

Sö 31.10 kl. 10: Högmässa i Pargas kyrka, Harry S. Backström, Hanna Lehtonen. Välsignelse till tjänst av diakonerna Henrica Lindholm och Linnéa Nygård samt ungdomsarbetsledare Solveig Björklund-Sjöholm.

– **kl. 18:** Lovsångskväll med nattvard i Pargas kyrka med församlingens präster, Pargas kyrkokör samt Sven och Eva Bäcksbacka.

On 3.11 kl. 18: Veckomässa i Pargas kyrka, Harry S. Backström, Hanna Lehtonen.

Lö 6.11 kl. 10: Alla helgons dags gudstjänst med ljusständning i Pargas kyrka, Päivi Nuotio-Niemi, Hanna Lehtonen. Pargas kyrkokör och Johanna Schwela, violin, medverkar.

– **kl. 18:** Aftonmusik på alla helgons dag i Pargas kyrka, konsert med Mikko Heininen, piano.

Sö 7.11 kl. 12: Högmässa i Pargas kyrka, Pär Lidén, Hanna Lehtonen.

Nagu kapellförsamling:

Sö 31.10 kl. 11: Högmässa i Nagu kyrka, Kjell Granström, Robert Helin.

On 3.11 kl. 19: Bibel, sång och bön i Nagu kyrka.

Lö 6.11 kl. 18: Alla helgons dags tvåspråkiga kvällsgudstjänst med ljusständning i Nagu kyrka, Kjell Granström, Robert Helin.

Sö 7.11 kl. 11: Sjöfartssöndag med högmässa i Nagu kyrka, Harry S. Backström, Kjell Granström, Robert Helin. Sopplunch och kaffe i församlingshemmet.

Korpo kapellförsamling:

Lö 6.11 kl. 18: Alla helgons dags gudstjänst med ljusständning i Korpo kyrka, Esa Killström, Mikael Granlund.

Sö 7.11 kl. 15: Gudstjänst med ljusständning i Norrskata kyrka, Esa Killström, Kjell Granström.

Houtskär kapellförsamling:

Sö 31.10 kl. 11: Finsk högmässa i Houtskär kyrka, Peter Blumenthal, Uma Söderlund.

Lö 6.11 kl. 11: Alla helgons dags gudstjänst med ljusständning i Houtskär kyrka, Peter Blumenthal, Uma Söderlund.

Iniö kapellförsamling:

Sö 31.10 kl. 13: Finsk högmässa i Iniö kyrka, Juho Kopperoinen.

– **kl. 15:** Gudstjänst med nattvard i Iniö Aftonro, Jussi Meriluoto.

Lö 6.11 kl. 17.30: Alla helgons dags gudstjänst med ljusständning i Iniö kyrka, Jussi Meriluoto.

Sö 7.11 kl. 13: Högmässa i Iniö kyrka, Jussi Meriluoto.

ÅBO

fre 29.10 kl 10.30–12: Anhörigvårdarcafé, Kvarterssklubben (Henrikskatan 9, Åbo)

sön 31.10:

– **kl 12:** Högmässa, Domkyrkan. Björkgren-Vikström (pred), Wikstedt (lit), Söderlund. Barnhörna. Kyrkkaffe. Gudstjänstgrupp Ester medverkar.

– **kl 15:** Mässa, Kustö kyrka. Björkgren-Vikström, Söderlund. Gudstjänstgrupp S:t Karin medverkar. Kyrkkaffe.

mån 1.11:

– **kl 11.45–12:** Lunchmusik med Ensemble MMXX, Domkyrkan.

– **kl 18:** Diskussionsgrupp för unga vuxna, Aurelia.

tis 2.11:

– **kl 14.30–18.30:** Ungdomshålan, Aurelia.

– **kl 18:** Tyst meditation, Aurelia.

ons 3.11:

– **kl 10–12:** Familjecafé, Papinholma församlingshem.

– **kl 13–15:** Café Orchidé, Aurelia. Välkommen att bekanta dig med vår nya tf. diakoniarbetare Nenne Lappalainen.

tor 4.11:

– **kl 9.30–11.30:** Familjecafé, Aurelia.

lör 6.11 kl 15.30: Musikgudstjänst med parentation, Uppståndelsekapellet. Ljus tänds till minnet av de församlingsmedlemmar som avlidit det senaste året. Wikstedt, Juslin, Söderlund.

VÄSTÅBOLAND

Musik

Sånger av Johannes

Församlingsveckan "Kyrkan mitt i byn" i Pargas pågår veckan ut. Fredagskvällen bjuder på konserten "Sånger av Johannes – nyskrivna sånger i kristen tradition". Johannes Westö – gitarr, munspel och sång – delar med sig av sånger som kommit till honom under åren som gått. Välkommen på konsert i Pargas kyrka **fredagen 29.10 kl. 18**. Fritt inträde! Församlingen bjuder på servering i pausen.

sön 7.11 kl 12: Högmässa, Domkyrkan. Högmässan kan även ses via www.virtuaalikirrko.fi. Wikstedt, Söderlund, Juslin. Barnhörna. Kyrkkaffe. Gudstjänstgrupp Rut medverkar.

mån 8.11 kl. 14–15.30: Missionskretsen, Aurelia.

tis 9.11:

– **kl 14.30–18.30:** Ungdomshålan, Aurelia.

– **kl 18:** Tyst meditation, Aurelia.

– **kl 18–18.30:** Orgelkonsert för konfirmander och andra intresserade med Christian Juslin, Domkyrkan.

ons 10.11:

– **kl 10–12:** Familjecafé, Papinholma församlingshem.

– **kl 12:** Frukostklubben, Kåren (Tavastg. 22, Åbo).

Maria Björkgren-Vikström "Kyrkan och tre aktiva generationer". Anmälan senast 8.11 innan kl. 18 till tkurten@abo.fi, 045-125 5880.

– **kl 13–15:** Café Orchidé, Aurelia.

MARIEHAMN Barn

Pysselklubb med Mariehamns unga församling

Pysselklubben är för dig som är 7–12 år och som är intresserad av att pyssla.

Var? På Villa Carita, Ålandsvägen 45. När? **Varje onsdag kl. 18.00–19.00.**

Klubben leds av församlingens unglédare Felicia Tuominen och Selma Fagerholm.

Välkommen med!

JOMALA Allsång

Kom med och sjung!

Sånger om himlen – **Söndag 7.11 kl. 18.00** i kyrkan. Allsång, körsång och instrumental-musik kring himmelska toner.

tor 11.11:

- kl 9.30–11.30: Familjecafé, Aurelia.
- kl 18.30: Samtal under temat "Vändpunkt" med John Vikström och Monica Vikström-Jokela, Aurelia. Bokförsäljning kl. 16–18.30, kaffe kl. 17.30, samtalet inleds kl. 18.30. Kvällen arrangeras av Fontana Media, Kyrkpressen och Församlingsförbundet.

ÅLANDS PROSTERI

JOMALA

Församlingen och Covid-19
Ändringar kan förekomma, följ med i församlingens information på jomala.evl.ax och facebook.com/jomalaforsamling.

Mässor och andakter

Mässor och andakter firas i Sankt Olofs kyrka om inte annat anges. Församlingen följer smittläget och de anvisningar som medföljer.

Högmässa: söndag 31.10 kl. 11.00 Tjugotredje söndagen efter pingst – Förlåt varandra

Högmässa: söndag 7.11 kl. 11.00 Tjugofjärde söndagen efter pingst – Medborgare i två rikena

Vesper

Lördag 6.11 kl. 18.30: Helgmålsvesper

Barn och unga

Sjung och gung: för barn ca. 0–4 år.

Torsdagar kl. 9–11, sångstund 9.30.

Tisdagsklubben: åk. 1–4, tisdagar kl. 18–19.30.

Klubb på Fridborg: åk. 1–3, torsdagar kl. 18–19.30.

Vuxenkörer

S:t Olofs kyrkokör: torsdagar 19.00.

Övrig verksamhet

Kenyamissionen: måndagar kl. 13–15

Missionssyfoeningen: tisdagar kl. 12.30.

Gregoriansk sång: varannan måndag (jämn vecka) kl. 19 i kyrkan.

Herrlunch: torsdag 4.11 kl. 12.00. Anmä-

lan på 018 – 32 830 senast 2.11.

Bokcirkel: onsdag 10.11 kl. 14.00

Loppis med barntema: tisdag 16.11 kl. 18–20. Boka bord på sonja.wine@evl.fi.

Café Turné: fredag 29.10 kl. 13.30 på 4H-gården.

Våra sakrament och riter på vardagspråk: onsdagar kl. 18.30–20

All verksamhet hålls i Olofsgården om inte annat nämns.

MARIEHAMN

FR 30.10 kl. 19.00: Musikan-dakt i Mariakapellet.

LÖ 31.10 kl. 11.00: Högmässa i S:t Görans kyrka. OBS! Parentation för alla under året avlidna är kl. 18.00!

LÖ 31.10 kl. 14.00: Finskspråkig mässa i S:t Görans kyrka.

LÖ 31.10 kl. 18.00: Parentation för alla under året avlidna i S:t Görans kyrka.

SÖ 01.11 kl. 11.00: Högmässa i S:t Görans kyrka, Gunnevi Styrström, musiker.

TO 05.11 kl. 11.30: Lunchmässa i S:t Görans kyrka.

TO 05.11 kl. 12.00: Sopplunch på Margaretagården.

SÖ 08.11 kl. 11.00: Högmässa i S:t Görans kyrka. Kyrkkaffe.

SÖ 08.11 kl. 15.00: Sinnesromässa i S:t Görans kyrka. Kaffeservering i församlingshemmet från kl. 14.00.

TO 12.11 kl. 11.30: Lunchmässa i S:t Görans kyrka.

TO 12.11 kl. 12.00: Sopplunch på Margaretagården. Kyrktaxi till gudstjänst, tfn 018–19500.

KOLUMNEN

MARIA SJÖLUND

Hjärtats trädgård

I MAJ fick jag ett högre stängsel kring mitt trädgårdsland. Äntligen kan jag odla utan att rådjuren tar för sig av grönsakerna och blomsterprakten. Jag har grävt, rensat och flyttat. Sommaren var inte så välplanerad i trädgården, jag hann inte se över det som redan fanns och vad jag ville ha. Potatis och sallad samsades med bärbuskar och blommor. I juli fick jag plantor som fick en tillfällig plats i landet, där det råkade vara ledigt. Landet förändras lite hela tiden. Nu är rotsakerna skördade och det finns mycket plats. Jag har en plan: halva trädgårdslandet för blommor, andra halvan för ätbart.

Ogräset bredde ut sig som en matta. När jag rensat har jag tänkt att livet är som trädgårdslandet. En del växter dominerar, sprider sig och kväver andra. Man behöver tukta och gallra för att det ska finnas utrymme att växa. Vi människor "tuktar varandra" och liksom väder och vind far fram i landet bjuder livet på oväder, utmaningar som kan te sig omöjliga. När vi ser tillbaka kan vi se att det vi varit med om har fått oss att växa, att bli mer rotade och vi har fått en vidare förståelse för andra.

» Vi behöver rensa bort det som varit och leva i nuet.«

OGRÄSMATTAN ÄR borta, det är rent och fritt. När vårsolen börjar värma ska jag klippa, beskära, så nya rader och stöda upp de växter som är sköra. Det ska spira och jag ska njuta. Vi får se det vackra och fina hos varandra, stöda när någon har det tungt och ge varandra utrymme att växa. Med uttrycket "hen har verkligen blommat ut!", menar man att personen har hittat rätt och mår bra. Jag vill hellre använda uttrycket "hen har verkligen slagit ut i blom", hen blommar – är vacker och livskraftig.

Mina växter har en historia, förknippade med människor jag tycker om. I hjärtats trädgård har vi minnen, människor vi tycker om, livets svårigheter, glädjeämnen. Ogräs? Vi behöver fylla på med ny jord, näring och vatten, vi behöver rensa bort det som har varit, och leva i nuet. Den Store Trädgårdsmästaren fyller oss med livskraft så att vi får växa och slå ut i blom.

Maria Sjölund är diakon i Finström-Geta församling.

ÅBO | väntan på advent

En hundrade dundrande adventsfest för hela familjen

Välkommen på fest! Ta med familjen till Aurelia, här har vi roligt program med samvaro. Pysselsugna tar vi väl hand om och lek och spel är vi bra på. Det bjuds på risgrynsgrot och pepparkakor. Vi firar andakt.

När? **Lördagen 20.11.2021 kl. 11–13**

Var? Aurelias första våning. Auragatan 18, Åbo.

Anmälan senast 18.11.2021 via lyyti.in/hundreddundradefest21

Arrangör: Åbo svenska församling

Kjell Granström gillar det stiliga kyrkskeppet i Nagu kyrka. FOTO: EEVA GRANSTRÖM

Sjöfartssöndag

Söndag 7.11 firas Sjöfartssöndag i Nagu kyrka. Högmässa med Harry S. Backström, Kjell Granström och Robert Helin.

Köttsoffa och kaffe med dopp och samkväm i församlingshemmet efteråt. Mirjam Granström sjunger i kyrkan och vid samkvämet.

Kyrkskeppet firar femtio

Kyrkskeppet Aid i Nagu kyrka fyller femtio – och det firar församlingen med högmässa i kyrkan och samkväm i församlingshemmet.

TEXT: **SOFIA TORVALDS**

NAGU I november blir det 50-årsfest i Nagu kyrka – närmare sagt kyrkskeppet Aids födelsedag. Det byggdes år 1971 av modellbyggare Åke Sandvall i Finby, Nagu.

– Förebilden är Nagubriggen Aid som gick av stapeln år 1873 på Thoras varv i Nagu, berättar Kjell Granström, som är kaplan i Nagu kapellförsamling, som är en del av Väståbolands svenska församling.

»Seglationen lade grunden för ett välstånd i bygden.«

Modellens skrov är av träslaget abachi, bordläggningen, brädgångar, stänger och rår av vit bok, däck och däckshus av furu.

– Nagu församling har skänkt kyrkskeppet till kyrkan för att hedra bortgångna, djärva, företagsamma män, som arbetat i sjöfartens tjänst.

Ännu på 1800-talet hängde ett tidigare kyrkskepp, en tremastad fregatt, i Nagu kyrka. Det överfördes sedan till Åbo historiska museum.

Påminner om gemenskap

Kjell Granström har alltid tyckt att kyrkskeppet Aid är stiligt och exakt byggt.

– Men det hänger så högt uppe att det är svårt för kyrkobesökaren att njuta av alla detaljer.

Han påminner om att skeppet är ett kyrkskepp, inte ett votivskepp – det hör alltså inte ihop med en förlisning där kaptenen lovat en gåva till församlingen om besättningen blir räddad.

– Men det påminner oss om en tid då

männen och hela familjer gjorde stora uppoffringar för bygdens väl via sjöfarten. Det påminner oss ännu idag om att vi alla ska sträva efter det gemensamma bästa, var och en på sin plats, också när livet kan kännas som ett upprört hav, säger Granström.

Skeppet påminner också om en speciell era i Nagu sockens historia.

– Seglationen var stor härifrån, och lade grunden för ett välstånd i bygden.

Firar sjöfartssöndag

Kyrkskeppets Aids 50-årsjubileum ska firas med en Sjöfartssöndag i kyrkan.

– Efter högmässan blir det köttsoffa och kaffe med dopp och samkväm i församlingshemmet. Hela bygden hälsas hjärtligt välkommen! säger Granström.

– Temat för söndagen är ”medborgare i två riken”. Det betyder att vi kristna är medborgare både i samhället och i Guds rike på samma gång. För oss här i skärgården och i Nagu har sjöfarten varit en viktig del av det samhälleliga livet.

Tystnaden talar är en retreatbilaga från Retreatgården Snoan.

Retreatgården Snoan bärs upp av frivilliga husfolk

Det ger mycket att som husfolk få göra retreaten till en fungerande helhet.

Text och foto: **Rolf af Hällström**

Det bullrar lite mer än vanligt på retreatgården Snoan, det förra torpet i skogen bakom Frontmuseet på vägen ut till Hangö. Gårdens husfolk har samlats till talkodag, gräsmattan ligger redan välklippt i septemberensolen.

När husdjuren är borta och det tidigare hönshuset blivit kapell vill skogen ta över och gårdstunet växa igen. Nu på talkodagen skuffar huskaplanen **Maria Repo-Rostedt** en gräsklippare längs tystnadens stig, längre bort sjunger en motorsåg.

På gårdstunet sitter **Irmeli "Imme" Vartiainen** och rensar rönnbär. "Surt", visste redan räven om rönnbären men Snoan har ett eget recept. Hemligheten heter konjak.

Hinna fatt sig själv

Imme Vartiainen började gå på retreat för tio år sedan. Den första var ordnad av hennes egen församling, Esbo svenska.

– Vi vågade oss så här långt bort som till Snoan, det kändes tryggt och bra med eget folk, minns hon sitt första besök tillsammans med väninnan **Birgit "Bibi" Jakobsen-Korvenoja**.

Imme Vartiainen arbetar inom småbarnspedagogiken och i det jobbet har man mycket omkring sig hela tiden. På Snoan är det en sak i taget.

– Det behövs lugnare pass emellan, när man hinner få fatt sig själv, säger hon.

Hon har varit med om flera retreat sedan dess. Det har alltid varit skönt och fint. Så när det ordnades husfolksutbildning gick hon med och har gjort några "keikkor" se-

Bibi Jakobsen-Korvenoja, Henrik Helander och Imme Vartiainen kring de plockade rönnbären iförda husfolkets munkjackor.

dan dess. Enkla och vilsamma uppgifter i en fin miljö.

– Vilan finns också i hushållssysslor, betonar hon.

En länk i helheten

Hennes väninna Bibi Jakobsen-Korvenoja putsar silver i stugköket.

– Vi blev förälskade i Snoan. Vacker natur, god mat, det doftar Guds närvaro, säger hon om första besöket.

Jakobsen-Korvenoja har jobbat som eftisledare. Hon kunde kanske kalla sig coach för barn, säger hon, nu när många yrkesuppgifter skrivs om.

Tidebönerna är det svåraste för en ny deltagare. Växelläsning är inget man sysslar med till vardags. Att gå in i tystnaden som det heter var inte heller lätt.

– Men man är inte tyst så länge, bara en dag.

Att vara husfolk känns bra. Hon

använder gärna ordet tjänande.

– Man är en länk i helheten, vet hur mycket det betyder för retreatdeltagarna, dessutom är det alltid lite spännande att få vara bakom kulisserna.

På Snoan och utanför Snoan är två helt olika världar. Man kommer från det vardagliga till det andliga, blir uppfylld av frid och kärlek.

– Man blir på ett sätt renad, funderar hon.

Det svåraste är att åka tillbaka. Lämna tystnaden och köra ut på Hangövägen. Det borde finnas en mellanstation.

”**Vacker natur, god mat och det doftar Guds närvaro.**”

Henrik Helander som tömmer komposten har haft en livslång relation till Snoan. Han var med redan om invigningen 1974 och kände väl retreatankens ikoniska damer Margga och Märta. De två som importerade hela idén till Finland, tog in retreatledare från Sverige och bjöd in sina vänner och aktiva och anställda i församlingarna till sitt torp.

När Snoan startade hade **Margga Ahlqvist** och **Märta Sohlberg** någon bekant som skötte det praktiska vid sidan av tideböner, mässa och undervisning. De var dagens husfolk.

Helander satt med i Retreatstiftelsens styrelse i många år. Som hangöbo var han den närmast bosatta och fick ofta hoppa in och hjälpa till när det behövdes en insats.

Frivilligjobb en konst

Många församlingar som Grankulla har ett par retreat per år med egna retreatledare.

– De har haft stor betydelse för församlingarnas egen verksamhet.

Helander säger att kyrkan har haft så mycket pengar att församlingarna har kunnat ha anställda för allt. Det slår tillbaka nu. Då behövs frivilliga.

Men han betonar att det ligger någonting djupare i frivilligarbete än att bara lappa ekonomin. Det här med frivilliga är en konst för sig. De får ingen lön men behöver en belöning.

Som husfolk på Snoan finns det stora plus. Man bor gratis, åter gratis är också delaktig i retreaten när det är möjligt. Dessutom brukar Församlingsförbundet ordna ett årligt festtillfälle. Sådant skapar gemenskap och identifikation.

Kyrkvärd och husfolk betyder också att du har en fullmakt att göra något. Att bli delaktig är en viktig del av församlingen.

– Man får ett innehåll. Jag har ett medansvar och det behövs. Det är en belöning.

Husmor Susanna Nyman har hittat sin plats på Snoan.

Text och foto: **Rolf af Hällström**

DET ÄR lågt i tak i det gamla stugköket, den gamla vedspisen fungerar som kaffebord. Det är dukat för tolv, med bordduk och ovala tabletter. I serveringsskåpet skymtar tabletter i fyra färger och servetter i åtta, förutom de mönsttrade. Det estetiska är viktigt på en retreatgård.

I köket i köksflygeln puttrar lunchsoppan med lax, zucchini, dill och lite till. Det är talkodag för husfolket, de som tänder ljusen på altaret vid tidebönerna och ser till att allt finns på plats.

En retreat är som ett pop up kloster på några dagar. Tidebönerna med växelläsning ur psaltarsalmer är hämtade direkt från klosterlivet. Tillsammans med måltiderna ger de rytm åt dagen: laudes kl 8.30, middagsbön kl 12, vesper kl 18 och completorium kl 21.

Retreaterna hålls i regel under veckosluten. På fredagen hälsar retreatkoordinatör **Karin Strandberg** deltagarna välkomna till dagens kvällsmål klockan halv sju. Då ser man också gårdens husmor **Susanna Nyman**, men sedan försvinner hon i sina regioner bakom dörren till köksflygeln.

Susanna Nyman har jobbat med allt tänkbart inom restaurantbranschen, mycket med catering. Hon är hemma från gamla Borgå landskommun, har bott elva år i Helsingfors och som för så många kolleger inom branschen har jobbet tagit hårt på hälsan.

” Här sku vara någonting för dig.

Så varför jobba på Snoan?

– Jag hittade min prins i Bromarv, säger Susanna.

En liten förklaring är på plats. Prinsen är hennes nuvarande man som sköter ett jordbruk i Bromarv därifrån också laxsoppans potatis kommer.

Bromarv är den minsta av de åtta socknar som bildar dagens Raseborg. Susannas väg hem till Bromarv gick och går förbi vägskalet till Snoan. Som flitigt läsare av Kyrkpressen visste hon vad som dolde sig bakom skylten men kom sig inte för att ta reda på dess mera.

En morgon vid köksbordet läste hennes man i lokaltidningen att Snoan sökte en husmor. På den tiden var sysslan delad på två.

– Här sku vara nånting för dig, sa han.

Kalle Sällström på Församlingsförbundet är hemma från Borgåhället så hon tog mod till sig och ringde upp. Och ett, tu, tre hade hon undertecknat ett arbetsavtal.

Maten blir speciellt viktig på en retreat med tystnad vid måltiderna. På Snoan är det hembakt som gäller och upplägget ska vara estetiskt.

FOTON: BIBI JAKOBSEN-KORVENOJA

– Vad har jag gett mig in i, funderade hon men inombords kändes det rätt.

SNOAN VAR i början ett privathem dit grundarna bjöd in sina vänner och kraven var därefter.

Men gör man mat åt betalande gäster så ska det vara ordning, bara tänka på hygienkraven.

Maten är otroligt viktig under en retreat, det ska vara gott och alla ska bli mätta och glada av måltiderna. Menyn består av husmanskost gjord med omsorg och kärlek. Det är Janssons frestelse, puresoppa med grynost och ugnslax med rostade rödbetor. Det nyaste är broilergröta på indiskt sätt.

Fast hon följer inte recept, det är för amatörer.

– Smaka, smaka, smaka, är hennes professionella inställning.

En av fyra måltider är alltid vegetarisk. Vege är trendigt och Susanna säger att det finns

Susanna Nyman
är husmor på
retreatgården
Snoan i Lappvik.

MAT ÄR KÄRLEK

många olika sätt att ersätta kött, som bondböna eller mifu av mjölkprotein. Det går till och med att laga lasagne av.

Men måste någon hålla vegetariskt eller annan diet så är hon noga med att rätten inte är avvikande utan liknar den "vanliga" maten så mycket som möjligt.

På Snoan är det hembakat som gäller i fråga om kaffebröd. Nu om söndag ska det bli en morotskaka som hon själv har utvecklat. Dessutom bakas här Snoanlimpa, släkt med skärårdslimpan för övrigt.

Här i köket kokas också de marmelader och sylter som ingår i morgon- och kvällsmålet. Likaså specialiteter som morots- aprikosmarmelad som man kan köpa med sig, efter recept som funnits i huset. Också den med rönnbär:

– Det ska vara konjak till, bekräftar Susanna.

Själv kommer hon till arbetet på fredagen, planerar matlistan och åker till butiken för att

” *Jag känner en så oerhörd glädje över det jag får göra.* ”

köpa det som behövs för ett matlag på max femton personer. Och är den sista som far därifrån.

Närproducerat och rättvisemärkt ingår i målsättningarna och Västnyland har många fina producenter. Men Susanna säger att det är en logistisk fråga. Ett matlag på max 15 personer innebär trots allt små mängder.

– Det finns inte tid att kryssa omkring och köpa. K-affären får räcka, säger hon.

EFTER FREDAGSMÅLET går gästerna "in i tystnaden" och övriga måltider äts under tystnad. När man koncentrerar man sig på maten blir det ännu viktigare hur maten smakar.

Köket ska ge sin andel av helhetsupplevelsen, resonerar hon. Förmedla kärlek från ovan via maten. Ugnslaxen, den med sina rostade rödbetor får smaken förhöjd av en sås med gräddde, dijonsenap och olja-salt-honung-citronsaft.

Att få vara i den här miljön med alla människorna, uppleva andan i huset och få göra det som hon älskar mest och det är att laga mat. Det är så optimalt så att det känns nästan för bra.

– Jag känner en så oerhörd glädje över det jag får göra. Jag tror det är ett svar på en bön som jag aldrig vågat uttala, säger hon.

Den respons hon får för maten sporrar att fortsätta. I kväll är det smått festligt och hon ska göra sitt bästa. Det får puttra på och hon smakar av tills hon är nöjd.

ÖPPNA RETREATER PÅ SNOAN 2022

De öppna retreaterna på Snoan riktar sig till alla intresserade, retreaterna kräver ingen förkunskap, retreatmiljön erbjuder en kravlös och stilla miljö för eftertanke, andaktsliv, återhämtning och inspiration. Välkommen på retreat!

Midvintertidens retreat 14-16.1.2022

En retreat där vi varvar stillhet, vila och bön med stickning eller annat handarbete. Vi bryter tystnaden ett par gånger per dag. Möjlighet till individuella samtal med ledarna. Ledare Carita Österberg och Ann-Sofi Storbacka. Pris 200 e.

Ekofastarettat – en del i kyrkans Ekofasta kampanj 11-13.3.2022

Ekofastan är Evangelisk-lutherska kyrkan i Finlands kampanj. Under retreaten får vi öva oss i närvaro, ta paus från vardagen, fira andakter i form av tideböner, njuta av god och näringsrik ekologisk mat och vårda kropp, själ och ande. Retreaten passar bra som första gångsretreat om du inte deltagit i en retreat tidigare. Ledare Yvonne Terlinden. Pris 150 e.

Retreat med Stillhetens yoga 25-27.3.2022

På Snoan sitter vi ofta stilla i bön, men man kan hitta stillheten också i rörelse. Stillhetens yoga® är en form av kristen yoga och har utvecklats av sjukhusprästen och retreatledaren Heli Harjunpää. Under övningarna öppnar vi oss för Guds närvaro. Utgångspunkten är att varje kropp är en unik gåva av Gud, därför passar stillhetens yoga alla. Ledare Maria Repo-Rostedt. Pris 200 e.

Kristus är uppstånden – påskretreat 14.4-17.4.2022

Upplev påskens händelser i retreatens stillhet och begrundan, börjande med skärtorsdagens nattvardsgång, genom långfredagens sorg till påsk morgonens uppståndelseglädje. Ledare Björn "Nalle" Öhman. Pris 240 e

"Min tid- min väg"- retreat med biskop emeritus Erik Vikström 22-24.4.2022

Tiden efterpåsk, med naturens uppvaknande till nytt liv, stämmer oss att reflektera kring

livets gång, och dess mångskiftande möjligheter. Ledare Erik Vikström. Pris 200 e.

Vandningsretreat 20-22.5.2022

För dig som inte varit på retreat tidigare, kan det vara ett bra sätt att pröva på. Ledare Claus Terlinden. Pris 200 e.

Introduktion till ignatiansk retreat 26-29.5.2022

För att kunna delta i en 10 dagar lång retreat, förutsätts att man deltagit i introduktionskursen i de andliga övningarna enligt Ignatius av Loyola. Denna möjlighet ges på Snoan. Välkommen att bekanta dig med den Ignatianska spiritualiteten! Ledare Maria Repo-Rostedt. Pris 240 e

"Därför ger jag inte upp" retreat med Liselotte J Andersson 16-18.9.2022

Liselotte J. Andersson är riksevangelist i Eumeniakyrkan Sverige, förkunnare, evangelist, pastor, krönikör, författare, mycket uppskattad retreatledare och erfaren själavårdare. Ledare Liselotte J Andersson. Pris 240 e.

"Vila för kropp och själ" – Retreat för småbarnspedagoger 18-20.11.2022

En retreat som riktar sig till dem som arbetar med småbarnspedagogik, såväl inom kyrkan, som inom dem offentliga och privata sektorn. Ledare Mirva Sandén och Maria Repo-Rostedt. Pris 150 e.

Stilla dagar i advent 28-30.11

Välkommen till Snoans vilsamma miljö med lugn och stillhet för några dagar i advent. Dagarna ramar in av tideböner och måltider, i övrigt använder du tiden till det du behöver mest, t.ex. promenader, läsning, skrivande, handarbete eller bara vila. Ledare Karin Strandberg. Pris 150 e.

ÖVRIGT PROGRAM PÅ SNOAN

Kurs för nytt husfolk 4-6.2.2022

Husfolket på Snoan är frivilliga medarbetare som med sin arbetsinsats och sin närvaro skapar möjlighet för andra människor att gå in i retreatens stillhet. Husfolket sköter praktiska uppgifter under retreaterna, allt från att elda i brasorna till att duka matbord och ringa i klockor. Utbildningen är gratis.

Husfolksretreat 13-15.5.2022

En retreat för våra frivilliga i husfolket, vi kombinerar retreatens vila med talko och kalas på lördagen. Gå kursen för nytt husfolk och kom med!

Vårtalko 14.5.2022 kl. 10-15

Välkommen till Snoan på en tal-kodag, med praktiskt arbete för alla, det finns uppgifter både ute och inne. Vi varvar arbetet med god mat och en stillsam middagsbön.

Föreningen Snoans vänner rf:s 20 års jubileumskaffe 14.5 kl 15.

Sensommardagar för seniorer 22-25.8.2022

Sköna sommardagar med god gemenskap, avslappnat program, god mat och rofyllda andakter i kapellet. Pris 150 €.

Husfolksretreat 9-11.9.2022

En retreat för våra frivilliga i husfolket, vi kombinerar retreatens vila med talko på lördagen. Gå kursen för nytt husfolk och kom med!

Hösttalko 10.9 kl. 10-16

Välkommen till Snoan på en tal-kodag, med praktiskt arbete för alla, det finns uppgifter både ute och inne. Vi varvar arbetet med god mat och en stillsam middagsbön.

Församlingar och andra grupper på Snoan

Församlingarnas retreats riktar sig i första hand till församlingens egna medlemmar, men om man är intresserad kan man som utomstående höra sig för om det finns plats.

Retreat med Petrus församling 28-30.1.2022

Ledare Camilla Norkko och Johannes Westö. Kontaktperson Caroline Sandström, caroline-ezsandstrom@gmail.com.

Retreat med Grankulla svenska församling 1-3.4.2022

Kontaktperson Arla Nykvist, 040-5029756, arla.nykvist@gmail.com.

Retreat med Kyrkslätt svenska församling 6-8.5.2022

Ledare och kontaktperson Lars-Henrik Höglund, lars-henrik.hoglund@gmail.com.

Retreat med symboldrama 2-4.9.2022

Ledare Virva Nyback och Marianne Hagbarth. Kontaktperson Chris-Marie Törnroos chris-marie.tornroos@gmail.com.

KRAN rf:s Retreat för närstående till personer med medberoende- problematik 7-9.10.2022

Denna retreat inbjuder speciellt dem som på olika sätt, genom sitt arbete eller sina relationer kommer i kontakt med personer med beroendeproblematik. Förfrågningar kran@kran.fi.

Retreat med Johannes församling 28-30.10.2022

Kontaktperson Anna-Maria Böckerman, annamaria.boeckerman@evl.fi.

Bidrag för retreats

Snoans vänner är en fristående förening som stöder verksamheten vid retreatgården ekonomiskt och praktiskt. Snoans vänner kan bevilja understöd för deltagande i retreats. **Vill du ansöka om retreatbidrag** kontakta Snoans vänners ordförande Cecilia Forsén, cecilia.forsen@evl.fi eller tfn 040 142 5220. **Om du vill ge ett bidrag** till Snoans vänner och på det sättet möjliggöra verksamheten på retreatgården kan du betala in på Aktias konto IBAN FI71 4055 2650 0004 76, BIC HELSFIHH.

Kontaktuppgifter

Anmälningar till retreats och mera information: www.snoan.fi

Lappviks gårdsväg 22 B, 10820 Lappvik
Retreatkoordinator
Karin Strandberg
Tfn 040-630 7771,
e-post: kontakt@snoan.fi

RADIO & TV

Andrum kl. 6.54

(med repris kl. 9.54)

Fredag 29.10 Minna Silfvergrén, Lovisa

Måndag 1.11 Birgitta Sandås, Vörå (repris från 16.1.2019)

Tisdag 2.11 Maria Björkskog, Esse

Onsdag 3.11 Jonas Gehlin, Stockholm

Torsdag 4.11 Markku Salminen, Helsingfors

Fredag 5.11 Erika Boije, Uppsala

Måndag 8.11 Camilla Klockars, Vasa

Tisdag 9.11 Camilla Klockars, Vasa

Onsdag 10.11 Camilla Klockars, Vasa

Torsdag 11.11 Camilla Klockars, Vasa

Gudstjänst kl. 13.03

Söndag 31.10 Gudstjänst med Helsingfors baptistförsamling. Predikant: Jan Edström.

Söndag 7.11 Gudstjänst med Vanda svenska församling. Predikant och liturg: Kristian Willis. Kantor: Anders Ekberg.

Aftonandakt kl. 19.15

Fredag 29.10 Erik Vikström, Borgå

Lördag 30.10 kl.18.03 Ett ord inför helgen

Måndag 31.10 Förlåt varandra. Textläsare: Sofia Böckelman och Henrik Böckelman. Producent: Hedvig Långbacka (repris från 28.10.2018)

Måndag 1.11 Catarina Olin, Sundom

Tisdag 2.11 Leif-Göte Björklund, Borgå

Onsdag 3.11 Kaikka Växby, Vanda

Torsdag 4.11 Stefan Ång, Jomala

Fredag 5.11 Ingemar Johansson, Mariehamn

Lördag 6.11 kl.18.03 Ett ord inför helgen

Söndag 7.11 Medborgare i två riken.

Textläsare: Maria och Lucas Boström.

Producent: Hedvig Långbacka (repris från 11.11.2018)

Måndag 8.11 Karolin Högberg, Kökar

Tisdag 9.11 Alan Kongari, Vasa

Onsdag 10.11 Albert Häggblom, Esse

Torsdag 11.11 Albert Häggblom, Esse

Albert Häggblom, verksamhetsledare för SLEF, talar i Aftonandakten 10–11.11.

MIN MISSION

– en kurs för dig som vill göra en insats

Nästa kurs hålls våren 2022 på KREDU i Nykarleby.

Efter kursen kan du ansöka om volontäruppdrag utomlands.

Info och anmälningar: www.finskamissionssallskapet.fi/min-mission

Anmäl dig senast 21 januari.

KREDU

www.fmu.nu/soul-kids

12-13.11 i Andreaskyrkan, Helsingfors

Anmälningar senast 31.10

www.fmu.nu/soul-teens

Idag när Jannika Illanvuori mår bra igen vill hon inte döma de föräldrar som har dött till följd av självmord. Enligt henne var de aldrig själviska – utan allvarligt sjuka. BILD: YLE/MARI LATVA-KARJANMAA

NÄR JANNIKA ILLAN-

VUORI mår bra igen

vill hon inte döma de föräldrar som har dött till följd av självmord. Enligt henne var de aldrig själviska – utan allvarligt sjuka.

Himlaliv: Hon levde med självmordstankar

Yle Fem: må 1.11.2021 kl. 18:30, repris ti 2.11.2021 kl. 10:00

Arenan: 31.10.2021

Idag när Jannika mår bra igen vill hon inte döma de föräldrar som har dött till följd av självmord. Enligt

henne var de aldrig själviska – utan allvarligt sjuka.

REDAKTÖR: HANNA KLINGENBERG

NYTT FRÅN DOMKAPITLET

Ansökningar till kaplanstjänst Pedersöre

En kaplanstjänst i Pedersöre församling har varit ledig att sökas senast 22.10.2021 kl. 15.00. Inom utsatt tid har tjänsten sökts av:

Jimmy Österbacka, tf. kaplan i Pedersöre församling.

Domkapitlet prövar

den sökandes behörighet vid sitt sammanträde 28.10.2021.

Följande sammanträde

Domkapitlets följande sammanträden:

30.9.2021

28.10.2021

16.11.2021

14.12.2021

Jimmy Österbacka är för tillfället tf. kaplan i Pedersöre församling.

När **Maria Udd** kom tillbaka från depressionen såg hon tydligare allt det vackra i livet.

– Tidigare då jag kände så mycket smärta var allt svart, säger hon.

TEXT OCH FOTO: **JOHAN SANDBERG**

SER ETT VÄRDE I ATT BARA EXISTERA

Fördrygt tjuugoårs sedan insjuknande skådespelaren Maria Udd i depression. Hon var 19 år och på väg in i vuxenlivet.

– Jag hade en massa symptom som ingen läkare kunde diagnostisera – lite feber, sjuk rygg, magont. Jag hade sådan ångest att jag kunde kasta upp. De bara skickade hem mig med värkmedicin. Ingen tog den själsliga aspekten i beaktande, säger hon.

Det tog över ett år innan hon fick diagnosen. Den fick hon av en specialist hon besökte privat.

– Specialisten ställde några frågor och bad mig fylla i några formulär. När hon såg pappren sa hon: det är helt klart, du har en allvarlig depression, du måste få medicinering och terapi!

Att få diagnosen var en lättnad.

– Det värsta är då man inte vet vad man lider av. Jag bara låg sjuk i min säng i veckor, månader. Ingen visste vad det var. Ingen trodde

jag hade depression. Jag hade alltid varit ganska glad och utåtriktad.

När hon idag ser tillbaka och analyserar det hela ser hon många bidragande orsaker.

– Jag hade stora prestationskrav på mig själv och jag var rädd att misslyckas. Jag hade ju drömmar om vad jag ville studera.

Kraven kom också utifrån. Hon upplevde att hon inte räckte till.

– Jag hade ett ganska gott självförtroende men dålig självkänsla. Grundtryggheten och självkänslan var inte så stark.

Det var ett flerårigt projekt innan hon kom sig upp.

– När jag väl fick medicineringen skedde framsteg redan efter några månader. Jag kände att jag började komma upp ovanför ytan.

Kommer man någonsin till det skedet att man kan säga att nu har jag lämnat det här bakom mig?

– Jag kan ju bara tala för mig själv. Jag är frisk nu, men för mig är det något som alltid kommer att fin-

nas inom mig och som jag måste lära mig leva med.

Hon har haft två återfall, det senaste för åtta år sedan när hon försökte minska medicineringen.

– Tillsammans med läkaren kom vi då till att jag måste ta medicin resten av mitt liv. Jag kan inte ta risken att falla dit på nytt för jag skulle inte fixa en depression till. Det är

helt fine för mig bara jag mår bra och kan fungera i vardagen.

Fick du styrkan från behandlingen eller har du upplevt någon högre makt som hjälpt dig?

– I naturen har jag funnit återhämtningen bäst. Jag har varit mycket ute i skärgården när jag tillfrisknat. Men annars är det bara kär-

Med sin pjäs vill Maria Udd sänka tröskeln att tala om depression.

Bär det som en krona

Föreställning på Wasa Teater
Av och med: Maria Udd
Dramaturg: Ann-Luise Bertell
Regi: Agneta Lindroos
Musikansvarig: Julia Andersson
Scenografi & kostym: Anders Karls
Musiker: Julia Andersson piano & gitarr, Evelina Salonen gitarr
Mask: Anna Vesterback
Ljus: Mats Antell & Agneta Lindroos
Rekvisita: Anders Karls & Fanny Käld

att jag måste prestera. Den finns fortfarande kvar i mig men nu vet jag att jag har ett värde i att bara finnas till. Jag duger.

Maria Udd har skrivit sin första pjäs *Bär det som en krona* som nu går på Wasa Teater. Den handlar om hur hon insjuknade och hur hon reste sig.

– Först hade jag tänkt göra en konsert med bara låtar. Men så föreslog teaterchefen Ann-Luise Bertell att jag skulle skriva något mellansnack mellan låtarna och göra det mer personligt. Det resulterade i den här föreställningen.

På scenen är hon sig själv, hon varken spelar sig själv eller någon annan.

»Mitt människovärde är inte det jag presterar.«

– Att bara vara har varit hela repetitionsperiodens huvudrubrik. Det är nytt för mig och känns utlämnande och naket. Det känns att jag på ett personligt plan utvecklats under processen. Jag har fått mer tillit till mig själv.

– Många har fortfarande svårt att tala om depression. Man ser det som ett misslyckande eller ett svaghetstecken. Fast det kanske är tvärtom, att man varit för stark för länge och gått över sina gränser.

Agneta Lindroos regisserar föreställningen. Förutom den professionella relationen är de goda vänner.

– Orsaken till att vi berättar det här i ett större sammanhang är att ämnet fortfarande är så tabubelagt. Nu använder vi styrkan hos konsten för att lyfta fram det, säger Lindroos.

Vad jag tänker efter femtio

»Jag vågar se på det som inte kommer sluta bra.«

JAG OCH MIN VÄN C satt en kväll i rätt dystert stämning och frågade oss vad man egentligen kan lova folk om ett liv med Gud. Vi enades om att man kan lova liv efter döden. Sen enades vi om att man kan säga att Gud alltid är med oss.

”Men man kan inte lova att man kommer att märka av det.”

”Nä, det kan man nog inte lova.”

KRISTEN OCH medelålders kan ibland kännas som en deppig kombo. En del bilder man byggt sig om ett kristet liv har slagits i spillror. I medelåldern slås överhuvudtaget många livsbilder i spillror.

Jag har fattat hur sköra vi är.

Allt avkläds.

Jag tror inte längre på allt det perfekta, allt det ljusa, allt det trosvissa. Eller om jag tror på det varar det ett ögonblick bara.

MEN SEDAN finns det plus också.

Sådant jag inte vågat se förr vågar jag se nu. Människor trillar ner från piedestaler, jag trillar själv ner från piedestaler jag byggt åt mig själv. Jag ser min litenhet, mina sår och mina automatiska, destruktiva reaktioner. Jag ser andras sår.

Jag väjer inte undan för andras sår.

Jag är inte längre så rädd. Jag vågar se på det som inte kommer sluta bra.

JAG SER var mina blåmärken finns, de där punkterna någon trycker på ibland utan att ana hur ont det gör. Jag vågar se på det som gjorde att jag fick dem.

Jag klarar av att konstatera att mycket av det största och viktigaste är olösligt. Jag klarar av tanken att det kanske aldrig kan lösas.

Jag har börjat uppskatta de små sakerna mer, allt det som bär en människa vidare i ett liv som är mer bart än det var när jag var yngre.

Det lilla har blivit större: En lunch med en vän. Rena lakan. Att dricka glögg i oktober.

JAG HAR börjat värdera den lilla kärleken, den som är en börda buren gemensamt, ett ord av uppmuntran, en kopp te och att få låna någons tvättmaskin.

Jag har börjat fatta någonting om nuet, någonting jag inte fattade när jag hela tiden rusade någonstans.

Jag har börjat fatta att mörkret är en grop i vägen och efter en stund orkar jag klättra upp ur den och gå vidare.

Sofia Torvalds är redaktör vid Kyrkpressen.

lek till mig själv och till andra som gett helande.

Hon började se omgivningen på ett nytt sätt och upptäckte hur vackert allting var.

– Jag kunde stanna upp och njuta av stundens lycka. Jag lärde mig att mitt människovärde inte är det jag presterar utan att jag finns. Tidigare hade jag snöat in mig på tanken

Får vi ge upp hoppet när döden är ett faktum? Vilket hopp är det vi ger upp och vad finns sedan kvar? **Ann-Sofi Nylund** är sjukhuspräst. Det svåra med döden, säger hon, är att den aktualiserar frågan: Är jag nöjd med mitt liv?

TEXT OCH FOTO: **ULRIKA HANSSON**

JAG KAN GÅ MED DIG I ÖDEMARKEN

Ett möte i livets slutskede innebär en mycket ömtålig balansgång, på många olika plan. Det vet **Ann-Sofi Nylund** som arbetar som sjukhuspräst vid Vasa centralsjukhus.

– Vi är så hudlösa som döende och som anhöriga.

Något man inte kan betona tillräckligt är lyhördheten och respekten för en annan människa och hennes erfarenheter,

konstaterar hon.

– Det är alltid svårt när man kommer utifrån att föra döden på tal. Det kan jag inte riktigt göra heller, utan jag måste lyssna in den jag möter. Det är så väldigt känsligt att gå över andra människors trösklar.

Hon konstaterar att läkare som ska ge besked om tillstånd med dödlig utgång inte har någon lätt uppgift, en del patienter vill veta, andra inte alls.

– Det är kanske inte så bra om man förnekar dödligheten, det kan innebära mycket

»Vi är alla svartslösa inför döden. Det slutar med tre punkter.«

ångest. Samtidigt vill vi hålla fast vid livet så länge som möjligt. När ska man ge upp hoppet? Eller vilket hopp ska man ge upp? Hoppet om att bli frisk och återställd kanske, men vi behöver alltid något slags hopp.

– När man ger upp hoppet om att tillfriskna finns ännu mycket kvar. Relationer kan helas innan döden, oväsentligheter och onödiga mönster blir oviktiga. Jag har tänkt på det som står i Bibeln om att när vår yttre människa bryts ner kan vår inre människa ännu växa och förnyas. Men

»Vi önskar oss
alla en god död,
men vi vet inte
riktigt vad den
goda döden är.«

Ann-Sofi Nylund miste sin mamma som ung vuxen.

Ann-Sofi Nylund tror att det skulle vara bra om vi vågade prata om död och begravning så länge vi är friska.

– Att våga prata om döden när vi är mitt i livet är avväpnande. Det är svårare att prata när döden är ett reellt hot mot vår existens. Det kan också komma en falsk skuld in i bilden: Önskar jag livet ur någon om jag börjar prata om döden med den som är döende?

Att vi vågar befatta oss med döden också tillsammans med barn tror hon är viktigt.

– Att man redan som barn får vara med och uppleva ritualerna kring döden kan ge en beredskap när man möter döden, även om det förstås är omöjligt att säga hur vi kommer att reagera när vi drabbas själva.

Ett öppet slut är tre punkter

Ann-Sofi Nylund konstaterar att hennes främsta uppgift som sjukhuspräst är att inte fly, trots att hon liksom alla andra saknar svar.

– Min största styrka i det här jobbet är att jag har hjälplösheten som arbetsredskap. Jag kommer inte för att jag har svar eller tröst, jag kommer för att jag vågar vara i situationen, vågar ta den som den är och vara närvarande. Ibland handlar det också om att våga ta emot förtvivlan som kommer ut som ilska.

Hon har funderat mycket på vad tröst är.

– Mer och mer ser jag att tröst är närvaro, inte ord eller ett sätt att uttrycka mig.

– Vi är alla svarslösa inför döden. Det slutar med tre punkter. Jag sa en gång till en patient: jag har inga svar, men jag kan gå en bit med dig i den här ödemarken.

Våra liv har ofta utstakade rutter och klara rutiner, men sorgen ser annorlunda ut.

– Plötsligt är vi i ett landskap utan stigar och vägar, och vi saknar en karta, vi måste utforska landskapet steg för steg.

Om död och sorg slutar i tre punkter så skapas trygga ramar av traditioner, såsom allhelgonafirande och ljusständning.

– Ritualerna svarar mot det ordlösa. När vi inte kan använda vårt intellektuella och logiska tänkande kan vi använda ritualerna som kärn som bär allt det här. I en ritual kan vi bättre finnas till precis som vi är.

dig olika hur vi människor hanterar ett dödsbesked.

– Både personlighet och livshistoria inverkar, om man är trygg i sitt liv. Var och en har sin process, man kan inte välja den utan ställs inför den och måste igenom den.

Tunga situationer i hennes arbete är oväntade dödsfall, och när unga eller barn dör.

– Det är svårt när hjälplösheten är enorm. Eller om det finns konfliktsituationer bland anhöriga eller till den som dör, när det inte finns trygga ramar kring döden och när jag inser att jag kan vara närvarande men inte reparera det som blivit trasigt i livet.

Tideräkningen när man ska förlika sig med döden ser annorlunda ut för den döende och de anhöriga, något Ann-Sofi Nylund själv fick erfara när hon miste sin mamma som ung vuxen.

– Mamma hade ett kort sjukdomsförlopp, men hon hann ändå anpassa sig på något sätt. Men jag minns att jag kände ilska efteråt, jag tyckte att hon gav upp så lätt, men hon hade inget val eftersom det gick så snabbt. Det blev så tydligt att jag som nära anhörig inte hann med, min process var längre.

– Det kan också bli tungt för den som är döende om vi signalerar att nu måste du kämpa och hålla fast vid livet, funderar hon.

De kunde båda prata öppet om döden.

– Mamma var inte rädd för sin egen död. I stället frågade hon: Hur ska ni klara er?

Den oron är påtaglig hos många döende har Ann-Sofi Nylund märkt.

Att också sorgearbetet har sin egen tideräkning är bekant för många. Vi pratar ofta om ett sorgeår.

– Men många upplever att andra året är svårare. Det första tar vi oss igenom på något sätt, med kryckor och hjälpmedel. Ett år efter att min mamma dog brakade jag ihop och behövde professionell hjälp.

Hon skrev sig också genom sorgen, dikt där ilskan och maktlösheten fick komma fram. Hon hade dessutom råkat gå en kurs för att bli stödperson till människor i livets slutskede, innan hennes mamma blev sjuk.

– Utbildningen gav mig redskap. Jag tillät mig att känna och reagera fritt, ilska och vanmakt, att inte försöka spela något spel.

det förutsätter ett mod och en beredskap att prata om det här som döende.

Hur har ditt jobb format dig, är du härdad eller är du rädd för döden?

– Jag känner inte att jag är rädd för döden, men jag vet att jag aldrig ska säga aldrig. Jag vet inte hur jag kommer att reagera. Det svåra med döden är att vi ser hela vårt liv mot bakgrunden av döden. Är vi nöjda? Är vi tillfreds med vårt liv? Att så många frågor aktualiseras bidrar till dödsångesten. Som döende ska man ha en enorm kapacitet att möta stora saker.

– Vi människor har också ett stort behov av kontroll, inför döden tappar vi kontrollen. Vi önskar oss alla en god död, men vi vet inte riktigt vad den goda döden är. Om det går hastigt hinner vi inte riktigt med, om det blir utdraget blir det mycket lidande.

En egen tideräkning

Ann-Sofi Nylund har sett att det är väl-

Sårbarhet är bra

FOTO: NIKLAS SANDSTRÖM

Ett gott råd

I den här serien ger personer goda råd till sitt yngre jag.

Din osäkerhet är något värdefullt, skulle Monika Fagherholm säga till Monika, 20 år.

TEXT: SOFIA TORVALDS

Vad skulle författaren Monika Fagherholm säga till Monika, 20 år?

– Det var så mycket som var på tok att jag inte riktigt vet var jag skulle börja! Det handlar om en flicka som inte hade något självförtroende och som var patologiskt blyg och ansåg sig vara helt och hållet fel.

Den tjuugoåringen var en duktig studerande, men hon hoppade av studierna i psykologi och började läsa litteraturvetenskap i stället.

– Idioten! Då såg jag kulturlivet och författarskapet som den stora friheten. Men jag tänker ändå nu att det är ett ganska tufft liv att vara fri författare. Ekonomiskt tufft. Så jag skulle säga: Gör nu dina studier i psykologi klara, helt som mamma och pappa sa.

Hon skulle också vilja säga: det kommer ett liv också i övermorgon, du behöver inte göra allt nu.

– Men jag förstår också att jag verkligen behövde komma in i ett bohemliv, för jag måste frigöra mig själv från allt – från mig själv!

Låt inte kärleken ta allt

Problemet är kanske att man är så svartvit när man är ung. Det är antingen eller, inte både ock.

– Sedan finns det saker och ting som man tänker hemskt mycket på när man är ung, men som man senare inser att inte betyder så mycket. Till exempel: vem ska älska mig och ska jag älska någon. Låt inte det ta all din tid!

– Efter att jag fyllde 30 var min största glädje att komma tillbaka till barnets nyfikenhet på allt i hela världen. Och det handlar inte om det där du:et som ska uppfylla alla ens önskemål.

När hon var ung var det plågsamt att vara i den där patologiska blygheten.

– Det var underbart när det lättade, men samtidigt: inte var det så farligt. Jag var so-

Den unga Monika frigjorde sig genom att leva bohemliv.
FOTO: HENRIKA RINGBOM

cialt hopplös men andra saker växte i mig. Det var sådant som inte skulle ha fått plats annars. Genom att acceptera sin egen konstighet behöver man inte fundera så mycket på den under resten av livet, och samtidigt får man ett öga för andra människor. Och den vägen också ett intresse för andra människor.

Vårt grundtillstånd är osäkerhet

Hon skulle vilja säga till alla osäkra: ta vara på din osäkerhet, det att du inte vet vem du är och att du har problem med dig själv.

– Gör det bästa av din tid nu, för det är något värdefullt du går igenom! Om man har en känsla av sin egen osäkerhet och otillräcklighet gör det ju – om man inte vältrar

sig i den – att man vänder sig utåt.

För den som ska skapa och skriva är det en tillgång att man kan hantera osäkerhet.

– Du kan inte förstå hur blyg jag var! Men det finns också en känslighet i det, om man inte bara tänker på sig själv hela tiden. Ganska mycket av det jag skrivit är egentligen episodersom jag iakttagit i de här tillstånden.

– Jag tror att människans grundtillstånd är den stora osäkerheten: att man stammar, att blickar flackar, att man rodnar, att man visar något slags sårbarhet.

Hon tänker också att den som ska skriva och skapa behöver mycket utrymme, själsligt utrymme.

– Det låter högtidligt när man säger det, men skapandet förutsätter någonting, något slags öde fält. Något som inte kan fyllas, något som inte befolkas.

Ännu ett gott råd: du behöver inte gå på parmiddag. Du behöver inte göra allt som du tror att alla andra gör.

– Låt oss alla vara väldigt olika och låt oss alla bli väldigt konstiga.

»Ännu ett gott råd: du behöver inte gå på parmiddag.«

Månsus är något av en profet i Norden

Den bok som pastorn, ekoteologen, skaparen av Brommadiologen Harry Månsus, nyss fyllda 80 år, nu gett ut visar den långa väg mot vidsynhet och andlig öppenhet han gått sedan han startade som baptistson till jordbrukande föräldrar i Kaitisor, Vörå. Brommadiologen kom att bli mötesplatsen för kristen recovery och alternativ andlighet. Om någon tar monopol på "sanningen", riskerar vi att förlora många som idag är på väg bort från sitt andliga arv och kulturella rötter, säger han. I *Sången om livet* tecknar Månsus ner sin dröm om en större pilgrimsrörelse. Sker det att kyrkofolket, tolvstegare och sökare från en alternativ scen möts i dialog – gärna som pilgrimsvandring – kunde det gå så att alla sätts i rörelse mot ett djupare liv och en rimligare värld.

Harry Månsus är framför allt bibelteolog och ser hur våra folks andliga arv eroderas för varje år som går. Han säger sin bok vara "narrativ teologi" och ett försök att aktualisera Bibelns stora berättelse. Senare kommer han att publicera en Pilgrimsguide för livsresan, där han också aktualiserar andra verktyg (Frälsarkransen, pilgrimens nyckelord och de tolv stegens vardagsandlighet). Hans bok har tre fokusområden: den är en bok om klimat, miljö och helhetssyn. Vidare är den en

RECENSION

BOOK

SÅNGEN OM LIVET – OM PILGRIMSFOLKET OCH JORDENS FRAMTID

Författare: Harry Månsus

Förlag: Votum förlag. Vadstena pilgrimscentrum. Karlstad 2021. 208 sidor.

bok om vår tids existentiella frågor. Och slutligen är den en bok om hur läsa Bibeln med existentiella och ekologiska glasögon. Många såväl i Sverige som i Finland gäspar när Bibeln öppnas, säger han. Profeter som Amos, Hosea och Jeremia tycker Månsus har mycket att ge oss idag. Striden stod mellan den ende guden Jahve och fruktbarhetsguden Baal. Månsus säger att vi ska akta oss för att alltför lättvindigt utfärda dödsstatist över gamla avgudar. "De har en enastående förmåga att finna rätt skyddsfärg i nya omgivningar. I en sekulariserad tid avstår de gärna från sina gamla gudanamn, men inte desto mindre driver Marknaden, Tillväxten, Framstegstron och Mammon mänskligheten som aldrig förr ... som individer kämpar vi

förtvivlat att prestera vårt värde inför dessa 'gudar' och slavdrivare. Många går på knäna och närmar sig utmattningens gräns. Vis-a nationer klarar sig bättre och får en helgongloria, medan andra framstår som snyltgäster och hamnar i skamvrån. Idag driver dessa nygamla gudar oss och hela vår planet – med forskningsbaserad precision – allt närmare avgrundsstupet. Våra efterkommande tvingas då skörda vad vi sått, när upp emot en miljard människor kan tvingas fly från sina förtorkade och översvämmade jordar."

Här framstår Månsus själv som något av en profet i nordiska sammanhang. När det gäller Jeremia kunde han ha hänvisat till en diger

»Ytterst handlar det om människovärdet och det värde vi ger åt Guds övriga skapelse.«

bok av Peter Halldorf *Alla himlens fåglar har flytt – profeten Jeremia i sin egen tid och i vår* (Artos förlag 2017, 798 sidor).

Det lönar sig att lyssna till vad Harry Månsus har att säga som uppnådd livsvisdom för oss andra. Ytterst handlar det om människovärdet och det värde vi ger åt Guds övriga skapelse. Jag kommer att tänka på dikten *Romanska bågar* (Tomas Tranströmer): *Skäms inte för att du är människa, var stolt! Inne i dig öppnar sig valv bakom valv oändligt. Du blir aldrig färdig, och det är som det skall.*

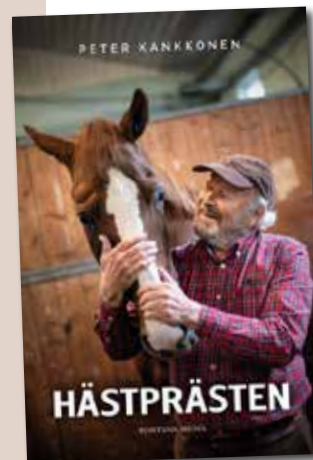
HENRY BYSKATA

Kommer i november!

PETER KANKKONEN Hästprästen

Peter Kankkonen beslöt sig tidigt för att bli präst. Nästan lika tidigt kom passionen för hästar in i bilden – ett intresse som funnits med honom genom livet. I sin humoristiska självbiografi delar han frikostigt med sig av människomöten och anekdoter ur ett långt och händelserikt prästliv.

Dagens början och slut

Ett urval av de senaste årens radioandakter kommer ut i bokform. Här berättar några av de medverkande i *En dag full av hopp* om morgnar, kvällar och hur de pratar om tron.

TEXT: ERIKA RÖNNGÅRD

1. Vad skulle du längta efter att få höra på morgonen för att orka med dagen?
2. Om du ska berätta om din tro för någon som inte är troende, var börjar du?
3. Har du någon kvällsrutin som hjälper dig att somna?

STINA LINDGÅRD

1. ATT GUD bär mig under dagen. Att jag inte är ensam. Att jag är älskad.

2. JAG BERÄTTAR om hur tron burit mig genom svåra tider och beskriver känslan av att vara älskad av Gud.

3. JAG LÄGGER mig i sängen, spanska vattenhunden Taco hoppar upp i fotändan, jag lyssnar på musik eller ser på en serie och ber min aftonbön.

GUNNAR SÄRS

1. FÖR ATT få inspiration och tillförsikt inför en ny dag är ord som stärker hoppet och tron på både mina och livets möjligheter – i en tid full av utmaningar – viktiga. Inte minst ord som återger det självupplevda.

2. ATT JAG är skapad och upprättad är avgörande för vad jag är och för hur mitt liv kommer att gestaltas. Därför skulle jag börja i min egen verklighet. Verkligheten som är inkluderad i ett heligt och evigt sammanhang – ett vi – som ger mod, kraft och vilja att möta livet med alla dess svängningar mellan ljus och mörker, glädje och sorg, förtvivlan och tacksamhet.

3. DAGEN AVSLUTAR jag oftast med att tacka för och innesluta nära och kära i bön och genom att be för kommande uppgifter och sammanhang jag är involverad i. Om det hjälper mig att somna är sedan en annan sak!

SAMUEL ERIKSON

1. BEROENDE PÅ hur natten varit kan jag behöva få höra antingen något inspirerande eller något tröstande. Båda behövs.

2. KANSKE GENOM att säga att den utgör grunden till det mesta jag gör i mitt liv, fastän jag själv inte alltid märker det.

3. DET FINNS inget bättre än att avsluta dagen med att läsa eller sjunga något ur psalmboken.

ANNA EDGREN

1. MIN FRU säger ofta "Ny dag, nya möjligheter!". Beroende på mitt eget humör är det inspirerande eller störande. De gånger jag blir småirriterad försöker jag tänka på att konstaterandet på många sätt är i samklang med nåden i vår kristna tro – och en liten påminnelse om nåden är ju sällan fel när man börjar en ny dag.

2. JAG TAR upp en situation eller känsla där jag själv har haft glädje eller stöd av min tro. Utan allt för många ord och uttryck på "kyrkiska" försöker jag vara konkret i något så svårfångat som hur

min tro hjälper och bär mig. Jag vill också vara noga med att andra kan och får uppleva det på något annat sätt. Både inför andra och inför mig själv är det svårt att verbalisera hur jag tänker mig att Guds nåd, förlåtelse, utmaningar och kärlek gäller också just mig. Men jag känner (oftast) inte någon stress för det, tro behöver inte kunna förstås kristallklart.

3. JAG FÅR ro inför natten av att tänka igenom följande dag, vattna blommorna, titta till de sovande barnen och läsa följande dags ÅU och HBL på telefonen.

BIRGITTA SANDÅS

1. DET FINNS dagar när jag kan behöva hjälp att lyfta blicken. Goda ord som pekar på hopp och nåd och framtidstro är väldigt värdefulla. Det har hänt att jag knäppt på morgonandakten i lägen när jag verkligen behövt höra ett ord från Gud. Och det har hänt att jag har fått just det.

2. JAG BÖRJAR där jag är just då. Kanske är jag tacksam gentemot Gud och livet är härligt, då börjar jag där. Lika gärna kan jag vara förkrossad och missmodig och i behov av Guds hjälp, och då får jag lov att börja i den ändan. Huvudsaken är att det är äkta.

Med åren börjar jag också inse att det inte alltid är ändamålsenligt att has-

pla ur sig allt på en gång ... Det kan vara bättre att säga något litet och enkelt och göra det lätt för vännen att spinna vidare på tråden om hen vill.

3. FÖR DET mesta har jag mycket lätt att somna! Men till kvällsrutinerna hör att sitta ner med min man och bara vara tillsammans. När vi lägger oss samtidigt ber vi tillsammans innan vi somnar. Kvällströtta jag lägger mig dock ofta före honom och då blir min aftonbön kort, eftersom jag tenderar att somna mitt i. Men det är inte så dumt det heller, att få somna i Guds famn.

HÄNG MED PÅ TURNÉ!

Diskussionskvällar under temat "Vändpunkter"

KVEVLAX
Onsdag 24.11
Församlingshemmet
Försäljning 16.30–, serv. 17.30
Samtal med
John Vikström &
Christa Mickelsson
kl. 19–

JAKOBSTAD
Måndag 22.11
Församlingscentret
Försäljning kl. 15–
Servering kl. 16–
Samtal med Anna-
Maja Henriksson
& John Vikström
kl. 17–

KRONOBY
Tisdag 23.11
Församlingshemmet
Försäljning kl. 16.30,
Servering kl. 16–
Samtal med John
Vikström, Peter
Kankkonen &
Sarah Tiainen
kl. 18.30–

JOHN VIKSTRÖM, ärkebiskop emeritus

Efter en paus på två år åker vi äntligen ut på turné! Temat för vår turné är "vändpunkter". Vilka ögonblick har varit avgörande i ditt liv? Valde du själv, eller valde livet åt dig? De här frågorna diskuterar vi bland annat med ärkebiskop emeritus **John Vikström**. Utöver diskussionerna blir det **kaffeservering, bokförsäljning** och **andakt**.
Välkommen med!

Turnén är ett samarbete mellan Fontana Media, Kyrkpressen, Församlingsförbundet och den lokala församlingen på orten.

KRISTINESTAD
Torsdag 25.11
Församlingshemmet
Försäljning kl. 16.30
Servering kl. 17.30–18.30
Samtal med
Christa Mickelsson
kl. 18.30–

MARIEHAMN
Fredag-lördag
12–13.11
Alandica
Bokförsäljning
under
Kyrkodagarna.

ÅBO
Torsdag 11.11
Aurelia
Försäljning kl. 16–
Servering kl. 18.30–19
Samtal med
John Vikström
& Monica
Vikström-Jokela
kl. 18.30–

EKENÄS
Onsdag 1.12
Församlingshemmet
Försäljning kl. 16–
Servering kl. 17.30
Samtal med
Christa Mickelsson &
Anders Lindström
kl. 18.30–

HELSINGFORS
Måndag 29.11
G18, Georgsgatan 18
Försäljning kl. 16–
Servering kl. 17.30–
Samtal med John
Vikström, Monica
Jokela-
Vikström & Christa
Mickelsson
kl. 18.30–

BORGÅ
Tisdag 16.11
Församlingshemmet
Försäljning kl. 16–
Servering kl. 17–
Samtal med
John Vikström &
Christa Mickelsson
kl. 18.30–

LOKALA GÄSTER

Anna-Maja Henriksson, Jakobstad

Peter Kankkonen, Kronoby

Sarah Tiainen, Kronoby

Monica Vikström-Jokela, flera orter

Christa Mickelsson, flera orter

Anders Lindström, Ekenäs

Behöver Ni utrymme för festen, Kom så ordnar vi resten.

- * Lunchbuffé vardagar kl. 10.30-14
- * Pizza-meny vardagar från kl 15 fram till en timme innan stängning
- * 60 sittplatser i restaurangen och 36 på terrassen
- * Vi erbjuder också Ala cartemeny och privatbeställning vid behov.

Ring, så ordnas det!

Boka julfesten i god tid!

Södra Terjärsvägen 10, Terjär
045-804 7898,
www.restaurang-marinas.fi

esse elektro-kraft
www.eekab.fi

ANNONSERA I
KP
KYRKPRESSEN
BOKNINGAR:
040 144 6200
www.kyrkpressen.fi

GRÄVSKOPOR

Tillverkas i olika modeller enligt kundens önskemål.
Reparationer och slitstål

BR Bäcklund

Tel. 364 3140
Gruvvägen 5, 66200 Korsnäs

GENAST IBRUKTAGNINGSBARA MASKINER FÖR SKÖTSEL AV TRÄDGÅRDEN

FENDT VIKING TIGA efines STIHL VALTRA AKU Sampo Japa

Stihl MS 241 cm
• Volym 42,6 cm³
• 2,3 kW/3,0 hk
• 4,5 kg
Magnesiumram, lång serviceintervall, utmärkt vibrationsdämpning och acceleration gör denna till din drömsåg!
599€

Stihl MS 261 cm
• Volym 50 cm³
• 3,0 kW
• 4,9 kg
699€

Stihl MS 201 cm
• Volym 35,2 cm³
• 1,8 kW
• 4,0 kg
699€

MotoMix
Miljövänlig 2-T bränsle, som tillverkas genom att använda STIHLs egna HP Ultra motorolja av toppkvalitet - går till alla 2-taktsmotorer samt till STIHL 4-MIX maskiner!

Service av lantbruks- och entreprenadmaskiner, reservdelar, tillbehör, oljor m.m.
Auktoriserad Valtra, Fendt, Sampo, Huddig och Lännerservice

Stiga Park 220 FRONTKLIPPARE
Midjestyrd hydrostatisk kraftöverföring
från 2795€

MSA 120 C-BQ - Batteridrivna såg
Brukstad ca 35 min (AK20)
329€ inkl. batteri och laddare

MSA 140 C-BQ - Batteridrivna såg
Brukstad ca 45 min (AK30)
369€ inkl. batteri och laddare

Ultraletta motorsågar
Stihl MS 170 Erbjudande
• Volym 30 cm³
• 4,2 kg **199€**
Stihl MS 180 Erbjudande
• Volym 32 cm³
• 4,3 kg **279€**
Stihl MS 194 CE Erbjudande
• Volym 30 cm³
• 3,3 kg **359€**

NYA MODELLER!
Arbeta tryggt och bekvämt med STIHL säkerhetsutrustning!
FRÅGA EFTER PAKETERBJUDANDE.

Cirkelv. 15, **MASKINSERVICE • KONEHUOLTO** tel. 06-3182950
65100 Vasa **MARANDER** 0500-364688
www.marander.fi • email: marander@maskin.netikka.fi

MALMBYN I ORAVAIS
Parhus och radhus på ypperligt ställe!

Försäljningspris fr. 79 500€
Mer info på storlund.fi/malmbyn
E-post: info@storlund.fi
Tel. 050-345 2656

Mattusmäki-
vägen 111, Vörå
www.storlund.fi

H-E STORLUND
BYGGTJÄNIT - RAKENNUSPALVELU

Var dag är en sällsam gåva - en skimrande möjlighet

Församlingsförbundet rf. förvaltar för tillfället fyra specialfonder som stöder det kyrkliga arbetet på svenska i Finland. Under åren har förbundet fått ta emot fina gåvor att förvalta och tack vare dem kan vi ta vara på möjligheterna till kyrkligt arbete i vårt land varje dag.

Ta kontakt om du vill ge en gåva i form av en donation eller ett testamente för det kyrkliga arbetet i Svenskfinland.

Verksamhetsledare Kalle Sällström svarar på frågor, tfn. 050-3562 475, e-post: kontakt@forsamlingsforbundet.fi.

Församlingsförbundet rf
Sandvikskajen 13
00180 Helsingfors
tfn. 050-3562 475
e-post: kontakt@forsamlingsforbundet.fi
konto: 405525-2219 Aktia

HUNDTASSAR,
DECKARE,
KITSCHIG
OPERA,
SYMPATISKT
FARVÄL OCH
TONÅRSKÄRLEK
ERÖVRAR
VÅRA SCENER
VÅREN 2022.

ÅBO
SVENSKA
TEATER

ABOSVENSKATEATER.FI
02-277 73 77
LIPPU.FI

LOCUS

STOR EFTERFRÅGAN PÅ HYRESLÄGENHETER

1000-tals nöjda kunder kan inte ha föll
Vi står till Er tjänst under hela hyrestiden.

Visste du att vi också tar
emot försäljningsuppdrag.
Försäljningen sköter vi alltid
finkänsligt och smidigt.

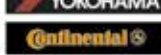

Förmedling med omtanke sedan 1993

Oy N&N Locus Ab Aff [A]
Smedsgatan 13, 00150 Helsingfors

tel. (09) 17 17 44
www.locus.fi

VINTERDÄCK!

ESSPART

LEIF RÅDMANS
ESSEVÄGEN 312, 68820 ESSE

GSM 050-562 2491
GSM 040-703 9164
VÄLKOMMEN!

www.siggpac.fi

RESOR

Friman

RESOR • MATKAT • TRAVEL

4-5.12 Hotellresa till Tallinn
10-12.12 Julmarknad i Steninge Slottsby
15-24.3 Costa Blanca

frimanresor.fi
Sandövägen 23, 10900 Hangö

Tel bussbokningar 019 - 248 1004
Tel Resor 019 - 248 1090
info@frimanresor.fi

Har du antikviteter, arvegods, värdelösöre?

- Låt oss sköta försäljningen
- Vi köper även och betalar kontant
- Betjäning på svenska

AB GAMLAKARLEBY AUKTIONSKAMMARE

Folkskolegatan 1, Karleby
Mäklare Raul Pohjonen 044 913 8284

Lösningfokuserad kristen terapeut - utbildning 80 sp

Nya kurser börjar i Åbo och i Vasa
i januari 2022. Smågruppsunder-
visningen även på svenska.

Läs mera om vår högklassiga,
tvååriga utbildning på vår webbplats
och anmäl dig!

www.kristillinterapia.fi

KRISTILLINEN TERAPIAINSTITUUTTI

kti

Firma Ekström EN HJÄLPANDE HAND

Vi gör städning,
handlar, fönstertvätt,
trädgårdsarbete,
vedarbete, byggen,
renovering, flytt hjälp,
mm.

Hur kan vi
hjälpa dig?

050 58 99 741

MALAX

www.enhjalpandehand.fi

Hyllnings- och kondoleans- adresser

Stöd Folkhälsans verksamhet genom att använda
våra hyllnings- och kondoleansadresser.
Folkhälsanföreningarna säljer adresserna lokalt
via butiker, banker och begravningsbyråer.

Du kan också beställa adresserna via Folkhälsan,
tfn 050 360 7933, adresser@folkhalnsan.fi eller
www.folkhalnsan.fi/kondoleanser.

 folkhälsan

WWW.KYRKPRESSEN.FI

MARKNAD

UTHYRES

Lugn etta i Tölö, Helsingfors uthyres gärna för en längre tid. Tel. 050-3424337

Två rum och litet kök, br, balkong (51,5m²) på Stora Ullholmsvägen i centrala Nordsjö med goda förbindelser till metro, affärer och skolor. Tel. 0500-212078

Trea i Botby gård, kök & balkong, nära hav och skog. 500 m från metron. Hyrs ut för korta perioder. T.ex vid rörsanering eller dylikt. Hyra: 800€/mån inkl. vatten + el. Passar för par, kompisar eller ensam. Husdjur inte tillåtet. Tel. 0458023866

Stiftelsen Lillesgården erbjuder förmånliga pensionärsbostäder (cirka 30 m²) i Nordsjö, Hfors, ej serviceboende. 0505903780 tis-to kl. 10-12.

UTHYRES

Charmig 2h+k+s (55m²) med bastu i Martti, Åbo, uthyres från november till lugn, skötsam person. Ej balkong. Hyra 700 e/mån inkl. vatten, internet. Kontakt: +46 73 34 79 754

1 rum o kokvrå o badrum i centrum av Borgå, 30 m². Hyra 550 € + vatten 25 €/person. Ledig, Ring 040-5757581

Liten etta, ca 20m², i gott skick på Tempelgatan i Tölö uthyres för 750€/mån till skötsam, rök- och djurfri person. Vatten ingår. Hyresgaranti 2 mån. Genast ledig. För mer info, kontakta 040 5032795

KÖPES

KÖPES - Enrummare i centrala/södra H:fors i husbolag där de största renoveringarna är gjorda. Lägenheten kan vara renoveringsobjekt. Tel: 040-5797397 Elmer

Volvo Amazon, PV, Duett och 144 köpes. Även skrot och delar beaktas. 0505272764

Gamla orkesterinstrument köpes; gitarrer, förstärkare, mikrofoner, trumset, cymbaler m.m. Allt beaktas, behöver ej vara i dugligt skick. 0505272764

Köpes! Bostad i huvudstads regionen ca. 3-4 rum. Även renoveringsobjekt beaktas. Vi söker också fritidshus med strand. Kontakta per mail / telefon 0405335374 marika.westerholm-amin @saunalahti.fi

KRAN

KALLELSE

KRAN rf kallar sina medlemmar till virtuellt höstmöte torsdagen den 18.11.2021 kl. 11.00.

Anmäl dig till kran@kran.fi senast 12.11.

Mer information: verksamhetsledare Mette Strauss, mette.strauss@kran.fi

Välkommen!

Styrelsen

LEDIGA TJÄNSTER

FINSKA MISSIONSSÄLLSKAPET

Finska Missionssällskapet söker nya medarbetare

En assistent, 100 %, för tillsvidareanställning. Till arbetet hör assistentuppgifter för svensk service samt kundbetjäning på finska.

En koordinator, 100 %, för tiden 10.1.2022–30.4.2023. Till arbetet hör verksamhet för vuxna och församlingsarbete.

För mer information:

www.finskamissionssallskapet.fi/rekry eller Marika Björkgren-Thylin, tfn 040 902 2817, marika.bjorkgren-thylin@finskamissionssallskapet.fi

Din ansökan vill vi ha senast 14.11.2021.

DIN MARKNADS-

ANNONS lämnar du enklast in via vårt webbverktyg som finns på www.kyrkpressen.fi. Priset är 4,50€ per rad. För annonser som lämnas in per telefon på nummer 040 831 6614 eller via epost till adressen annons@kyrkpressen.fi tillkommer en servicekostnad på 5€.

Vad varje nära anhörig borde veta?

Fritt informationspaket samt kostnadskalkyl hos oss

ESBO BEGRAVNINGSBYRÅ

Esbo centrum | Esboplatsen 7

Tel (09) 7002 4828 | info@espoonhautaustoimisto.fi

www.espoonhautaus.fi

När döden berör, står vi hos Lexly till din tjänst.

Bouppteckning och arvskifte tillförlitligt och med medkänsla.

Gratis samtal med vår jurist

010 3379 150

lexly.fi

LEXLY
LAW MADE EASY

KYRKAN I ESBO⁺

Esbo svenska församling

VILL DU VARA SÄSONGSTELOG PÅ ESBO SVENSKA FÖRSAMLINGS KONFIRMATIONSLÄGER ÅR 2022?

Vi behöver tre–fyra säsongsteologer (teologistuderande) för alla grupper (utom city-dagslägret) under våren och sommaren.

Du är med på planeringsmöten, dagssamlingar, läger, konfirmationer och övningar. Lönen är 1 844–1 974 euro/månad beroende på antal studiepoäng och tidigare arbetserfarenhet.

Annonser i sin helhet: esboforsamlingar.fi/jobb

Information om lägren: esboforsamlingar.fi/kom-med/skriftskola/konfirmandgrupper-2022

Skicka din ansökan innehållande CV via tillämpningen KirkoHR senast 5.11.2021 kl. 12.00.

STENHUGGERI LEVANDER

- nya gravstenar
- gravering
- borttagning av gravsten
- återmontering av gravsten
- förgyllning/försilvring
- rätning
- slipning

EN MINNESVÄRD VISAR VÖRDNAD OCH VÄRDIGHET
Rönbackav. 32 A
00710 Helsingfors
tel.09 387 6284

VÅR ERFARENHET - ER TRYGGHET

Med omsorg och omtanke om Er
Begravningsbyrå

Marjamäki

Även gravstenar m.m.

Herrholmsgatan 14, Jakobstad. Tfn 06 723 1730 dygnet runt

info@begravningsbyramarjamaki.fi

Finlands Begravningsbyråers Förbund auktoriserad begravningsbyrå

OPINION

Skicka insändaren till: Kyrkpressen/opinion, Tölötorggatan 2 B vån. 8, 02600 Helsingfors.
E-post: redaktionen@kyrkpressen.fi. **Glöm inte** namn, adress och telefonnummer. **Standardlängden** för de kortare insändarna är 1 200 tecken. **Redaktionen** förbehåller sig rätten att förkorta insändarna.

Frimurare

Frimureriet bedrar kristna

Det var intressant att läsa i KP 19, 20, 21/21 hur diskussionen om frimurarna ännu trampar på samma stig som förut. För mig är frimureriet ett bevis på något ockult och någonting som jag anser vara utanför den sanna kristna tron.

I debatten kommer båda sidorna med argument från Bibeln som bevis för sin egen ståndpunkt. Jag själv har blivit ombedd att ansluta mig till organisationen, men någonting i mitt innersta förbjuder mig att bli medlem – och för den delen tror jag inte att jag skulle bli accepterad som medlem, för så pass stränga och kritiserande har mina åsikter varit.

År 2013 blev jag intervjuad i Yle:s MOT-program. Jag berättade om hur till exempel unga och ännu oerfarna ingenjörer, arkitekter, piloter och andra högskolestudenter, som har börjat sitt yrkesliv och sedan blir kontaktade av värdiga

”Varningsklockorna hörs inte längre när frestelsen att komma in i kretsarna är stor.”

herrar. Aspiranterna blir smickrade genom att bli mål för sådan uppmärksamhet och varningsklockorna hörs inte längre när frestelsen att komma in i ”kretsarna” är stor.

FD Reijo Ahtokaris berömda undersökning ”Salat ja valat” anses vara ett pionjärarbete om frimureriet. Jag anser undersökningen vara en nollundersökning eftersom den kristna tron baseras nästan bara på en fotnot. En orsak till de ringa konsekvenserna var professor Pertti Jotunis sensationella omvändelse år 1987. (Se på nätet min recension på finska ”Vapaamuurarit valoon” om Ahtokaris undersökning.)

Jag anser att en frimurare bedrar sig själv. Han delar sin själ itu genom att låta sig tro att han samtidigt kan tjäna två herrar. ”Guds ord skiljer själ och ande” (Heb. 4:12). Gud kräver ovillkorlighet, hundraprocentig efterföljelse. Frimurarnas förklaringar är bara ordspel och tjänar inget annat än ett dåligt samvete.

EERO KAVASTO,
prost, Björneborg

Parweekend i Vasa

Den 20–21 november ordnas en parweekend för par i alla åldrar i Evangeliska Centret i Vasa. Föreläsare under helgen är Boris och Vivian Salo samt Tanja och Mathias Forsblom.

Temat för helgen är Närhet – samtalsnärhet, vardagsnärhet, fysisk närhet, andlig närhet och framtidsnärhet. Helgen kommer att innehålla lättsamma och tankeväckande föreläsningar varvade med givande parövningar. Det blir också god mat, avkopplande kaffestunder, andakt och filmkväll. Paren kan övernatta på kursplatsen om de önskar. Under lördagskvällen kommer det att finnas möjlighet till samtal med föreläsarna. Mer information och anmälan via www.slef.fi. Arrangörer för parweekenden är SLEF och Efo.

Världen öppnar sig på nytt!
Kom med på en oförglömlig resa till Namibia den 25.11. - 9.12.2021. En varierande och fascinerande natur, vilda djur, vänliga människor och en ur finländsk synvinkel intressant historia - de första finländska missionärerna åkte dit för över 150 år sedan. Resans pris 3500 € inkluderar flyg, en omfattande rundresa med mångsidigt program, trygg och prydlig logi, god och riklig frukost och middag, svensk- och finskspråkig guide. Se www.koonono.com eller ta kontakt olle@koonono.com tel 050 4656152.

Du har väl inte missat ...

KP

KYRKPRESSEN

att du hittar det lokala materialet från
alla regioner i Svenskfinland på vår webb?

www.kyrkpressen.fi/lokalt

Möt oss på bokmässan!

Helsingfors 28-31.10

Vill du bekanta dig med höstens nya böcker och träffa intressanta författare? Då är Helsingfors bokmessa rätt plats för dig!

ÖPPET:
tor-lör kl. 10-20,
sön kl. 10-18
Fontana Media finns i
Bokbyn, monter **7f100**

UR PROGRAMMET:

LÖRDAG 30.10 KL. 17
BLÅBÄRSLANDET

När ett barn sörjer

"När någon dör saknar vi den människan jättemycket. Vi har liksom ett tomt hål inuti oss." Möt **Monica Vikström-Jokela** och **Sara Grönqvist** i ett samtal om hur vi kan prata med barn om sorg.

SÖNDAG 31.10 KL. 14
BLÅBÄRSLANDET

Direkt ur hjärtat

Kan man vara både djupt personlig och osminkat andlig i Yle Vega? Radioandakter från olika år har nu samlat i bokform. **Karin Erlandsson, Jani Edström** och **Hedvig Långbacka** berättar.

FREDAG 29.10 KL. 18
OCH LÖRDAG 30.10 KL. 13

Författaren och kulturanthropologen **Mikael Kurkiala** medverkar på mässan fredag 29.10 kl. 18 och lördag 30.10 kl. 13.

tfn 040 831 5897 • www.fontanamedia.fi
Tölöorggatan 2 B vån. 8, 00260 Helsingfors

Fontana Media

HELSINGFORS
BOKMÄSSA
28-31.10.2021 Mässcentrum

KURIREN GRATIS RESTEN AV 2021

till **NYA** prenumeranter som betalar sin prenumeration i höst

TILL SAMMA FÖRMÅNLIGA PRIS

89€

kuriren
KNUTPUNKT FÖR SVENSKFINLAND ÖVER 60 ÅR

VI LOTTAR UT ETT PRESENTKORT

Prenumerera och delta i utlottningen!

Nu har du möjlighet att vinna ett presentkort à 100 euro till någon av S-gruppens butiker. Sänd in kupongen senast 30.11.2021.

JA TACK!

- JAG VILL PRENUMERERA PÅ KURIREN
- För resten av 2021 och hela 2022 för 89 € (inom Norden).
- Fem (5) provnummer för endast 26,50 €.
- Ett halvt år för endast 46,50 €.

- JAG DELTAR I KURIRENS UTLOTTNING AV PRESENTKORTET TILL NÅGON AV S-GRUPPENS BUTIKER.

SÄND KURIREN TILL:

NAMN	
ADRESS	
	TEL.

SÄND RÄKNINGEN TILL:

NAMN	
ADRESS	
	TEL.

- Nej tack**, jag vill inte prenumerera på Kuriren. Jag deltar endast i utlottningen av presentkortet till någon av S-gruppens butiker. Jag returnerar beställnings- och utlottningsblanketten försedd med frimärke. Var snäll och stryk över den färdigtryckta adressen på kupongen och skriv: Kuriren, PB 12, 65101 VASA.

Erbjudandet gäller till 30.11.2021

Kan sändas ofrankerat inom Norden Kuriren betalar portot

kuriren

PB 12
SVARFÖRSÄNDELSE
KOD 5005430
65103 VASA

KP 27/10